

Handicap og beskæftigelse 2021



Handicap og beskæftigelse 2021

– Viden til at understøtte, at flere personer med handicap kommer i beskæftigelse

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-094-8

Forsidegrafik: VIVE

Projekt: 302063

Finansiering: Satspuljeaftalen for 2019

VIVE

Det Nationale Forsknings- og

Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.



Forord

Beskæftigelsen er væsentligt lavere blandt personer med end blandt personer uden handicap. Denne undersøgelse skal bidrage med viden til at understøtte, at beskæftigelsessituationen forbedres for personer med handicap.

Undersøgelsen er den tredje af en række årligt tilbagevendende undersøgelser af handicap og beskæftigelse. Formålet har bl.a. været at beskrive, hvor mange personer der har et handicap, og for denne gruppe at a) kortlægge beskæftigelsessituationen, b) belyse sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse og d) kortlægge, hvad der karakteriserer beskæftigelsen for dem, der er beskæftiget i hhv. ordinære job og fleksjob.

Følgegruppen på handicapaftalen *'Flere mennesker med handicap skal i job'* takkes for konstruktive kommentarer. Udkast til rapporten er blevet kommenteret af to anonyme referees, der takkes for nyttige og indsigtfulde kommentarer.

Rapporten er udarbejdet af analytiker Christian Højgaard Mikkelsen, seniorforsker Vibeke Jakobsen og seniorforsker og projektleder på undersøgelsen Mona Larsen.

Undersøgelsen er iværksat af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) og finansieret som en del af satspuljeaftalen for 2019.

Lisbeth Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Arbejde og Ældre



Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
-----------------	---

1	Indledning	8
1.1	Baggrund	8
1.2	Formål	8
1.3	Definition og operationalisering af 'handicap'	9

2	Data og metode	13
2.1	Datagrundlag	13
2.2	Metode	18

3	Personer med handicap og deres karakteristika	23
3.1	Hvor mange har et handicap?	23
3.2	Type af handicap og alder for dets opståen	26
3.3	Køn, alder og herkomst	32
3.4	Barrierer for ligeværdig deltagelse?	34
3.5	Arbejdsevne, evne til at læse og skrive og mestringsforventninger	37
3.6	Opsamling	40

4	Beskæftigelse og jobsøgning	42
4.1	Arbejdsmarkedsstatus	43
4.2	Beskæftigelsesgab	47
4.3	Ledighedsgab	50
4.4	Ikke-beskæftigedes jobsøgning og ønsker om job	52
4.5	Ydelser til ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job	56
4.6	Beskæftigelsesvilkår under covid-19	57
4.7	Opsamling	64

5	Uddannelse og beskæftigelse	66
5.1	Hvilke uddannelser har personer med handicap?	66
5.2	Sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse	71

5.3	Stigende beskæftigelse: Hvad betyder et stigende uddannelsesniveau?	74
5.4	Opsamling	79
<hr/>		
6	Ordinære job og fleksjob	81
6.1	Hvor mange har job på særlige vilkår?	81
6.2	Branche, arbejdsfunktion og personaleledelse	83
6.3	Arbejdstid	86
6.4	Tilknytning til arbejdsplads	89
6.5	Kvalifikationskrav og barrierer for jobmobilitet	92
6.6	Opsamling	95
<hr/>		
	Konklusion	97
<hr/>		
	Litteratur	102
<hr/>		
	Bilag 1 Dekomponeringsanalyse	105
<hr/>		
	Bilag 2 Udvalgte opgørelser for seks hovedkategorier af handicap	107
	Større eller mindre handicap?	107
	Alder for handicappets opståen	108
	Uddannelse	109
	Handicap som barriere for ligeværdig deltagelse	110
	Arbejdsevne, evne til at læse og skrive og mestringsforventninger	112
	Arbejdsmarkedsstatus	114
	Ansættelse på særlige vilkår	115
<hr/>		
	Bilag 3 Udvalgte opgørelser for alder for handicappets opståen	116
	Handicap som barriere for ligeværdig deltagelse	116
	Arbejdsmarkedsstatus	118
<hr/>		
	Bilag 4 Bilagstabeller til kapitel 5	120
<hr/>		

Hovedresultater

Det økonomiske grundlag for vores velfærdssamfund er en høj arbejdsmarkedsdeltagelse, som samtidig fremmer den enkeltes levestandard og muligheder for livsudfoldelse. Personer med handicap er i væsentligt mindre omfang i beskæftigelse end personer uden handicap.

Denne undersøgelse skal bidrage med viden til at understøtte, at beskæftigelsessituationen for personer med handicap forbedres. Undersøgelsens primære datagrundlag er Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse for 4. kvartal 2021, hvortil der er knyttet et tillægsmodul med spørgsmål om handicap og beskæftigelse.

Undersøgelsens formål er bl.a.:

- at beskrive, hvor mange personer der har et handicap
- at kortlægge beskæftigelse blandt personer med handicap
- at belyse sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap
- at kortlægge, hvad der karakteriserer beskæftigelsen for personer med handicap, der er beskæftiget i hhv. ordinære job og fleksjob.

61 pct. af personerne med handicap er i beskæftigelse mod 86 pct. af personerne uden handicap. Beskæftigelsesandelene for personer med større og mindre handicap er hhv. 39 og 74 pct. Beskæftigelsesgabets mellem personer med og uden handicap er på 25 procentpoint i 2021, hvilket er det mindste gab i perioden 2008-2021.

Beskæftigelsen er steget mere fra 2020 til 2021 for personer med end for personer uden handicap (5,5 vs. 1,7 procentpoint). Det vil sige, at beskæftigelsesfremgangen i denne periode især har været til gavn for personer med handicap.

Beskæftigelsesstigningen fra 2020 til 2021 kan tilskrives, at a) beskæftigelsen er steget med 4,7 procentpoint for personer med større handicap, og b) sammensætningen af gruppen af personer med handicap er ændret, idet flere af dem har et mindre handicap i 2021 end i 2020. Sidstnævnte bidrager til beskæftigelsesstigningen, fordi flere af personerne med mindre handicap end af personerne med større handicap er i beskæftigelse.

I 2021 stod 35 pct. af den samlede gruppe af personer med handicap uden for arbejdsstyrken. Den tilsvarende andel for personer med større handicap var 58 pct. Disse andele er de mindste i perioden 2008-2021. Den opgjorte beskæftigelsesudvikling kan dog være påvirket af, at opfattelsen af at have et handicap (med vores opgørelsesmetode) ser ud til at have ændret sig over tid.

Personer med handicap har mindre uddannelse end personer uden handicap. Uddannelse øger beskæftigelses sandsynligheden for både personer med og personer uden handicap, men den positive sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse ser ud til at være mest udtalt for personer med handicap.

Et stigende uddannelsesniveau kan forklare 30 pct. af den stigning i beskæftigelsesandelen for personer med handicap, der har fundet sted i perioden 2008-2021. For personer uden handicap kan et stigende uddannelsesniveau forklare 19 pct. af gruppens stigning i beskæftigelsesandelen i perioden.

Cirka hver femte af de beskæftigede med handicap er beskæftiget på særlige vilkår. Blandt de beskæftigede med større handicap drejer det sig om halvdel. Størstedelen af de beskæftigede på særlige vilkår har et fleksjob.

Beskæftigede med handicap i fleksjob adskiller sig på en række måder fra beskæftigede med handicap i ordinære job: For eksempel har færre af dem personaleledelse, de arbejder typisk markant færre timer pr. uge, og færre af dem ønsker at forøge deres ugentlige arbejdstid. Desuden er der markant flere af dem, der oplever, at deres handicap udgør en barriere for jobmobilitet.

Beskæftigede med handicap i ordinære job ligner langt hen ad vejen de tilsvarende beskæftigede uden handicap, men der er også forskelle. For eksempel ønsker flere af de ordinært beskæftigede med handicap at arbejde flere timer pr. uge, lidt flere af dem har en midlertidig ansættelse, og færre af dem oplever, at de har kvalifikationerne til at klare mere krævende opgaver.

1 Indledning

I det følgende har vi beskrevet undersøgelsens baggrund og formål. Desuden har vi redegjort for den definition og operationalisering af 'handicap', som er anvendt.

1.1 Baggrund

Det økonomiske grundlag for vores velfærdssamfund er en høj arbejdsmarkedsdeltagelse, som også bidrager positivt til den enkeltes levestandard og muligheder for livsudfoldelse. Personer med handicap er i væsentligt mindre omfang i beskæftigelse end personer uden handicap. I 4. kvartal 2020 var 55 pct. af de 16-64-årige med handicap i beskæftigelse mod 84 pct. af de 16-64-årige uden handicap. Den tilsvarende andel blandt 16-64-årige med større handicap var 34 pct. (Larsen et al., 2021). En række kortlægninger for udvalgte år i perioden 2002-2019 tegner et lignende billede (Kjeldsen et al., 2013; Larsen & Høgelund, 2009; Larsen et al., 2020; Miiller et al., 2006; Rode Larsen & Høgelund, 2014; Rode Larsen & Høgelund, 2015; Rode Larsen & Larsen, 2017; Thomsen & Høgelund, 2011).

Denne undersøgelse er den tredje i en række årligt tilbagevendende analyser af beskæftigelsen for personer med handicap. Undersøgelsen er iværksat som en del af satspuljeaftalen for 2019. Den daværende VLAK regering indgik i 2018 en bred politisk aftale om, at *"flere mennesker med handicap skal i beskæftigelse"* (Beskæftigelsesministeriet, 2018). Frem til 2025 er målsætningen, at flere af de personer med et større selvoplevet handicap, som er på en midlertidig ydelse, kommer ind på arbejdsmarkedet. Det kan enten være i ordinær beskæftigelse eller i et fleksjob (Beskæftigelsesministeriet & Børne- og Socialministeriet, 2018).

1.2 Formål



Undersøgelsen skal – i tråd med den politiske plan – bidrage med viden til at understøtte, at beskæftigelsessituationen for personer med handicap forbedres.

Formålet med undersøgelsen er:

- at beskrive, hvor mange personer der har et handicap, og hvad der karakteriserer denne gruppe (kapitel 3)
- at kortlægge beskæftigelse og jobsøgning blandt personer med handicap, herunder beskæftigelsessituationen under covid-19 (kapitel 4)
- at belyse sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap (kapitel 5)
- at kortlægge, i hvilket omfang personer med handicap er beskæftiget i hhv. ordinære job og fleksjob, og hvad der karakteriserer beskæftigelsen for disse grupper (kapitel 6).

Rapportens opgørelser skelner primært mellem personer med større og mindre handicap. I opgørelserne i kapitel 6 skelner vi dog primært mellem fleksjob og ordinære job. Desuden er udvalgte opgørelser foretaget for handicapp typer (se Bilag 2) og alder for handicappets opståen (Bilag 3).

Undersøgelsens primære datagrundlag er spørgeskemaoplysninger fra Arbejdskraftundersøgelsen for 4. kvartal 2021, hvortil vi har knyttet et tillægsmodul med spørgsmål om handicap og beskæftigelse. For nærmere beskrivelse af datagrundlaget, se kapitel 2.

1.3 Definition og operationalisering af 'handicap'

Der findes ikke én definition af handicap, der anvendes i alle sammenhænge. Vi tager her udgangspunkt i FN's og WHO's handicapbegreber.

I FN's konvention om rettigheder for personer med handicap fra 2006¹ defineres personer med handicap som:

¹ Vedtaget 2006 i FN; ratificeret 2009 af Danmark.

FN's handicapdefinition, der sætter den internationale standard på området, har to centrale komponenter, nemlig en *langvarig funktionsnedsættelse*, som i samspil med forskellige barrierer *hindrer ligeværdig deltagelse i samfundslivet*.

“

Ifølge WHO er handicap: ... et paraplybegreb for funktionsnedsættelser, aktivitetsbegrænsninger og deltagelsesbegrænsninger. Det betegner de negative aspekter af interaktionen mellem en person (med en given helbredstilstand) og personens kontekstuelle faktorer (miljø- og personlige faktorer).

WHO, 2001

“

Personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

FN, 2017: Art. 1

Både FN's og WHO's handicapbegreber er relationelle handicapbegreber, dvs. at handicap defineres i forhold til omgivelserne. Et diagnosticeret helbredsproblem (funktionsnedsættelse) fører ikke nødvendigvis til et handicap, fx en velbehandlet sukkersyge. Det er alene tilfældet, hvis funktionsnedsættelsen har en negativ indvirkning på personens virke i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge. En fysisk

svækkelse, der ikke er diagnosticeret medicinsk, kan derimod godt udgøre et handicap, hvis den medfører sociale eller arbejdsmæssige begrænsninger (Rode Larsen & Larsen, 2017: 26).

Vores fremgangsmåde til at måle handicap er den samme som den, der har været anvendt i de foregående undersøgelser af handicap og beskæftigelse gennemført af VIVE (tidligere SFI). Derved sikrer vi kontinuitet i forhold til de tidligere undersøgelser – en kontinuitet, der gør det muligt for os at belyse udviklingen over tid på en lang række områder.

Handicap er derfor målt som selv vurderet handicap baseret på følgende spørgsmål (svarmuligheder angivet i kantet parentes):

- Har du et længerevarende helbredsproblem eller handicap? [ja, nej]
- Vil du sige, at der er tale om et mindre helbredsproblem/handicap eller et større helbredsproblem/handicap? [mindre helbredsproblem/handicap, større helbredsproblem/handicap]
- Hvilket helbredsproblem eller handicap er der tale om? (kun det væsentligste nævnt) [En liste på 26 handicap og helbredsproblemer, inkl. 'andet'].

I rapporten har vi generelt brugt betegnelsen 'personer med handicap' om personer, der ifølge eget udsagn har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem.

Den operationalisering af handicap, som de tre spørgsmål er udtryk for, er meget bred. Personer med kroniske sygdomme – fx sukkersyge eller bipolar lidelse – inkluderes også, selvom deres helbredsproblemer ikke nødvendigvis begrænser dem i deres daglige aktiviteter. Forekomsten af handicap vil derfor potentielt blive overvurderet blandt bestemte grupper. Omvendt kan forekomsten af handicap blive undervurderet blandt andre grupper. Det kan fx være tilfældet for personer, der på grund af deres handicap ikke kan deltage i den gennemførte spørgeskemaundersøgelse, se afsnit 2.1, og for personer, der ikke selv oplever at have et handicap eller ikke ønsker at oplyse om det, fordi det er forbundet med stigma. Det brede selvrapporterede mål for helbredsproblemer og handicap indebærer alt i alt en risiko for, at der vil opstå bias i forekomsten af handicap (Rode Larsen & Larsen, 2017: 26-27).

Vores mål for handicap er som udgangspunkt ikke relationelt. Der er imidlertid tegn på, at vi med den simple måling af forekomst og sværhedsgrad af handicap indfanger det relationelle handicapbegreb: Især personer med større handicap (operationaliseret som angivet ovenfor) oplever ifølge Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020) i vid udstrækning, at deres handicap forhindrer dem i

"fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre". 'Samfundslivet' omfatter her sociale og arbejdsmarkedsmæssige sammenhænge, se også afsnit 3.4. Dette taler for, at vi med den anførte operationalisering af handicap lever op til den internationale standard.

Den anvendte, simple operationalisering af handicapbegrebet betyder med andre ord formentlig, at ændringer i omgivelserne kan spille en rolle for, hvor mange der angiver at have et handicap. For eksempel kan den generelle konjunkturudvikling eller forekomsten af covid-19 pandemien formentlig påvirke den enkeltes opfattelse af, om vedkommende har et handicap eller ej, og dermed påvirke den opnåede svarfordeling. Desuden kan det have betydning, hvad man opfatter som et handicap, og hvor legitimt det er at give udtryk for, at man har et handicap på et givet tidspunkt. I denne forbindelse kan fx det forhold, at flere i befolkningen får en psykiatrisk diagnose, se PwC (2021), gøre det mere legitimt at angive, at man har et psykisk handicap. Vores opgørelse af antallet og andelen af personer med handicap er derfor næppe uafhængig af ændringer i omgivelserne.

Tilsvarende må vi formode, at den enkeltes opfattelse af, om vedkommendes handicap er større eller mindre, er meget subjektiv og ligeledes påvirket af omgivelserne. For eksempel kan det have betydning, hvor gode behandlingsmuligheder der findes, og hvor rummeligt arbejdsmarkedet er.

Et centralt formål med rapporten er at opgøre beskæftigelsen for personer med handicap. Vores opgørelse af beskæftigelsesudviklingen for denne gruppe er næppe upåvirket af, at opfattelsen af, hvad der er et handicap, formentlig kan ændre sig over tid. Dette er vigtigt at have in mente, når den opgjorte beskæftigelsesudvikling for personer med handicap vurderes.

2 Data og metode

I dette kapitel har vi beskrevet undersøgelsens datagrundlag og de metoder, vi har anvendt.

2.1 Datagrundlag

Undersøgelsens primære datagrundlag er Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU) for 4. kvartal 2021. Til AKU for dette kvartal har vi – ligesom i de tidligere undersøgelser, se fx Larsen, Jakobsen og Mikkelsen (2020; 2021) – fået knyttet et tillægsmodel med spørgsmål om handicap og beskæftigelse. Desuden har vi trukket på AKU-data med tilsvarende tillægsmoduler fra tidligere år. AKU-data er koblet med registeroplysninger.

I det følgende har vi beskrevet de AKU-data, vi anvender. Vi har også beskrevet de registerdata, der indgår. Desuden har vi redegjort for, hvordan arbejdsmarkedsstatus (beskæftigelse, ledighed og uden for arbejdsstyrken) er defineret i rapporten. Endelig har vi diskuteret betydningen af, at rapporten primært er baseret på selvrapporterede oplysninger.

2.1.1 AKU-data

AKU er en interviewundersøgelse, som belyser befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Undersøgelsespopulationen i AKU har siden 1. kvartal 2021 været den 15-89-årige befolkning i Danmark.² Interviewene er indhentet enten via web-skema eller som telefoninterview, og invitationsbreve til undersøgelsen er udsendt via e-Boks³ (Danmarks Statistik, 2022b).

Det primære formål med AKU er at opgøre, hvor mange der hhv. er beskæftigede, arbejdsløse (kaldet AKU-ledige) eller uden for arbejdsstyrken. Desuden afdækker undersøgelsen emner som arbejdstid, ansættelsesforhold, jobsøgning og deltagelse i efteruddannelse/skoleforløb (Danmarks Statistik, 2022b).

Opregning og repræsentativitet

AKU-undersøgelsen er stikprøvebaseret, og i trækningen af stikprøven har Danmarks Statistik anvendt en række registre, der indeholder baggrundsoplysninger om interviewpersonerne. For at måle arbejdsløshed bedst muligt

² Tidligere bestod undersøgelsespopulationen af 15-74-årige (Danmarks Statistik, 2022b).

³ Personer, der ikke er tilmeldt e-Boks, får tilsendt invitationsbrevet som almindeligt brev.

overrepræsenterer Danmarks Statistik tidligere arbejdsløse. Når de udtrukne personer opregnes, så antallet passer til hele befolkningen, korrigeres for overrepræsentationen af tidligere arbejdsløse. Der korrigeres desuden for, hvordan befolkningen er fordelt på forhold som køn, alder, uddannelse, region, arbejdsmarkedsstatus, ledighed og modtagelse af offentlige ydelser (Danmarks Statistik, 2022b). For en nærmere beskrivelse af opregningen, se Danmarks Statistik (2019).

Danmarks Statistik betragter AKU som en pålidelig statistik for befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet, selvom der er usikkerhed knyttet til udvælgelsen af stikprøve og struktur i bortfaldet. Vurderingen skal ses i lyset af, at stikprøven er relativt stor, og at der er kontinuerlige forbedringer i opregningsmetoder. Danmarks Statistik kan dog ikke helt udelukke, at der er systematisk skævhed i AKU. Dette vil i givet fald typisk i højere grad påvirke niveauet (fx procentfordelingen) end udviklingen over tid. Covid-19 pandemien kan dog have påvirket sammensætningen af respondenter i dataindsamlingen til AKU (Danmarks Statistik, 2022b), se også afsnit 1.3.

Observationsantal og svarprocent

15.956 personer i alderen 15-89 år deltog i AKU for 4. kvartal 2021. I denne undersøgelse har vi fokus på personer, der er 16-64 år. Af de 15.956 personer, der deltog i AKU i 4. kvartal 2021, har vi derfor frasorteret dem, der var under 16 år eller over 64 år. Desuden har vi frasorteret de personer, hvor en anden har besvaret spørgsmålene for dem (kaldet 'proxy-interview'). Endelig har vi frasorteret seks personer, som angiver, at de har et handicap, men som ikke har angivet, om de har et større eller mindre handicap, og som i øvrigt har uoplyst på en lang række centrale variabler. Vi står dermed tilbage med en stikprøve på 11.489 personer. Af Tabel 2.1 nederst fremgår, hvor mange af de udvalgte personer fra 4. kvartal 2021 der har et handicap, og hvor mange af dem der har hhv. et større og et mindre handicap.

Af Tabel 2.1 fremgår også tal for de tidligere AKU-undersøgelser fra 2008 og frem, der indgår i denne undersøgelse. Det drejer sig om data fra 1. kvartal i årene 2008, 2010, 2012 og 2014, data fra 1. og 2. kvartal 2016⁴ og data fra 4. kvartal 2019 og 2020. For nærmere beskrivelse af disse data, se (Kjeldsen et al., 2013; Larsen & Høgelund, 2009; Larsen et al., 2020; 2021; Rode Larsen & Høgelund, 2014; Rode Larsen & Høgelund, 2015; Rode Larsen & Larsen, 2017; Thomsen & Høgelund, 2011). Disse data er – ligesom data for 4. kvartal 2021 – afgrænset til at bestå af 16-64-årige respondenter, der selv har besvaret spørgsmålene.

⁴ I data for 2016 indgår samtlige fire paneler af deltagere i AKU fra 1. kvartal 2016 samt et enkelt panel af deltagere fra 2. kvartal 2016, se Rode Larsen & Larsen (2017).

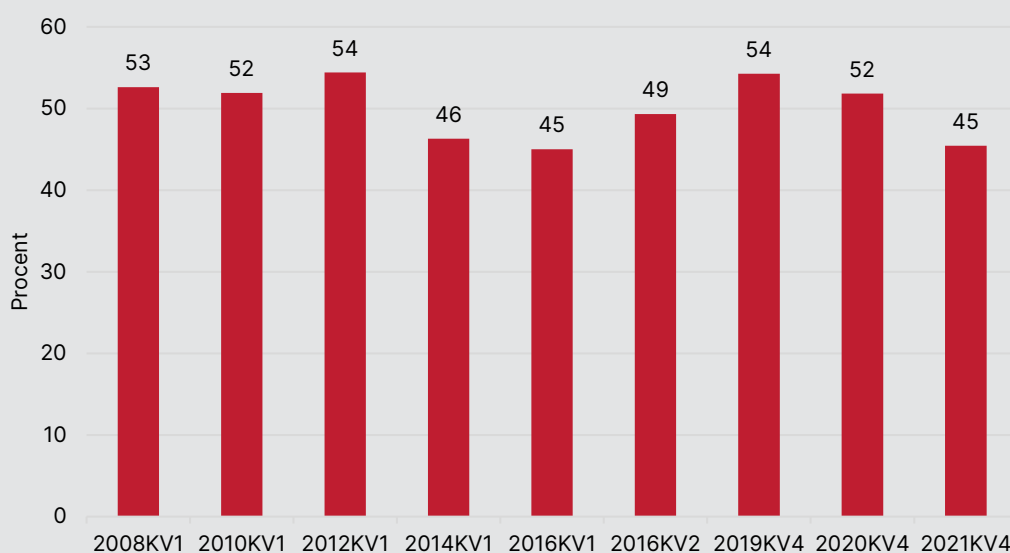
Tabel 2.1 16-64-årige respondenter, der selv har besvaret spørgeskema. I alt og særskilt efter, om respondent har et handicap eller ej, og underopdelt efter sværhedsgrad af handicapet. Arbejdskraftundersøgelsen, udvalgte kvartaler. Uvægtet og opregnet antal.

	Større handicap	Mindre handicap	Handicap, i alt	Intet handicap	I alt
2008, 1. kvartal					
Uvægtet antal	1.541	1.533	3.074	14.547	17.621
Opregnet antal	353.964	298.444	652.407	2.876.121	3.529.361
2010, 1. kvartal					
Uvægtet antal	1.584	1.142	2.726	14.482	17.208
Opregnet antal	334.783	226.128	560.911	2.913.563	3.474.474
2012, 1. kvartal					
Uvægtet antal	1.395	1.314	2.709	15.234	17.943
Opregnet antal	355.031	261.786	616.817	2.796.306	3.413.124
2014, 1. kvartal					
Uvægtet antal	1.433	1.146	2.579	15.265	17.844
Opregnet antal	348.238	228.550	576.788	2.826.516	3.403.304
2016, 1. og 2. kvartal					
Uvægtet antal	1.598	2.018	3.616	14.695	18.312
Opregnet antal	474.341	492.801	967.142	3.334.565	4.302.054
2019, 4. kvartal					
Uvægtet antal	1.289	1.613	2.902	11.135	14.037
Opregnet antal	312.683	377.061	689.744	2.585.333	3.275.077
2020, 4. kvartal					
Uvægtet antal	1.389	1.667	3.056	10.974	14.030
Opregnet antal	357.507	401.041	758.548	2.618.161	3.376.709
2021, 4. kvartal					
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762	11.489
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	2.582.799	3.392.497

Det samlede observationsantal i de AKU-datasæt, vi anvender, er faldet siden 2016, se Tabel 2.1. En medvirkede årsag er ifølge Danmarks Statistik (2021b), at stikprøven af personer, der udtrækkes til at deltage i AKU, gradvist er blevet reduceret. En yderligere forklaring er, at svarprocenten er faldet siden 4.

kvartal 2019, se Figur 2.1. Det fremgår, at svarprocenten i 4. kvartal 2021 er på 45 pct. Bortfaldet består bl.a. af personer, der ikke er opnået kontakt med, personer, der på grund af sygdom eller handicap ikke havde mulighed for at deltage, og personer, som nægtede at deltage (Danmarks Statistik, 2021b). Med andre ord er ikke alle personer med (formentlig især større) handicap repræsenteret i denne undersøgelse.

Figur 2.1 Svarprocenter i Arbejdskraftundersøgelsen, udvalgte kvartaler.



Kilde: Oplyst af Danmarks Statistiks AKU-kontor.

Når vi anvender AKU-data til at belyse udviklingen over tid, er det ifølge Danmarks Statistik vigtigt at være opmærksom på, at der er databrud før og efter 2016. Et markant databrud mellem vores data for 2014 og 2016 skyldes et skift af dataindsamler, en lav svarprocent og en ny dataindsamlingsmetode (webbesvarelse blev en mulighed, mens det tidligere kun var muligt at svare pr. telefon). Databruddet mellem vores data for 2016 og 2019 skyldes endnu et skift af dataindsamler og en forøgelse af svarprocenten. En ny opregning har forsøgt at korrigere for disse databrud, men den anvendte opregningsmetode justerer ikke fuldt ud herfor (Danmarks Statistik, 2021b; Danmarks Statistik, 2022b; Larsen et al., 2020).

Danmarks Statistik betegner svarprocenten for 1. kvartal 2016 som 'usædvanligt lav' (Danmarks Statistik, 2022b). I dette lys er det bekymrende, at svarprocenten i 4. kvartal 2021 er på niveau med svarprocenten for 1. kvartal 2016, se Figur 2.1. En særlig problematik i 1. kvartal 2016 var imidlertid dels skiftet af både dataleverandør og dataindsamlingsmetode, dels at bortfaldet var mere skævt end ellers, hvilket opregningen ikke fuldt ud kunne tage højde for. Som udgangspunkt regner vi derfor med, at kvaliteten af data er bedre i 4. kvartal 2021 trods den lave svarprocent.

2.1.2 Registerdata

De anvendte AKU-data er koblet med registeroplysninger. Det drejer sig om oplysninger om etnisk oprindelse og uddannelse (opgjort for perioden 1964-2020) samt oplysninger om modtagelse af overførselsindkomst (DREAM)⁵, der er opgjort på ugebasis.

2.1.3 Arbejdsmarkedsstatus: Definitioner

For at afgrænse, hvem der hhv. er beskæftiget, ledig og uden for arbejdsstyrken, har vi valgt at anvende samme tilgang som anvendt i AKU. Denne tilgang følger nogle fastlagte EU-definitioner og anbefalinger fra den internationale arbejdsorganisation (ILO) (Danmarks Statistik, 2022b).

Beskæftigede: *AKU-beskæftigede*⁶ omfatter:

Personer, der i referenceugen⁷ har arbejdet minimum én betalt time, eller som er selvstændige eller medarbejdende familiemedlemmer, samt personer, som er midlertidigt fraværende fra jobbet på grund af fx ferie, sygdom eller barselsorlov.

⁵ Til brug for sammenkoblingen af AKU med ugeoplysninger fra DREAM anvender vi oplysninger fra DREAM for den uge, hvor respondenterne er blevet interviewet.

⁶ Denne undersøgelse er ligesom Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020; 2021) baseret på tal for 4. kvartal, mens de forudgående undersøgelser er baseret på data fra 1. kvartal (bortset fra 2016, hvor der også indgik data for 2. kvartal). Det er potentielt en udfordring i forbindelse med vores opgørelse af beskæftigelsesudviklingen, jf. kapitel 4, at data stammer fra forskellige kvartaler i året. En opgørelse baseret på AKU-beskæftigelse kan således være påvirket af sæsonudsving. For at få et indblik i, om den fundne beskæftigelsesudvikling er robust over for sæsonudsving, blev det i Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020) undersøgt, om brug af en alternativ beskæftigelsesdefinition, hvor personer med lønmodtagerjob af kortere varighed ikke betragtes som beskæftigede, giver et andet resultat. Det viste sig ikke at være tilfældet.

⁷ Alle personer interviewes om deres forhold til arbejdsmarkedet i en bestemt uge. Denne uge betegnes 'referenceugen' (Danmarks Statistik, 2022b).

Ledige: *AKU-ledige* omfatter:

Ubeskæftigede personer, som aktivt har søgt arbejde inden for 4 uger⁸ forud for referenceugen, og som kan tiltræde et job inden for 2 uger efter referenceugen.

Personer uden for arbejdsstyrken: Personer uden for arbejdsstyrken omfatter dem, der hverken er kategoriseret som AKU-beskæftigede eller AKU-ledige.

2.1.4 Brug af AKU-data: Muligheder og begrænsninger

AKU-data og det dertil knyttede tillægsmodul er velegnet til at kortlægge beskæftigelse og beskæftigelsesmuligheder blandt personer med handicap.

Brugen af AKU data med tillægsmodul gør det for det første muligt at identificere personer med handicap. For det andet kan vi få mere opdaterede oplysninger om beskæftigelse fra AKU end ved anvendelse af registerdata.

Brug af AKU-data indebærer dog samtidig, at datagrundlaget er langt mindre, end det typisk er tilfældet, når der anvendes registerdata. Det betyder fx, at mulighederne for at gennemføre analyser for udvalgte grupper af personer med handicap, fx unge eller ledige, er begrænsede på grund af et for lille datagrundlag – en problematik, der er forstærket af, at datagrundlaget for 4. kvartal 2021 som nævnt er mindre end for tidligere år. For det andet kan resultaterne være præget af subjektivitet, idet de er baseret på respondenternes egne oplevelser og vurderinger af deres situation. For eksempler på betydningen af brug af data, der potentielt er præget af subjektivitet, se Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2021).

2.2 Metode

I dette afsnit har vi først præsenteret de forskellige beskrivende analyser, vi har anvendt. Dernæst har vi beskrevet, hvor mange observationer der skal til, for at et resultat kan præsenteres, og hvordan data er vægtet. Endelig har vi redegjort for, hvilke typer af sammenligninger, vi har foretaget i rapporten, og hvordan vi har testet for statistisk signifikans.

⁸ Aktiv jobsøgning omfatter bl.a. kontakt med et jobcenter, henvendelser til arbejdsgivere, kontakt til venner, slægtninge, fagforeninger eller læsning og evt. besvarelse afannoncer. Ansøgninger om til-ladelse, støtte eller konkrete aktiviteter som søgning efter lokaler mv. for at etablere sig som selv-stændig regnes også som aktiv søgning (Danmarks Statistik, 2022b).

2.2.1 Beskrivende analyser

For at få et retvisende billede af, hvilke faktorer der kan gøre en forskel for beskæftigelsessituationen for personer med handicap, ville det kræve, at vi gennemførte kausale analyser. Det er imidlertid ikke muligt at gennemføre sådanne typer analyser på det foreliggende datagrundlag. Det skal derfor understreges, at rapportens resultater ikke er kausale, dvs. at de ikke siger noget om, hvad der er årsag, og hvad der er virkning. Rapportens resultater er i stedet baseret på forskellige typer af beskrivende analyser af sammenhænge.

Fordelinger og gennemsnit

For at undersøge sammenhængen mellem to karakteristika har vi for det første anvendt fordelinger, der er præsenteret i figurer eller krydstabeller. For det andet har vi anvendt gennemsnitsberegninger. For eksempel har vi opgjort, hvilken arbejdssevne personer med og uden handicap og personer med hhv. større og mindre handicap har i gennemsnit.

Regressionsanalyse

Vi har desuden anvendt multiple regressionsanalyser for at analysere sammenhænge. Regressionsanalyserne gør det muligt at undersøge, om der er en statistisk signifikant positiv eller negativ sammenhæng (for signifikanstest, se afsnit 2.2.3) mellem en række baggrundskarakteristika (uafhængige variabler) på den ene side og den afhængige variabel på den anden side, når vi samtidig holder værdien af de øvrige karakteristika fast. Regressionsanalyserne i denne rapport tager afsæt i en lineær regressionsmodel, hvor den afhængige variabel er en 0/1 variabel, der beskriver, om personer er i beskæftigelse (værdi = 1) eller ikke er i beskæftigelse (værdi = 0). I kapitel 5 har vi anvendt regressionsanalyse til at undersøge, hvilken betydning uddannelse har for sandsynligheden for at være i beskæftigelse, når vi kontrollerer for andre personkarakteristika som køn og alder. Vi har undersøgt, om betydningen af uddannelse varierer for personer med og uden handicap og over årene. Til dette formål har vi interageret variablerne for uddannelsesniveau og handicap. Er interaktionsleddene mellem de to variable statistisk signifikante, er betydningen af uddannelsesniveau forskellig for de to grupper.

Med afsæt i resultaterne af den lineære regression har vi endvidere beregnet sandsynligheden for at være i beskæftigelse givet et specifikt karakteristikum, fx at man har et handicap, har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse eller både har et handicap og grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. I disse opgørelser antager værdien for de øvrige forklarende variabler (fx alder, herkomst og uddannelsesniveau) gennemsnitsværdien for alle. Dette gør det muligt at belyse, om den undersøgte sandsynlighed isoleret set er forskellig fx

for personer med og uden handicap, der i øvrigt er "ens", når det gælder de øvrige baggrundskarakteristika.

De beregnede beskæftigelsesandsynligheder er vist i figurer, hvor der er indsat et 90-procents-konfidensinterval for hver beregning. Hvis konfidensintervallerne for fx personer med og uden handicap ikke overlapper hinanden for et givent karakteristikum, fx det at have en lang videregående uddannelse, er beskæftigelsesandsynligheden for personer med en lang videregående uddannelse statistisk signifikant forskellig for personer med og uden handicap på (mindst) et 10-procents-niveau. Det vil sige, at der højst er 10 pct.s risiko for, at denne konklusion er forkert.⁹

Dekomponeringsanalyse

I kapitel 5 har vi anvendt den såkaldte Blinder-Oaxaca-dekomponeringsanalyse til at undersøge, i hvilket omfang et øget uddannelsesniveau bidrager til at forklare en stigning i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap fra 2008 til 2021.

Dekomponeringsanalysen¹⁰ er foretaget i to trin. Først er der gennemført regressionsanalyser af faktorer af betydning for beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap. Analyserne er foretaget for hhv. 2008 og 2021. Den afhængige variabel er, om man er i beskæftigelse eller ej, mens de forklarende variabler er uddannelsesniveau, køn, alder og herkomst, samt om man har en partner eller ej. Heraf vil det bl.a. fremgå, at beskæftigelsesandsynligheden stiger med stigende uddannelsesniveau. Dernæst er forskellen i beskæftigelsesfrekvensen dekomponeret i den del, der vedrører 'forskelle i karakteristika' og den resterende del, der her blot betegnes 'Rest'. 'Forskelle i karakteristika' handler om, at personer med handicap har forskellige karakteristika i 2008 og 2021, fx at personer med handicap har mere uddannelse i 2021 end i 2008. 'Rest' kan tilskrives, at a) de målte karakteristika har forskellig betydning for beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap i de to år og b) uobserverbare forhold, det vil her sige andre forhold af betydning for beskæftigelsesfrekvensen, som analysen ikke tager højde for. Metoden er beskrevet nærmere i Bilag 1.

2.2.2 Krav til observationsantal og vægtning

For at præsentere et givet resultat forudsætter det, at mindst tre respondenter har afgivet det pågældende svar. Denne afgrænsning er foretaget for at sikre, at det ikke er muligt at identificere enkeltpersoner. I de tilfælde, hvor

⁹ Vi har anvendt STATA-kommandoerne 'regress' og 'margins' til disse analyser.

¹⁰ Vi har anvendt STATA-kommandoen 'oaxaca' (Jann, 2008) til denne analyse.

mindre end tre respondenter har anført et givet svar, er svarkategorier enten lagt sammen eller besvarelser er udeladt af opgørelserne. Sidstnævnte er markeret med '-'. Hvis der er for få observationer i en enkelt kategori i en fordeling, er vi nødsaget til også at fjerne procenttallet i en ekstra kategori, fordi man ellers vil kunne regne sig frem til procenttallet i den kategori, hvor observationstallet er for lille. I sådanne tilfælde har vi fjernet procenttallet i den ekstra kategori, hvor procenttallet er mindst.¹¹

2.2.3 Sammenligninger og signifikanstest

Vi har undersøgt, om resultater for personer med handicap adskiller sig fra resultater for personer uden handicap. Desuden har vi i udvalgte dele også set på, om resultaterne for personer med større handicap og personer med mindre handicap adskiller sig fra resultater for personer uden handicap. Resultaterne giver os et billede af de særlige forhold, der gør sig gældende for personer med handicap. Nogle problemstillinger vedrører alene personer med handicap. I sådanne tilfælde har vi undersøgt, om resultater for personer med større og mindre handicap er forskellige.

I kapitel 6 har vi desuden undersøgt, om forskellige forhold relateret til beskæftigelsen – fx stilling, arbejdstid, tilknytning til arbejdssted og kvalifikationskrav – er anderledes for beskæftigede med handicap i ordinære job end for a) beskæftigede med handicap i fleksjob og b) beskæftigede uden handicap.

Endelig har vi – hvor det har været muligt og meningsfuldt – belyst udviklingen over tid. I disse tilfælde har vi undersøgt, om resultatet for et givet undersøgelsesår adskiller sig fra resultatet for det forudgående undersøgelsesår.

For at afgøre, om der er en væsentlig (statistisk signifikant) forskel mellem resultater for to grupper (eller to år), har vi i rapporten støttet os til en statistisk test, som populært sagt fortæller os, hvor sikre vi kan være på, at de målte forskelle er reelle. Testen giver en såkaldt p-værdi, som altid er mellem 0 og 1, og jo mindre p-værdien er, desto mere sikre kan vi være på, at der er reel forskel på resultaterne for de grupper, vi sammenligner.

Vi har valgt at konkludere, at der er statistisk signifikant forskel på resultater for to grupper/år, hvis p-værdien er mindre end 0,1. I tabeller er statistisk signifikans markeret med *. I figurer fremgår statistisk signifikans af en anmærkning til figuren.¹²

¹¹ Vi har anvendt STATA-kommandoen 'svy' med optionen 'pweight' for at vægte data op til populationen.

¹² Rapportens resultater er baseret på en delmængde af de indsamlede survey-data (11.489 ud af 15.956 observationer, jf. ovenfor). For at få retvisende signifikanstest er de beregnede standardafvigelse dog baseret på det fulde datasæt, se fx Stata (2021).

Der er forskel på, hvad en indsat stjerne (*) er udtryk for afhængig af, hvad der sammenlignes:

Opgørelser, hvor **personer med handicap** (evt. underopdelt på større og mindre handicap) **sammenlignes med personer uden handicap**:

- En stjerne ud for 'større handicap', 'mindre handicap' eller 'handicap i alt' angiver, at forskellen mellem resultatet for den pågældende gruppe og resultatet for personer uden handicap er statistisk signifikant.

Opgørelser, hvor **personer med større og mindre handicap** indgår, mens personer uden handicap er udeladt:

- En stjerne ud for 'større handicap' angiver, at der er statistisk signifikant forskel på resultatet for personer med større og mindre handicap.

Opgørelser, hvor beskæftigede med handicap er underopdelt efter jobtype (ordinært job og fleksjob), og hvor beskæftigede uden handicap også indgår:

- En stjerne ud for hhv. a) fleksjob for personer med handicap og b) beskæftigelse for personer uden handicap angiver, at forskellen mellem resultatet for den pågældende 'jobtype' og ordinære job for personer med handicap er statistisk signifikant.

I opgørelser **over tid** angiver en stjerne ud for et givet undersøgelsesår, at resultatet for det pågældende år er statistisk signifikant forskelligt fra resultatet for det forudgående undersøgelsesår.

Resultater af regressionsanalyser er præsenteret som betakoefficienter for specifikke variable givet andre baggrundskarakteristika. Resultater af dekomponeringsanalyser er præsenteret som specifikke variables bidrag til at forklare ændring i beskæftigelse givet andre baggrundskarakteristika. Også her betragtes resultater som statistisk signifikante, hvis p-værdien er mindre end 0,1.

3 Personer med handicap og deres karakteristika

Formålet med dette kapitel er at vise, hvor mange der har et handicap, og beskrive, hvad der karakteriserer denne gruppe.

3.1 Hvor mange har et handicap?

24 pct. af befolkningen i alderen 16-64 år har i 2021 ifølge eget udsagn et handicap eller et længerevarende helbredsproblem (benævnt 'handicap' her og i det følgende), se Figur 3.1.

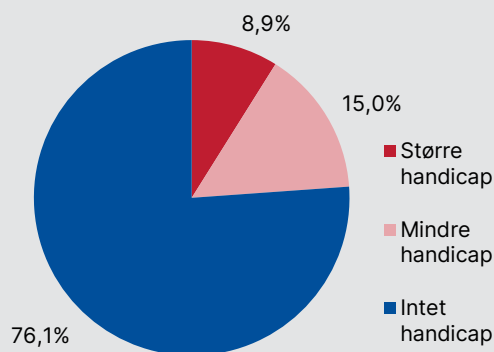
9 pct. af de 16-64-årige angiver, at de har et større handicap, mens 15 pct. angiver, at de har et mindre handicap. Det vil sige, at 37 pct. af personerne med handicap har et større handicap.

Opregnet til befolkningen svarer de anførte tal til, at ca. 810.000 personer i alderen 16-64 år har et handicap. Heraf har ca. 300.000 et større handicap, mens ca. 510.000 har et mindre handicap.

Andelen af 16-64-årige, der angiver at have et handicap, er steget fra 17 pct. i 2014 til 24 pct. i 2021, se Figur 3.2 (vi ser her bort fra udviklingen omkring 2016 pga. databrud, se afsnit 2.1). Dette må betegnes som en relativt markant stigning. Spørgsmålet er, i hvilket omfang stigningen er reel, og i hvilket omfang, den er påvirket af vores metode til opgørelse af handicap, jf. diskussionen heraf i afsnit 1.3.

Figur 3.1 Hvor mange har et handicap?

Befolkningen i alderen 16-64 år fordelt på, om de har et større, et mindre eller ikke noget handicap, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet antal: 3.392.497. Uvægtet antal: 11.489. For spørgsmålsformuleringer, se afsnit 1.3.

En sammenligning med resultater i Amilon, Østergaard og Olsen (2021) taler for, at vores opgørelsesmetode spiller en rolle. I Amilon, Østergaard og Olsen (2021) er ligeledes anvendt et selv vurderet mål for handicap. Imidlertid finder Amilon, Østergaard og Olsen (2021) dels, at væsentlig flere af de 16-64-årige havde et handicap eller et længerevarende helbredsproblem i 2020, nemlig 31 pct., dels at andelen af personer med handicap ikke ændrede sig nævneværdigt fra 2012 til 2020.

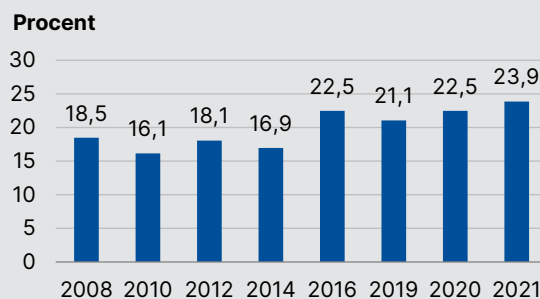
Opgørelsesmetoden anvendt i Amilon, Østergaard og Olsen

(2021) adskiller sig ved, at der er spurgt *eksplicit* og *særskilt* til forekomsten af a) længerevarende fysisk helbredsproblem eller handicap og b) længerevarende psykisk lidelse. Sammenligningen af de to opgørelser tyder på, at man med opgørelsesmetoden anvendt i Amilon, Østergaard og Olsen (2021) dels indfanger væsentlig flere personer med handicap, dels får et mere stabilt mål for forekomsten af handicap. Sidstnævnte indikerer, at opgørelsen i Amilon, Østergaard og Olsen (2021) er mindre påvirket af, at opfattelsen af at have et handicap kan ændre sig over tid.

Stigningen i andelen af personer med handicap fra 2020 til 2021 i denne undersøgelse kan alene tilskrives, at flere anfører, at de har et mindre handicap, se Figur 3.3. Andelen af personer med mindre handicap er steget relativt markant i denne periode, nemlig fra 12 til 15 pct. I samme periode er andelen af personer med større handicap derimod faldet fra knap 11 til ca. 9 pct. Stigningen i andelen af personer med mindre handicap kan dermed være en følge af to forskellige tendenser:

Figur 3.2 Andel personer med handicap over tid

Andel af befolkningen i alderen 16-64 år, der har et handicap, kvartaler i udvalgte år i perioden 2008-2021. Vægtet procent.



Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1. Ændringen fra år til år er i alle tilfælde statistisk signifikant. Tal for 2016 skal fortolkes med varsomhed, se afsnit 2.1.

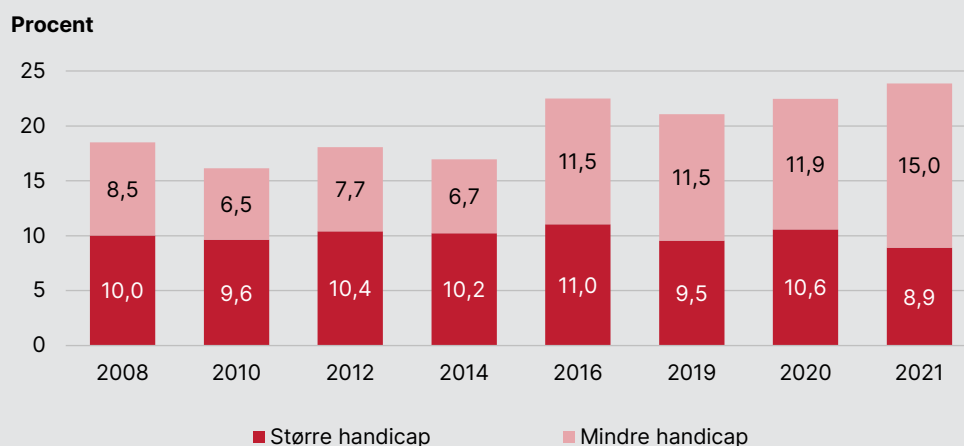
- Flere oplever at have et handicap, jf. ovenfor
- Nogle af dem, der tidligere har karakteriseret deres handicap som større, betragter det som et mindre handicap i 2021.

Sidstnævnte kan fx være tilfældet, hvis den historisk høje beskæftigelse har betydet, at flere personer med større handicap har fået et job. Vi vender tilbage til dette i kapitel 4. I næste afsnit ser vi bl.a. nærmere på, hvilke typer af (mindre) handicap der er mere udbredt i 2021 end i 2020.

Andelen af personer, der anfører, at de har et mindre handicap, er ikke alene steget fra 2020 til 2021, men er steget fra 7 til 15 pct. siden 2014, se Figur 3.3. Andelen af personer med større handicap har derimod ligget nogenlunde stabilt på 9-11 pct. Udviklingen kan bl.a. afspejle, at det er blevet mere legitimt at angive, at man har et psykisk handicap, se også afsnit 1.3.

Figur 3.3 Andel personer med større og mindre handicap over tid

Befolkningen i alderen 16-64 år fordelt på, om de har et større eller et mindre handicap, kvartaler i udvalgte år i perioden 2008-2021. Vægtet procent.



Anm.: For uvægtet og opregnet antal, se afsnit 2.1. Statistisk signifikant forskel mellem årene for a) større handicap: 2010-2012 (*), 2014-2016, 2016-2019, 2019-2020 og 2020-2021, b) mindre handicap: 2008-2010, 2010-2012, 2012-2014, 2014-2016, 2020-2021. Tal for 2016 skal fortolkes med varsomhed, se afsnit 2.1.

Andelen af personer, der anfører at have et større handicap, er steget fra 2019 til 2020, hvorefter den er faldet igen i 2021. Covid-19-pandemien kan have bidraget til denne udvikling, hvis personer med handicap oplevede, at deres handicap udgjorde en større barriere for ligeværdig deltagelse i samfundslivet i 2020 end i de omkringliggende år. Der er tegn på, at handicappet udgjorde

en større barriere i 2020 end i 2019: Personer med større handicap oplevede i større omfang begrænsninger i sociale sammenhænge i 2020 end i 2019. Desuden oplevede personer med større handicap en mere negativ beskæftigelsesudvikling i denne periode end personer med mindre handicap og personer uden handicap (Larsen et al., 2021). I afsnit 3.4 ser vi nærmere på, om handicappet udgør en mindre barriere i 2021 end i 2020. Desuden ser vi i kapitel 4 nærmere på beskæftigelsesudviklingen i perioden for personer med handicap.

3.2 Type af handicap og alder for dets opståen

I dette og de efterfølgende afsnit viser vi, hvad der karakteriserer personer med handicap. Vi har først set på, hvilken type af handicap der er tale om, og hvor gammel personen var, da handicappet opstod.

3.2.1 Type af handicap

Til brug for vores beskrivelse af 'handicaptypen' har vi spurgt personer med handicap, hvad der er deres væsentligste handicap eller længerevarende helbredsproblem. De havde 26 fortrykte svarmuligheder. Vi har grupperet svarene i seks hovedtyper:

- Mobilitetshandicap
- Sanse- og kommunikationshandicap
- Psykisk handicap
- Kognitivt handicap
- Sygdom
- Andet.

Af Tabel 3.1 fremgår, hvordan personer med handicap er fordelt på de seks hovedtyper, der igen er underopdelt på de specifikke typer af handicap. Fordelingen af personer med handicap på de seks hovedtyper i 2021 ligner den tilsvarende fordeling i 2020 (Larsen et al., 2021).

For 36 pct. af personerne med handicap gælder, at de har et mobilitetshandicap som deres væsentligste handicap. Den største gruppe under denne hovedtype er personer, der har 'problemer med ryg eller nakke, inkl. gigt'. De udgør 20 pct. af alle.

25 pct. af personerne med handicap har en længerevarende sygdom. De største grupper er her personer med 'åndedrætsproblemer' og personer med 'problemer med hjerne, blodtryk eller kredsløb'. De udgør begge 5 pct. af alle. Personer med længerevarende sygdom er overrepræsenteret blandt personer med mindre handicap. Af Bilagstabel 2.1 i Bilag 2 fremgår, at kun 29 pct. af personerne med længerevarende sygdom angiver, at der er tale om et større handicap.

For 15 pct. af personerne med handicap gælder, at de har et psykisk handicap. Den største undergruppe er her personer med 'fobier, panikangst, socialfobi, OCD, kronisk/alvorlig stress eller PTSD', som udgør 6 pct. af alle med handicap. Personer med et psykisk handicap er overrepræsenteret blandt personer med større handicap. 47 pct. af personerne med et psykisk handicap betragter dette som et større handicap, se Bilagstabel 2.1.

Tabel 3.1 Personer med handicap fordelt på hovedtyper af væsentligste handicap og underopdelt på specifikke typer af væsentligste handicap, i alt og særskilt for større og mindre handicap, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap	Handicap, i alt
Mobilitetshandicap	33,8	36,6	35,5
Problemer med ryg eller nakke (inkl. gigt)	21,1	18,7	19,6
Problemer med ben eller fødder (inkl. gigt)	7,4	11,6	10,0
Problemer med arme eller hænder (inkl. gigt)	5,4	6,3	5,9
Sanse- og kommunikationshandicap	1,7	2,5	2,2
Blind eller synsnedsættelse (også ved brug af briller etc.)	1,5	0,9	1,1
Nedsat hørelse trods brug af høreapparat	-	-	0,9
Døv eller talebesvær ¹	-	-	0,2
Psykisk handicap	19,0	12,7	15,1
Stemmehøring, skizofreni eller psykose	2,4	0,4	1,2
Depression, mani eller bipolar lidelse	4,7	4,0	4,2
Fobier, panikangst, socialfobi, OCD ² , kronisk/alvorlig stress, PTSD ³	7,6	4,8	5,9
Spiseforstyrrelse	0,6	0,3	0,4
Anden psykisk lidelse	3,6	3,2	3,4
Kognitivt handicap	9,3	6,1	7,3

	Større handicap*	Mindre handicap	Handicap, i alt
Autismespektrumforstyrrelse	3,5	1,7	2,4
ADD eller ADHD	2,6	3,0	2,9
Udviklingshandicap	0,0	0,4	0,2
Hjerneskode ⁴	3,1	1,1	1,9
Sygdom	19,3	28,6	25,1
Åndedrætsproblemer	2,1	6,9	5,1
Problemer med hjerte, blodtryk eller kredsløb	4,4	5,2	4,9
Problemer med mave, lever, nyrer eller fordøjelse	3,0	3,7	3,4
Sukkersyge, diabetes	1,9	5,1	3,9
Hudlidelse	-	-	1,1
Allergi	0,3	2,7	1,8
Ordblind	-	-	0,9
Epilepsi, anfald	0,7	0,9	0,9
Anden fremadskridende sygdom ⁵	6,6	1,2	3,2
Andet	16,9	13,5	14,8
Andet helbredsproblem eller handicap	16,9	13,5	14,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698
Uvægtet antal	969	1.758	2.727

Anm.: I de tilfælde, hvor observationsantallet er for lille til, at resultaterne for den specifikke handicaptypen kan præsenteres særskilt for større og mindre handicap (markeret med '-'), indgår andelen med den pågældende handicaptypen alene i den samlede andel for den pågældende hovedtype af handicap.

Note: ¹Der er spurgt særskilt til, om man er døv eller har talebesvær. De to kategorier er lagt sammen på grund af for få observationer. ²OCD: Obsessive Compulsive Disorder, der er en psykisk lidelse med tilbagevendende tvangstanker og/eller handlinger. ³PTSD: Posttraumatisk stresssyndrom. ⁴For eksempel spasticitet, blodprop i hjernen mv. ⁵Eksempler på fremadskridende sygdomme er kræft, sklerose, HIV eller Parkinsons syge.

7 pct. af personerne med handicap har et kognitivt handicap. Den største undergruppe under denne hovedtype er personer med 'ADD eller ADHD'. Denne gruppe udgør 3 pct. af alle. Personer med et kognitivt handicap er overrepræsenteret blandt personer med et større handicap. 47 pct. af personerne med et kognitivt handicap betragter det som et større handicap, se Bilagstabel 2.1.

Cirka 2 pct. af alle personerne med handicap har et sanse- eller kommunikationshandicap. De største undergrupper er her personer i kategorierne 'blind el-

ler synsnedsettelse' og 'nedsat hørelse trods brug af høreapparat'. Begge udgør ca. 1 pct. af alle. Kun 29 pct. af personerne med et sanse- eller kommunikationshandicap betragter deres handicap som større, se Bilagstabel 2.1.

Vi finder de resterende 15 pct. af personerne med handicap i kategorien 'andet'. Placeringen i denne kategori er formentlig udtryk for, at de ikke har kunnet indplacere sig i de øvrige 25 fortrykte kategorier.

I afsnit 3.1 fandt vi, at andelen af 16-64-årige, der har et handicap, er steget fra 2020 til 2021. Resultaterne viste også, at især andelen af personer med mindre handicap er steget. Vi har set på, hvilke typer af (mindre) handicap der er mere udbredte i 2021 end i 2020, se tabel 3.2.¹³

Vi finder, at stigningen i andelen af 16-64-årige med handicap kan tilskrives, at der er relativt flere, der har et mobilitetshandicap, og relativt flere, der har en længerevarende sygdom. De to grupper er forøget med hhv. 0,8 og 0,6 procentpoint fra 2020 til 2021.

Stigningen i andelen af personer med et mobilitetshandicap dækker over, at andelen, der har et mindre mobilitetshandicap, er steget med 1,5 procentpoint, mens andelen med et større mobilitetshandicap er faldet med 0,7 procentpoint. Stigningen i andelen af personer med længerevarende sygdom dækker tilsvarende over, at andelen, der har en længerevarende sygdom, som betragtes som et mindre helbredsproblem, er steget med 0,8 procentpoint, mens andelen, der har en længerevarende sygdom, som betragtes som et større helbredsproblem, er faldet med 0,2 procentpoint.

Endelig er det værd at bemærke, at andelen af personer med et psykisk handicap ser ud til at være faldet en smule fra 2020 til 2021. Udviklingen dækker over, at andelen med større psykiske handicap er faldet mere, end andelen med mindre psykiske handicap er steget. En medvirkende årsag kan være, at større psykiske handicap måske var mere udbredt, da covid-19-pandemien var på sit højeste.

¹³ Opgørelsen af handicaptyper har ændret sig fra 2016 til 2019 (Larsen et al., 2020). Det er derfor desværre ikke muligt at få et retvisende billede af, hvilket typer af handicap der er blevet mere udbredt i perioden fra 2014 til 2021, hvor den opgjorte andel personer med handicap er steget relativt markant, se afsnit 3.1.

Tabel 3.2 Befolkningen i alderen 16-64 år fordelt efter, om de har et handicap eller ej. Personer med handicap er fordelt på handicaptypen og underopdelt på, om handicappet er større eller mindre, 2020 og 2021 (procent) og ændring fra 2020 til 2021 (procentpoint).

	2020	2021	2020-2021
Mobilitetshandicap	7,7	8,5	0,8
Større handicap	3,7	3,0	-0,7
Mindre handicap	4,0	5,5	1,5
Sanse- og kommunikationshandicap	0,5	0,5	0,0
Større handicap	0,1	0,2	0,0
Mindre handicap	0,4	0,4	0,0
Psykisk handicap	3,8	3,6	-0,2
Større handicap	2,2	1,7	-0,5
Mindre handicap	1,6	1,9	0,3
Kognitivt handicap	1,7	1,7	0,1
Større handicap	0,9	0,8	-0,1
Mindre handicap	0,8	0,9	0,2
Sygdom	5,4	6,0	0,6
Større handicap	2,0	1,7	-0,2
Mindre handicap	3,5	4,3	0,8
Andet	3,3	3,5	0,2
Større handicap	1,7	1,5	-0,2
Mindre handicap	1,6	2,0	0,4
Intet handicap	77,5	76,1	-1,4
I alt	100,0	100,0	
Opregnet antal	3.376.709	3.392.497	
Uvægtet antal	14.030	11.489	

3.2.2 Alder for handicappets opståen

Cirka halvdelen af personerne med handicap har fået deres handicap, efter at de fyldte 30 år, se Tabel 3.3. 21 pct. har fået handicappet, da de var i alderen 16-29 år, mens 19 pct. har fået handicappet, før de fyldte 16 år. Heraf har de 9

pct. et medfødt handicap. 11 pct. kan ikke svare på, hvornår deres handicap opstod.¹⁴

Personer med større og mindre handicap adskiller sig ved, at lidt flere (53 vs. 47 pct.) af personerne med større handicap har fået deres handicap efter 30-årsalderen, mens lidt færre (16 vs. 20 pct.) har fået det, før de fyldte 16 år. Fordelingen på alderen for handicappets opståen adskiller sig ikke nævneværdigt fra den tilsvarende fordeling i 2020 – det gælder for både personer med større og personer med mindre handicap.

Tabel 3.3 Personer med handicap fordelt på alder ved handicappets opståen, i alt og særskilt for større og mindre handicap, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap	Handicap i alt
Medfødt	9,1	8,4	8,7
1-15 år	7,0	11,8	10,0
16-29 år	20,0	21,2	20,7
30-39 år	17,8	14,9	16,0
40-49 år	16,9	16,5	16,6
50-64 år	18,2	15,8	16,7
Ved ikke	11,0	11,4	11,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	301.982	507.383	809.366
Uvægtet antal	968	1.758	2.726

Især personer med et kognitivt handicap (38 pct.) og personer med et sanse- og kommunikationshandicap (30 pct.) anfører, at deres handicap er medfødt, se Bilagstabel 2.2. Personer med et psykisk handicap skiller sig ud ved, at relativt mange (30 pct.) har fået deres handicap, da de var 16-29 år. For personer med mobilitetshandicap og personer med sygdom gælder, at relativt mange (hhv. 61 og 51 pct.) har fået deres handicap, efter at de fyldte 30 år.

¹⁴ Fordelingen på alderen for handicappets opståen i 2021 adskiller sig statistisk signifikant fra den tilsvarende fordeling i 2020 (Larsen et al., 2021). Den væsentligste forskel er dog, at relativt færre svarer 'ved ikke' i 2021.

3.3 Køn, alder og herkomst

55 pct. af personer med handicap er kvinder. Det vil sige, at kvinder er svagt overrepræsenteret blandt personer, der angiver at have et handicap, se Figur 3.4. Denne overrepræsentation gælder uanset handicappets sværhedsgrad. Til sammenligning er kvindeandelen blandt personer uden handicap 48 pct.

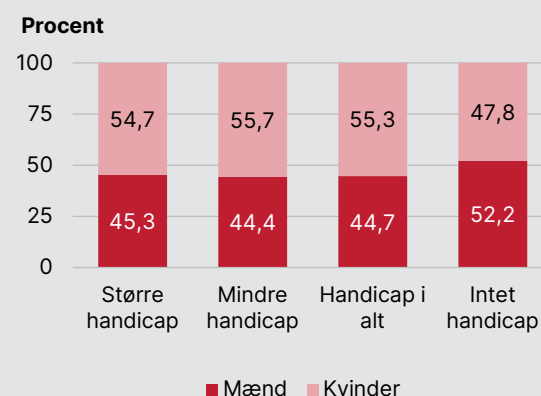
Kvindeandelen blandt personer med handicap var på samme niveau i 2019 og 2020 (Larsen et al., 2020; 2021).

Personer med handicap er i gennemsnit 45 år, se tabel 3.4. Gennemsnitsalderen er størst blandt personer med større handicap (47 år). Samme billede tegnede sig i 2019 og 2020 (Larsen et al., 2020; 2021).

Personer med handicap er ældre end personer uden handicap, der i gennemsnit er 40 år, se tabel 3.4. Aldersforskellen mellem personer med og uden handicap viser sig især ved, at relativt flere af personerne med handicap er 50-64 år (45 vs. 29 pct.), mens relativt færre er 16-29 år (19 vs. 29 pct.). Forskellen skal ses i lyset af, at ca. halvdelen af personerne med handicap har fået deres handicap, efter at de er fyldt 30 år, jf. afsnit 3.2.

Figur 3.4 Kønfordeling blandt personer med handicap

Personer fordelt på køn. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1. Personer med handicap i alt, personer med større handicap og personer med mindre handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

Tabel 3.4 Personer fordelt efter alder. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
16-29 år	14,1	22,4	19,3	28,7
30-39 år	14,8	17,0	16,2	21,3
40-49 år	19,8	19,2	19,4	21,0
50-64 år	51,3	41,4	45,1	29,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	46,9	43,4	44,7	39,7
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	2.582.799
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762

Tabel 3.5 Personer fordelt efter herkomst. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Dansk	89,8	93,3	92,0	87,9
Indvandrer	9,6	5,7	7,2	10,5
Efterkommer	0,7	1,0	0,9	1,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	301.684	507.383	809.067	2.582.799
Uvægtet antal	967	1.758	2.725	8.762

8 pct. af personerne med handicap er indvandrere eller efterkommere, se tabel 3.5. Til sammenligning udgør indvandrere og efterkommere 12 pct. af personerne uden handicap, dvs. at disse grupper ifølge vores opgørelse er lidt underrepræsenterede blandt personer med handicap. Samme billede tegnede sig i 2019 og 2020 (Larsen et al., 2020; 2021). Blandt personer med større handicap udgør indvandrere og efterkommere 10 pct.

Det er overraskende, at indvandrere er underrepræsenterede blandt personer med handicap, da indvandrere generelt har dårligere helbred, fx når man ser

på langvarig sygdom eller psykisk sundhed (Singhammer, 2008). Underrepræsentationen af indvandrere og efterkommere kan potentielt være et resultat af, at etniske danskere generelt set har en større tilbøjelighed til at anføre, at de har et handicap end ikke-etniske danskere. For nærmere diskussion heraf, se Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2021).

3.4 Barrierer for ligeværdig deltagelse?

I dette afsnit ser vi på, i hvilket omfang personer med handicap oplever barrierer i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge. Resultaterne giver et indtryk af, i hvilket omfang handicappet opleves at udgøre en barriere for ligeværdig deltagelse i samfundet.

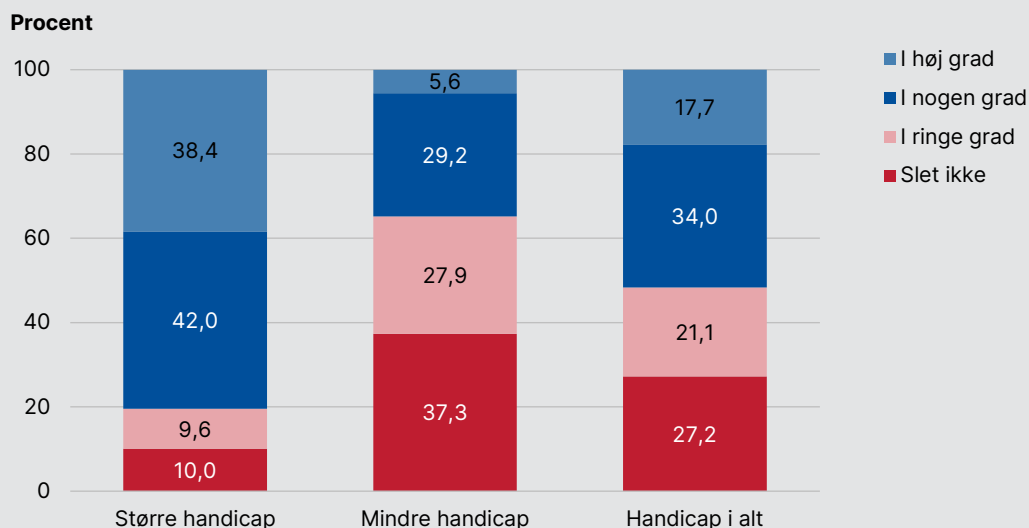
Lidt mere end halvdelen (52 pct.) af personerne med handicap oplever, at handicappet i høj eller nogen grad udgør en begrænsning i sociale sammenhænge, se . 27 pct. anfører, at dette slet ikke er tilfældet. Som forventet oplever markant flere af personerne med større handicap end af personerne med mindre handicap denne type begrænsning i høj eller nogen grad (80 vs. 35 pct.), mens markant færre (10 vs. 37 pct.) slet ikke oplever dette.

42 pct. af personerne med handicap oplever i høj eller nogen grad begrænsninger i arbejdsmæssige sammenhænge i 2021, se . Dertil kommer 20 pct., der i vores opgørelse går under betegnelsen 'helt uden for arbejdsmarkedet'. For definition heraf, se note 1 til . 19 pct. af personerne med handicap anfører, at de slet ikke oplever begrænsninger i arbejdsmæssige sammenhænge.

Ikke overraskende oplever relativt flere af personerne med større handicap end af personerne med mindre handicap i høj eller nogen grad begrænsninger i arbejdsmarkedsmæssige sammenhænge (52 vs. 36 pct.). Desuden står markant flere af dem helt uden for arbejdsmarkedet (39 vs. 9 pct.), mens markant færre (4 vs. 28 pct.) slet ikke oplever arbejdsmæssige begrænsninger.

Figur 3.5 Begrænsninger i sociale sammenhænge

Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i sociale sammenhænge, i alt og særskilt for større og mindre handicap, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 297.354/953; mindre handicap: 506.200/1.754; handicap, i alt: 803.553/2.707. Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasorteret (< 1 pct.). Personer med større handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer med mindre handicap.

Især personer med psykiske eller kognitive handicap oplever begrænsninger i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge, mens personer med sygdom i mindst omfang oplever sådanne begrænsninger, se Bilagstabel 2.4 og Bilagstabel 2.5. Billedet er mindre entydigt, når vi skelner mellem, hvornår handicappet er opstået, se Bilagstabel 3.1. og Bilagstabel 3.2.

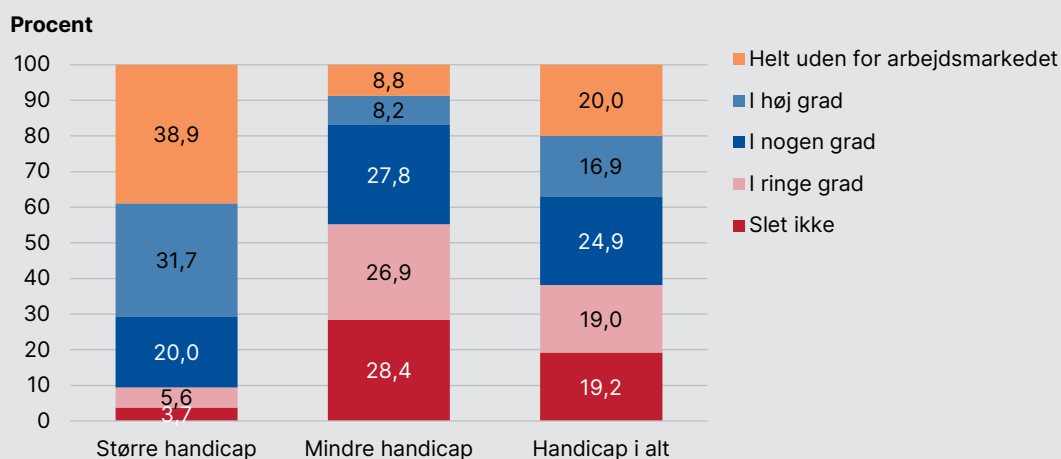
En sammenligning af resultaterne med resultater i Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2021) viser, at lidt færre af personerne med handicap oplever begrænsninger i både sociale og arbejdsmæssige sammenhænge i 2021 end i 2020.

Den mindre andel, der oplever begrænsninger i sociale sammenhænge i 2021, hænger sammen med, at relativt flere af personerne med handicap har et *mindre* handicap i 2021, se afsnit 3.1. For gruppen af personer med mindre handicap gælder dog samtidig, at sammensætningen af denne gruppe også har ændret sig lidt fra 2020 til 2021: Der er relativt set lidt *færre* i denne gruppe, der slet ikke oplever begrænsninger i sociale sammenhænge i 2021.

Den mindre andel, der oplever begrænsninger i arbejdsmæssige sammenhænge i 2021, viser sig ved, at relativt færre er 'helt uden for arbejdsmarkedet' eller oplever begrænsninger i arbejdsmæssige sammenhænge i høj grad, mens relativt flere oplever dette i nogen grad, i ringe grad eller slet ikke. Forskellen mellem de to år kan afspejle en forbedret beskæftigelsessituation fra 2020 til 2021. Vi vender tilbage til dette i kapitel 4. Desuden kan udviklingen også her hænge sammen med, at relativt færre af personerne med handicap har et *mindre* handicap. Resultaterne for grupperne af personer med hhv. større og mindre handicap hver for sig adskiller sig derimod ikke statistisk signifikant fra resultaterne for 2020.

Figur 3.6 Begrænsninger i arbejdsmæssige sammenhænge

Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i arbejdsmæssige sammenhænge¹, i alt og særskilt for større og mindre handicap, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 299.311/959; mindre handicap: 504.496/1.750; handicap, i alt: 803.807/2.709. Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasorteret (< 1 pct.). Personer med større handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer med mindre handicap.

Note: ¹ Spørgsmålet er stillet til beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken, der enten har lovning på arbejde (om mere end 3 måneder) eller ønsker at arbejde. De resterende personer, der her betegnes som 'Helt uden for arbejdsmarkedet', er tilføjet til beregningsgrundlaget for at få et billede af de arbejdsmæssige begrænsninger blandt personer med handicap som helhed.

Andelen af personer med større handicap er som nævnt faldet fra 2020 til 2021. En medvirkende årsag kan være, at personer med handicap – generelt set – i mindre omfang har oplevet begrænsninger i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge i 2021. En mere gunstig beskæftigelsesudvikling kan også have spillet en rolle. Vi vender tilbage til dette i kapitel 4 og 5.

3.5 Arbejdsevne, evne til at læse og skrive og mestringsforventninger

I dette afsnit ser vi på, hvordan personer med handicap vurderer deres arbejdsevne, deres evne til at læse og skrive samt deres tillid til, at de kan løse de problemer, de møder. Sidstnævnte kalder vi *mestringsforventninger*.

3.5.1 Arbejdsevne

Vi har opgjort selvvurderet arbejdsevne på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder, at man slet ikke kan arbejde, mens 10 betyder, at man har fuld arbejdsevne. Personer med handicap vurderer – med afsæt i denne skala – i gennemsnit, at de har en arbejdsevne på lidt over 6, se tabel 3.6. 27 pct. af dem har en arbejdsevne på 1-3, mens 25 pct. har en arbejdsevne på 10. Til sammenligning er den gennemsnitlige arbejdsevne 9,5 for personer uden handicap. Kun lidt over 1 pct. af denne gruppe vurderer at have en arbejdsevne på 1-3, mens 78 pct. vurderer at have en arbejdsevne på 10.

Personer med handicap har generelt set en bedre selvvurderet arbejdsevne i 2021 end i 2020, se Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2021). Udviklingen hænger sammen med, at relativt flere af dem har et mindre handicap i 2021, se afsnit 3.1.

Personer med større handicap vurderer i gennemsnit, at de har en arbejdsevne på lidt under 4. 57 pct. af dem vurderer, at de har en arbejdsevne på 1-3, mens kun 5 pct. vurderer at have en arbejdsevne på 10. Arbejdsevnen er faldet for personer med større handicap i perioden 2008-2020, men der er ikke nævneværdig forskel på denne gruppes arbejdsevne i 2020 og 2021.

Personer med mindre handicap har som forventet en bedre selvvurderet arbejdsevne end personer med større handicap. For personer med mindre handicap ligger gennemsnittet på næsten 8 i 2021. Kun 9 pct. af dem anfører at have en arbejdsevne på 1-3, mens 38 pct. angiver en arbejdsevne på 10. Den selvvurderede arbejdsevne for personer med mindre handicap ligger på et lidt lavere niveau i 2021 end i 2020 (Larsen et al., 2021).

Personer med psykiske eller kognitive handicap er de grupper, der i gennemsnit vurderer deres arbejdsevne lavest, mens personer med sanse- og kommunikationshandicap og personer med sygdom vurderer den højest, se Bilagstabel 2.6.

Tabel 3.6 Personer fordelt efter selv vurderet arbejdsevne opgjort på en skala fra 1-10. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent og gennemsnit.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
1	28,9	3,2	12,7	0,7
2	15,3	2,1	7,0	0,2
3	13,0	3,7	7,1	0,5
4	8,3	4,8	6,1	0,4
5	11,8	6,3	8,3	1,1
6	5,2	5,1	5,2	0,9
7	5,8	8,4	7,4	2,2
8	3,8	13,3	9,8	6,6
9	3,3	15,6	11,1	9,3
10	4,7	37,6	25,4	78,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	3,7	7,8	6,3	9,5
Opregnet antal	294.484	504.055	798.540	2.558.723
Uvægtet antal	944	1.747	2.691	8.686

Anm.: Spørgsmaalsformulering: "Hvordan opfatter du din arbejdsevne nu. Angiv på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder, at man slet ikke kan arbejde, og 10 betyder, at man har fuld arbejdsevne". Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasorteret (i alt 1,0 pct. af alle).

3.5.2 Evne til at læse og skrive

De fleste, nemlig 80 pct., af personerne med handicap kan uden besvær læse og skrive på papir eller skærm. Den tilsvarende andel blandt personer uden handicap er 93 pct., se Tabel 3.7. Cirka 5 pct. af personerne med handicap kan slet ikke læse og skrive eller kan kun gøre dette med meget besvær. Den tilsvarende andel blandt personer uden handicap er 2 pct.

Andelen af personer med handicap, der slet ikke kan læse, eller som kun kan gøre dette med meget besvær, er lidt mindre i 2021 end i 2019, se Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020). En medvirkende årsag er givetvis, at relativt flere af personerne med handicap har et mindre handicap i 2021.

Tabel 3.7 Personer med handicap fordelt efter, om de kan læse og skrive på papir eller skærm. Særskilt for personer med og uden handicap og for personer med større og mindre handicap, 2021. Vægtet gennemsnit.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Ja, uden besvær	68,9	86,0	79,6	93,0
Ja, med lidt besvær	20,6	11,7	15,0	5,1
Ja, med meget besvær	8,7	1,8	4,4	0,8
Nej, slet ikke	1,8	0,5	1,0	1,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	2.582.799
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762

Relativt flere af personerne med større handicap end af personerne med mindre handicap kan slet ikke læse og skrive eller kan kun gøre dette med meget besvær (ca. 11 vs. ca. 2 pct.). For personer med mindre handicap gælder, at lidt færre af dem kan læse og skrive uden besvær i 2021 end i 2019, se Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020).

De største grupper af personer, der enten ikke kan eller har store udfordringer med at læse og skrive, finder vi blandt personer med sanse- og kommunikationshandicap, men også blandt personer med kognitive handicap, se Bilagstabel 2.7.

3.5.3 Mestringsforventninger

Personer med handicap oplever i mindre grad end personer uden handicap, at de har tillid til, at de kan klare de problemer, de møder. 54 pct. af personerne med handicap er 'meget enige' i, at de kan klare disse problemer mod 83 pct. af personerne uden handicap, se Tabel 3.8. 10 pct. af personerne med handicap er (lidt eller meget) uenige i dette mod kun 1 pct. af personerne uden handicap.

Personer med større handicap har i mindre omfang tillid til, at de kan klare de problemer, de møder, end personer med mindre handicap: Hver tredje af personerne med handicap er 'meget enige' i, at de kan klare disse problemer, mod 2 ud af 3 af personerne med mindre handicap. Tilsvarende er 19 pct. af personerne med større handicap (meget eller lidt) uenige i dette mod kun 5 pct. af personerne med mindre handicap.

Tabel 3.8 Personer fordelt efter mestringsforventninger. Særskilt for personer med og uden handicap og for personer med større og mindre handicap, 2021. Vægtet gennemsnit.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Meget enig	32,9	66,9	54,2	83,2
Lidt enig	25,0	19,4	21,5	12,4
Hverken enig eller uenig	23,2	9,2	14,4	3,1
Lidt uenig	11,0	3,7	6,4	0,7
Meget uenig	7,9	0,8	3,5	0,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	2.582.799
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762

Anm.: Spørgsmålsformulering: "Hvor enig eller uenig er du i følgende: Jeg har tillid til, at jeg kan klare de problemer, jeg møder".

Der er tilsyneladende en generel tendens til, at forventningerne til mestring er faldende fra 2019 til 2021: I 2021 er der relativt færre, der er 'meget enige' i, at de har tillid til, at de kan klare de problemer, de møder. Denne udvikling viser sig blandt både personer med og uden handicap og blandt både personer med større og personer med mindre handicap. En mulig årsag til udviklingen kan være covid-19-pandemien, der kan have bidraget til, at verden generelt opleves som mere uforudsigelig, hvorfor færre kan have tiltro til, at de kan håndtere alle de udfordringer, de møder.

Personer, der har begrænset tillid til, at de kan klare de problemer, de møder, finder vi især blandt personer med psykiske eller kognitive handicap, se Bilagstabel 2.8.

3.6 Opsamling



Næsten hver fjerde i befolkningen i alderen 16-64 år angiver i 2021, at de har et handicap. Dette svarer til mere end 800.000 personer. 37 pct. af dem angiver, at de har et større handicap svarende til ca. 300.000 personer. De mest udbredte typer af (væsentligste) handicap er mobilitetshandicap (36 pct.) og længerevarende sygdom (25 pct.).

Andelen af personer, der angiver at have et handicap, er steget siden 2014. Stigningen viser sig ved, at relativt flere angiver at have et mindre handicap.

For 2020 til 2021 er især andelen af personer med et mindre mobilitetshandicap og andelen med en længerevarende sygdom, som betragtes som et mindre helbredsproblem, steget. Andelen af personer, der angiver at have et større handicap, har ligget nogenlunde stabilt på 9-11 pct. i perioden 2014-2021. Senest er denne andel steget lidt fra 2019 til 2020, mens den faldt igen fra 2020 til 2021.

Den fundne stigning i andelen af personer, der anfører at have et (mindre) handicap, ser bl.a. ud til at hænge sammen med den anvendte opgørelsesmetode.

Halvdelen af personerne med handicap har fået handicappet, efter at de fyldte 30 år, mens 9 pct. af dem har et medfødt handicap. Personer med større handicap adskiller sig her fra personer med mindre handicap ved, at lidt flere af dem først har fået handicappet, efter at de fyldte 30 år.

Personer med handicap vurderer i gennemsnit deres arbejdsevne – opgjort på en skala fra 1 til 10 (hvor 1 = man kan slet ikke arbejde, og 10 = man har fuld arbejdsevne) – til at ligge lige over 6. Gennemsnittet for personer med større og mindre handicap er hhv. lidt under 4 og næsten 8. Til sammenligning er gennemsnittet for personer uden handicap 9,5.

5 pct. af personerne med handicap kan slet ikke læse og skrive på papir eller skærm eller kan kun gøre det med meget besvær. De tilsvarende andele for personer med større og mindre handicap er hhv. 11 og 2 pct.

Personer med handicap oplever i mindre grad end personer uden handicap, at de har tillid til, at de kan klare de problemer, de møder. 10 pct. af dem er uenige i, at de har tillid til, at de kan klare de problemer, de møder, mod kun 1 pct. af personerne uden handicap. De tilsvarende andele for personer med større handicap er 19 og 5 pct.

Især personer med psykiske og kognitive handicap har udfordringer. De har i gennemsnit en lavere arbejdsevne end andre grupper. Desuden oplever flere af dem begrænsninger i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge pga. handicappet. Endelig har flere af dem begrænset tillid til, at de kan klare de udfordringer, de møder.

Resultaterne for personer med handicap tegner et billede af, at der på den ene side er flere af dem, der har et mindre handicap, og på den anden side, at dem med mindre handicap er en lidt svagere gruppe i 2021 end tidligere. Sidstnævnte viser sig ved, at personer med mindre handicap i gennemsnit har en lidt lavere arbejdsevne, lidt færre af dem oplever slet ikke begrænsninger i sociale sammenhænge, og lidt færre af dem kan læse og skrive uden besvær.

4 Beskæftigelse og jobsøgning

I dette kapitel viser vi, hvordan beskæftigelses- og arbejdsmarkedssituationen ser ud for personer med handicap, og hvordan den har udviklet sig fra 2008 til 2021. Vi har også opgjort beskæftigelses- og ledighedsgabet mellem personer med og uden handicap for at belyse konjunkturfølsomheden og beskæftigelsespotentialet for personer med handicap. Desuden har vi undersøgt, i hvilken grad ikke-beskæftigede med handicap søger beskæftigelse, og hvor mange af dem der ønsker et job. Endelig har vi undersøgt, hvad der kendetegnede beskæftigelsesvilkårene under covid-19, herunder benyttelse af hjemmearbejde og lønkompensationsordning samt arbejdspress og frygt for afskedigelse og helbred.

Arbejdsmarkedet i Danmark var ved udgangen 2021 – hvor data til denne rapport er indsamlet – kendetegnet ved høj beskæftigelse og lav ledighed. Det har skabt en situation, hvor der flere steder er mangel på arbejdskraft. I september 2021 meldte 48 pct. af virksomhederne i bygge- og anlægsbranchen om mangel på arbejdskraft, mens dette gjorde sig gældende for 33 pct. af virksomhederne i serviceerhvervene (Danmarks Statistik, 2021a). Samtidig er der mangel på kvalificeret arbejdskraft på de store velfærdsområder i den offentlige sektor (Larsen & Jakobsen, 2022).

Beskæftigelsen steg for alvor i 2. kvartal 2021 efter en kortere periode med beskæftigelsesfald og stigende ledighed (bl.a. pga. de covid-19-relaterede restriktioner), se Figur 4.1. Dette beskæftigelsesfald viste sig især for personer med handicap (Larsen et al., 2021). Før covid-19-pandemien indtraf, var der generelt økonomisk højkonjunktur i Danmark. Beskæftigelsesfremgangen, der startede fra 2. kvartal 2021, er med andre ord en fortsættelse af den udvikling, der var i gang før covid-19-pandemien. I 4. kvartal af 2021 var antallet af restriktioner, der begrænsede den økonomiske

Figur 4.1 Beskæftigede lønmodtagere

Beskæftigede lønmodtagere, januar 2008-marts 2022. Antal (i 1.000).



Kilde: Danmarks Statistik (2022a). Variablen LBESK03 er anvendt.

aktivitet, igen relativt få, hvilket kan have bidraget til at få beskæftigelsen til at stige igen. Vi viser i dette kapitel, i hvilken grad den seneste beskæftigelsesfremgang gør sig gældende for personer med handicap.

4.1 Arbejdsmarkedsstatus

I dette afsnit ser vi på, hvordan personer med handicap fordeler sig på arbejdsmarkedsstatus, det vil sige, hvorvidt de er beskæftigede, ledige eller uden for arbejdsstyrken. Herudover viser vi, hvordan de beskæftigede fordeler sig på lønmodtagere og selvstændige. De anvendte definitioner af beskæftigelse, ledighed og en placering uden for arbejdsstyrken er beskrevet i afsnit 2.1.

Beskæftigelsen er som forventet lavere for personer med handicap end for personer uden handicap: Beskæftigelsesandelen for de to grupper er hhv. 61 og 86 pct. i 4. kvartal 2021, se Tabel 4.1. Beskæftigelsen er særligt lav for personer med større handicap, idet 39 pct. i denne gruppe var i beskæftigelse mod 74 pct. blandt personer med mindre handicap. Den største beskæftigelsesandel for personer med handicap finder vi blandt personer med sanse- og kommunikationshandicap og personer med længerevarende sygdom, se Bilagstabel 2.9. For begge grupper gælder, at beskæftigelsesandelen er 71 pct. Beskæftigelsesandelen er omvendt lavest blandt personer med psykiske eller kognitive handicap, nemlig hhv. 33 og 37 pct. Vi finder desuden, at beskæftigelsesandelen i 2021 er større for personer, hvis handicap er opstået i alderen 30-64 år, end for personer, der har et medfødt handicap eller et handicap, der er opstået i alderen 0-29 år, se Bilagstabel 3.3.

Som følge af den lavere beskæftigelsesgrad er andelen af personer med handicap, der hhv. er lønmodtagere og selvstændige, selvsagt også lavere end for personer uden handicap. Andelen af personer, der er selvstændige, er forholdsvis ens for personer med større og mindre handicap, hhv. 4 og 5 pct. mod 7 pct. for personer uden handicap. Ser vi imidlertid på sammensætningen *inden for* gruppen af beskæftigede, finder vi en tendens til, at lidt flere af de beskæftigede med større handicap er selvstændige, nemlig 9 pct., mod 6 og 8 pct. for hhv. personer med mindre og personer uden handicap (tal er ikke vist i Tabel 4.1).

Kun 3 pct. af personerne med større handicap er ledige. Dette skal dog ses i lyset af, at 58 pct. af dem står uden for arbejdsstyrken. De tilsvarende andele for personer uden handicap er hhv. 3 og 11 pct.

Tabel 4.1 Personer fordelt efter arbejdsmarkedsstatus og beskæftigelsestype. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Beskæftigede	39,0	73,7	60,8	85,6
Lønmodtagere	35,5	69,1	56,5	78,6
Selvstændige	3,6	4,6	4,2	7,0
Ikke-beskæftigede	61,0	26,3	39,2	14,4
Ledige	3,0	4,7	4,1	3,4
Uden for arbejdsstyrken	58,0	21,6	35,2	11,0
I alt	100	100	100	100
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	2.582.799
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762

Vi har også set på, hvordan de undersøgte gruppers arbejdsmarkedsstatus har udviklet sig i perioden 2008-2021, se Tabel 4.2. Vi fokuserer her særligt på udviklingen fra 2020 til 2021.

Beskæftigelsen er steget for både personer med og uden handicap fra 2020 til 2021, men er mest udtalt for personer med handicap. For denne gruppe er beskæftigelsen steget med 5,5 procentpoint mod 1,7 procentpoint for personer uden handicap. Mens beskæftigelsesfremgangen for personer med handicap er modsvaret af et fald i andelen af personer uden for arbejdsstyrken, er det primært andelen af ledige, der er faldet for personer uden handicap. At udsving i beskæftigelsen for personer med handicap primært modsvares af udsving i andelen, der står uden for arbejdsstyrken, kan tale for, at det er mere udbredt i denne gruppe, at nogle opgiver at søge job, når beskæftigelsesmulighederne er begrænsede. Dette betegnes også *discouraged worker effect*, se fx Benati (2001).

Det er i denne sammenhæng også værd at bemærke, at andelen af personer med handicap, der står uden for arbejdsstyrken i 2021, er den laveste i perioden fra 2008 til 2021. Andelen af personer med handicap uden for arbejdsstyrken er faldet siden 2012, bortset fra en lille stigning i 2020.

Beskæftigelsesfremgangen for personer med handicap viser sig særligt blandt personer med større handicap. For denne gruppe er beskæftigelsen steget med næsten 4,7 procentpoint. Støttet beskæftigelse står for ca. 60 pct. af stigningen, se kapitel 6. Samtidig er andelen af personer med større handicap,

der er uden for arbejdsstyrken, faldet med 5 procentpoint, mens andelen af ledige stort set er uændret. Beskæftigelsen for personer med mindre handicap er derimod stort set uændret fra 2020 til 2021. Samtidig er andelen af ledige i denne gruppe faldet med 1,2 procentpoint, mens andelen af personer uden for arbejdsstyrken er steget med 1,4 procentpoint.

Tabel 4.2 Personer fordelt efter arbejdsmarkedsstatus og beskæftigelsestype. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.

	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2020	2021
Større handicap		*				*	*	*
Beskæftigelse	32,0	30,4	27,1	29,2	31,7	36,8	34,3	39,0
Lønmodtagere	29,2	27,7	23,9	26,3	29,1	32,9	31,5	35,5
Selvstændige	2,8	2,6	3,1	2,9	2,6	3,8	2,9	3,6
Ikke-beskæftigede	68,0	69,6	72,9	70,8	68,3	63,2	65,7	61,0
Ledige	2,2	4,3	4,3	4,4	4,0	3,9	2,7	3,0
Uden for arbejdsstyrken	65,8	65,3	68,7	66,4	64,4	59,4	63,0	58,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mindre handicap		*				*		
Beskæftigelse	74,5	68,1	67,8	66,5	69,6	74,8	74,0	73,7
Lønmodtagere	69,0	61,9	62,5	62,5	64,8	70,6	69,2	69,1
Selvstændige	5,5	6,2	5,3	3,9	4,9	4,1	4,8	4,6
Ikke-beskæftigede	25,5	31,9	32,2	33,5	30,4	25,2	26,0	26,3
Ledige	2,4	5,1	7,0	7,7	6,2	4,4	5,8	4,7
Uden for arbejdsstyrken	23,1	26,8	25,2	25,9	24,2	20,8	20,2	21,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Handicap i alt		*			*	*		*
Beskæftigelse	51,4	45,6	44,3	44,0	51,0	57,6	55,3	60,8
Lønmodtagere	47,4	41,5	40,3	40,7	47,3	53,5	51,4	56,5
Selvstændige	4,0	4,0	4,0	3,3	3,7	4,0	3,9	4,2
Ikke-beskæftigede	48,6	54,4	55,7	56,0	49,0	42,4	44,7	39,2
Ledige	2,3	4,6	5,4	5,7	5,1	4,2	4,3	4,1

	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2020	2021
Uden for arbejdsstyrken	46,3	49,8	50,2	50,3	43,9	38,3	40,4	35,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Intet handicap		*		*	*	*	*	*
Beskæftigelse	81,8	77,8	78,9	77,9	80,6	84,0	83,9	85,6
Lønmodtagere	74,5	71,4	72,3	71,2	74,0	77,4	76,9	78,6
Selvstændige	7,2	6,3	6,6	6,7	6,6	6,6	6,9	7,0
Ikke-beskæftigede	18,2	22,2	21,1	22,1	19,4	16,0	16,1	14,4
Ledige	3,1	6,8	6,6	5,8	4,8	4,0	4,7	3,4
Uden for arbejdsstyrken	15,1	15,5	14,4	16,2	14,6	12,0	11,3	11,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1.

Det generelle billede for udviklingen i perioden 2020-2021 er dermed, at andelen af beskæftigede er steget blandt personer både med og uden handicap. Samtidig er andelen af personer med handicap, der står uden for arbejdsstyrken, faldet, mens denne andel stort set er uændret for personer uden handicap.

Beskæftigelsesstigningen og faldet i andelen af personer uden for arbejdsstyrken viser sig alene for personer med større handicap. Personer med mindre handicap har derimod oplevet et marginalt fald i beskæftigelsen, mens andelen af denne gruppe, der står uden for arbejdsstyrken, er steget. Forskellen mellem personer med større og mindre handicap kan tale for, at den føromtaltte *discouraged worker effects* især viser sig blandt personer med større handicap. Den fundne udvikling for personer med mindre handicap fra 2020 til 2021 kan bl.a. afspejle, at denne gruppe ser ud til at være blevet en lidt svagere gruppe, i forbindelse med at gruppen er blevet større, se kapitel 3.

Resultaterne viser, at beskæftigelsesstigningen fra 2020 til 2021 for personer med handicap er en følge af:

- beskæftigelsen er steget for personer med større handicap
- en større andel af gruppen angiver at have et mindre handicap.

Den ændrede sammensætning af gruppen af personer med handicap bidrager til beskæftigelsesfremgangen, fordi beskæftigelsesandelen som nævnt er markant større for personer med mindre handicap end for personer med større handicap.

Det er vigtigt at have in mente, at den opgjorte beskæftigelsesudvikling kan være påvirket af, at opfattelsen af at have et handicap (med vores opgørelsesmetode) ser ud til at have ændret sig over tid, se afsnit 1.3 og 3.1.

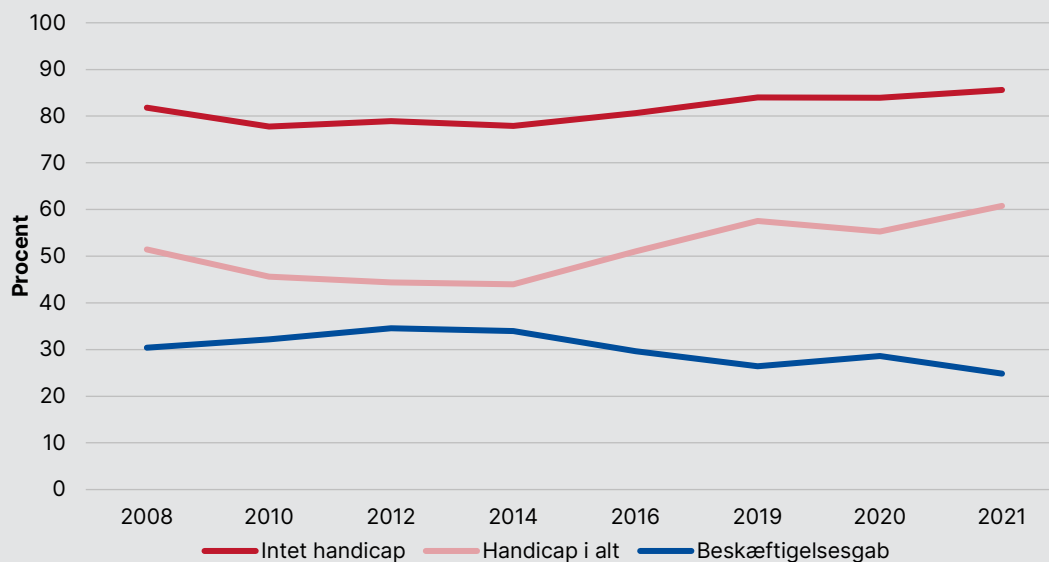
4.2 Beskæftigelsesgab

I dette afsnit viser vi, hvordan beskæftigelsen har udviklet sig for personer med handicap sammenlignet med personer uden handicap med afsæt i et såkaldt beskæftigelsesgab, se Figur 4.2. Beskæftigelsesgabets er udregnet som forskellen mellem de to gruppers beskæftigelsesfrekvens. Figur 4.2 giver dermed et billede af forskellen i beskæftigelsesudviklingen for de to grupper, herunder hvor konjunkturfølsom gruppernes beskæftigelse er.

Beskæftigelsen er som sagt steget mere for personer med handicap end for personer uden handicap fra 2020 til 2021. Som resultat heraf er beskæftigelsesgabets mellem de to grupper faldet fra 28 til 25 procentpoint, se Figur 4.2. Dette er det laveste beskæftigelsesgab i perioden 2008-2021. Tidligere undersøgelser viser, at beskæftigelsen er mere konjunkturfølsom for personer med end for personer uden handicap (Larsen et al., 2020; 2021). Dette resultat viser sig også i Figur 4.2. Den generelle konjunktursituation blev som nævnt forbedret fra 2020 til 2021. Udviklingen i beskæftigelsesgabets viser, at denne forbedring især har været til gavn for personer med handicap.

Figur 4.2 Beskæftigelsesgab mellem personer med og uden handicap

Andel beskæftigede med og uden et handicap og beskæftigelsesgab¹ mellem de to grupper, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.



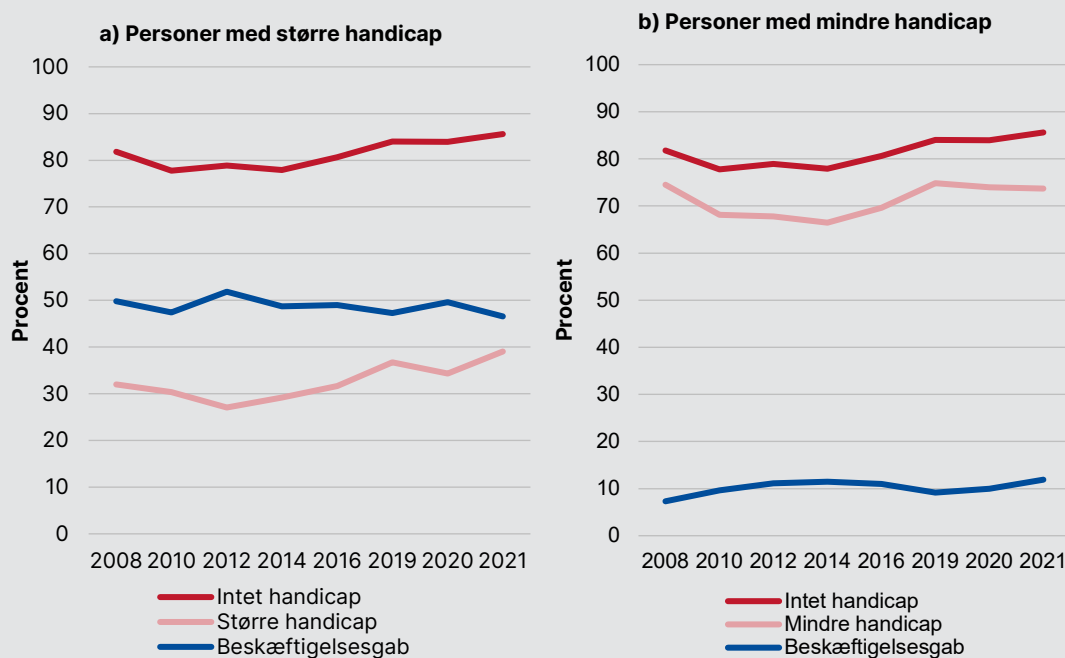
Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1. Statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) i beskæftigelsesfrekvensen mellem årene for a) handicap, i alt: 2008-2010, 2014-2016, 2016-2019 og 2020-2021, og for b) Intet handicap: 2008-2010, 2010-2012, 2012-2014, 2014-2016, 2016-2019 og 2020-2021.

Note: ¹ Beskæftigelsesgab er beregnet som beskæftigelsesfrekvensen for personer uden handicap minus beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap.

Udviklingen i beskæftigelsesgab i forhold til personer uden handicap er i Figur 4.3 vist særskilt for personer med hhv. større og mindre handicap. Det fremgår, at beskæftigelsesgab er faldet for personer med større handicap fra 2020 til 2021, mens det er steget for personer med mindre handicap.

Figur 4.3 Beskæftigelsesgab mellem personer med hhv. større og mindre handicap og personer uden handicap

Andel beskæftigede med og uden handicap og beskæftigelsesgab¹ mellem de to grupper. Særskilt for a) personer med større handicap og b) personer med mindre handicap, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.



Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1. Statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) i beskæftigelsesfrekvensen mellem årene for a) større handicap: 2010-2012, 2016-2019 og 2020-2021 og for b) mindre handicap: 2008-2010 og 2016-2019.

Note: ¹ Beskæftigelsesgab er beregnet som beskæftigelsesfrekvensen for personer uden handicap minus beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap.

For personer med større handicap falder beskæftigelsesgab fra 50 til 47 procentpoint fra 2020 til 2021. Dermed er beskæftigelsesgab i 2021 det laveste for denne gruppe i perioden 2008-2021. For personer med mindre handicap, der har et betydeligt lavere beskæftigelsesgab, stiger beskæftigelsesgab derimod fra 10 til 12 procentpoint fra 2020 til 2021.

Der kan være flere forklaringer på udviklingen i beskæftigelsesgab fra 2020 til 2021. Covid-19 havde tilsyneladende konsekvenser for især personer med større handicap, hvilket formentlig bidrog til, at beskæftigelsesgab steg fra 2019 til 2020 (Larsen et al., 2021). Den efterfølgende beskæftigelsesfremgang er samtidig primært kommet personer med større handicap til gavn, hvorfor gabet er faldet igen i 2021. For personer med mindre handicap kan stigningen i

beskæftigelsesgab i 2021 som nævnt hænge sammen med, at denne gruppe samlet set ser ud til at være en lidt svagere gruppe i 2021 end i 2020, se kapitel 3.

4.3 Ledighedsgab

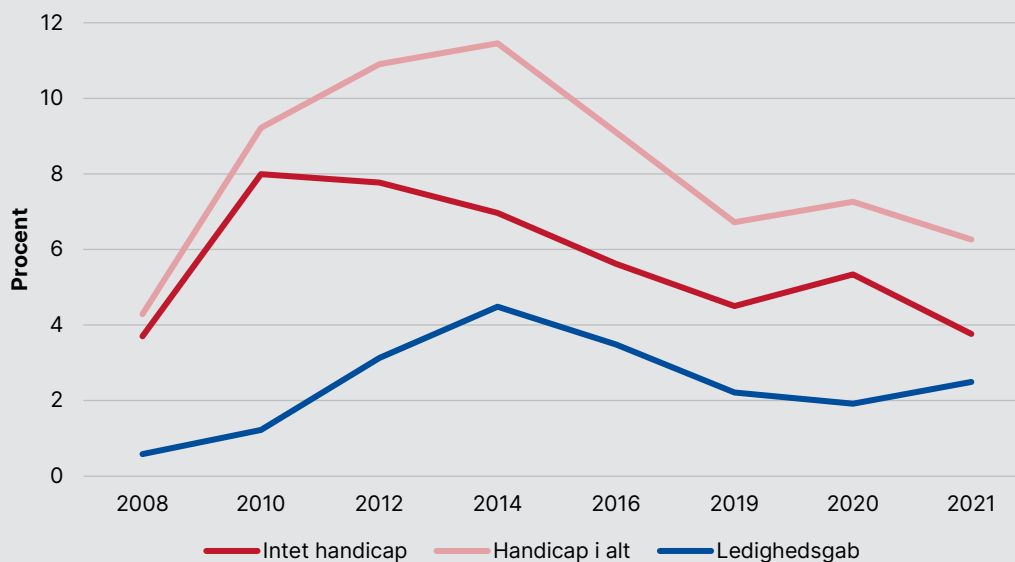
I dette afsnit undersøger vi med udgangspunkt i en opgørelse af ledighedsgabet, hvordan ledigheden har udviklet sig i perioden 2008-2021 for personer med handicap sammenlignet med personer uden handicap. Opgørelsen af ledighedsgabet er baseret på ledighedsprocenten. Denne ledighedsprocent adskiller sig fra den andel af ledige, vi afrapporterede i afsnit 4.1. I afsnit 4.1 viste vi, hvor stor en andel af den samlede population der er ledige. Ledighedsprocenten er derimod beregnet som antallet af ledige som andel af antallet af personer, der er i arbejdsstyrken (dvs. summen af ledige og beskæftigede). Ledige er her personer uden for beskæftigelse, der søger arbejde og kan starte på et job inden for 2 uger.¹⁵ Ledighedsgabet er opgjort som ledighedsprocenten for personer med handicap minus ledighedsprocenten for personer uden handicap. Hvis ledighedsgabet er stort, er det et tegn på, at det er sværere for ledige med handicap at finde beskæftigelse end for ledige uden handicap.

Ledigheden er igennem hele perioden 2008-2021 højere for personer med end for personer uden handicap, og derfor er ledighedsgabet mellem de to grupper generelt større end 0, se Figur 4.4. Ledighedsgabet faldt fra 2014 til 2020 og var i 2020 på 2 procentpoint. I 2021 steg gabet til 2,5 procentpoint. Stigningen er et resultat af, at ledighedsprocenten ganske vist faldt for begge grupper fra 2020 til 2021, men den faldt mest for personer uden handicap. Denne stigning i ledighedsgabet er dog ikke nødvendigvis et udtryk for, at det er blevet sværere for personer med handicap at finde beskæftigelse. Stigningen skal ses i lyset af, at andelen af personer med handicap, der står uden for arbejdsstyrken, er faldet, og dette kan være et udtryk for, at flere af de ikke-beskæftigede med handicap søger arbejde og kan starte på et job inden for 2 uger, når konjunktursituationen er god, og beskæftigelsesmulighederne er forbedrede. Dette er i øvrigt i tråd med den førømtalte forekomst af *discouraged worker effect*, når beskæftigelsesmulighederne er begrænsede.

¹⁵ Bemærk, at AKU-ledighed, som er i fokus her, se afsnit 2.1, adskiller sig fra den registerbaserede ledighed (Danmarks Statistik, 2022c). Sidstnævnte omfatter registrerede ledige, der modtager dagpenge eller kontanthjælp mv. som jobparate. Det vil sige, at fx studerende eller aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der søger job og kan begynde på et job inden for 2 uger, er ledige ifølge AKU, men ikke ifølge den registerbaserede ledighedsstatistik.

Figur 4.4 Ledighedsgab mellem personer med og uden handicap

Andel ledige blandt personer med og uden et handicap og ledighedsgabet¹ mellem de to grupper, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.



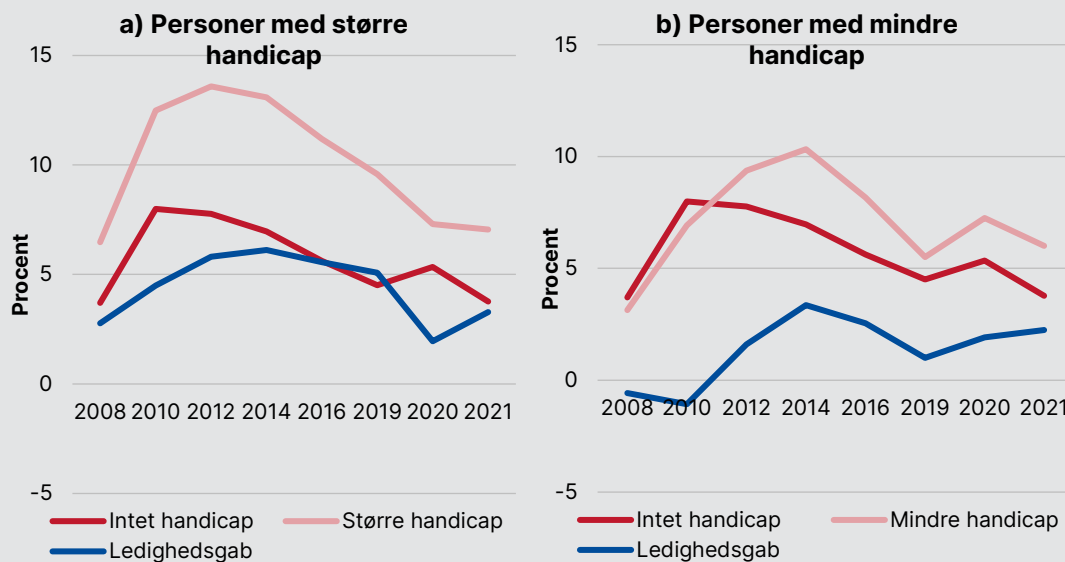
Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1, der giver en indikation af det opregnede og uvægtede antal personer i arbejdsstyrken. Statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) i ledighedsprocenten mellem årene for a) handicap, i alt: 2008-2010, 2014-2016 og 2016-2019; intet handicap: 2008-2010, 2012-2014, 2014-2016, 2016-2019, 2019-2020 og 2020-2021.

Note: ¹ Ledighedsgabet er beregnet som ledighedsprocenten for personer med handicap minus ledighedsprocenten for personer uden handicap.

Ledighedsprocenten er faldet for både personer med større og personer med mindre handicap fra 2020 til 2021. Samtidig er ledighedsgabet imidlertid steget for begge grupper, fordi ledigheden er faldet mest for personer uden handicap. Dette ses i Figur 4.5, hvor ledighedsgabet er vist særskilt for større og mindre handicap. Resultatet for personer med handicap viser sig dermed for både personer med større og personer med mindre handicap. I 2021 var ledighedsgabet 3,3 procentpoint for personer med større handicap og 2,2 procentpoint for personer med mindre handicap. Gennem hele perioden har ledighedsgabet været større for personer med større handicap end for personer med mindre handicap. En årsag kan være, at ikke-beskæftigede med større handicap, der søger arbejde og kan starte et job inden for 2 uger, har vanskeligere ved at finde beskæftigelse end den tilsvarende gruppe af personer med mindre handicap. En anden/yderligere årsag kan være, at beskæftigede med større handicap har større risiko for at miste deres job end beskæftigede med mindre handicap.

Figur 4.5 Ledighedsgab mellem personer med hhv. større og mindre handicap og personer uden handicap

Andel ledige blandt personer med og uden handicap og ledighedsgabet¹ mellem de to grupper for a) personer med større handicap og b) personer med mindre handicap, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.



Anm.: For opregnet og uvægtet antal, se afsnit 2.1, der giver en indikation af det opregnede og uvægtede antal personer i arbejdsstyrken. Statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) i ledighedsprocenten mellem årene for større handicap: 2008-2010; mindre handicap: 2008-2010, 2016-2019, 2019-2020; intet handicap: 2008-2010, 2012-2014, 2014-2016, 2016-2019, 2019-2020.

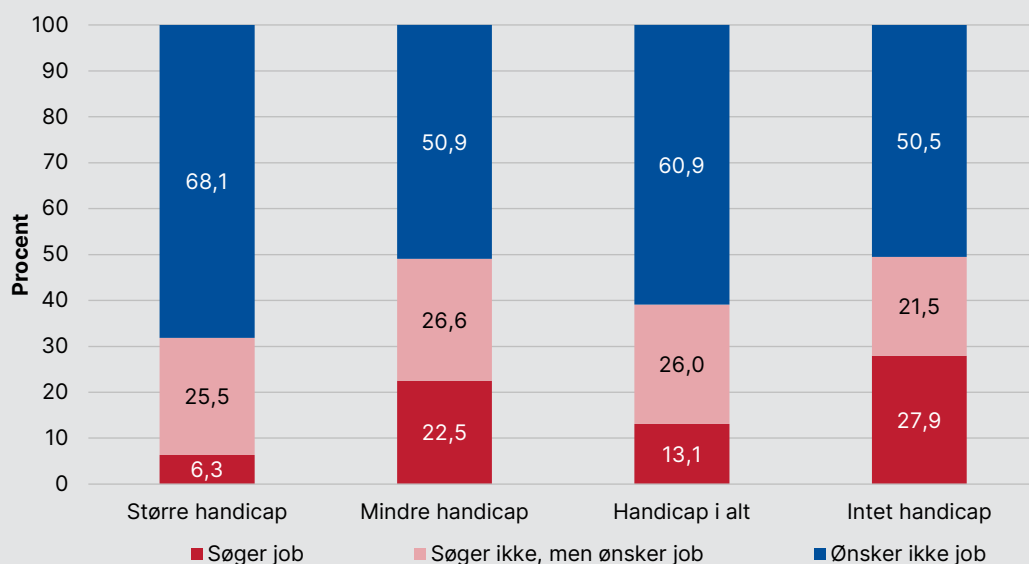
Note: ¹ Ledighedsgabet er beregnet som ledighedsprocenten for personer med handicap minus ledighedsprocenten for personer uden handicap.

4.4 Ikke-beskæftigedes jobsøgning og ønsker om job

Markant flere af personerne med handicap – og især af personerne med større handicap – end af personerne uden handicap er ikke-beskæftigede. I dette afsnit ser vi på sammensætningen af de ikke-beskæftigede. Vi viser, hvor stor en andel af dem der søger et job eller ønsker et job. Herudover viser vi, hvilke jobsøgningskanaler der er de mest benyttede blandt ikke-beskæftigede.

Figur 4.6 Hvor mange af de ikke-beskæftigede søger eller ønsker et job?

Ikke-beskæftigede fordelt efter, om de søger eller ønsker job. Særskilt efter, om personerne har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 11.892/547; mindre handicap: 133.380/423; handicap, i alt: 317.653/970; Intet handicap: 371.345/1.278. Personer med handicap (større, mindre og i alt) adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

En større andel af de ikke-beskæftigede med handicap end af de ikke-beskæftigede uden handicap ønsker ikke et job (61 vs. 51 pct.), se Figur 4.6. Samtidig er der en lavere andel af de ikke-beskæftigede med handicap, der søger et job (13 vs. 28 pct.). Disse forskelle mellem ikke-beskæftigede med og uden handicap er særlig udtalt for ikke-beskæftigede med større handicap. 68 pct. af de ikke-beskæftigede med større handicap ønsker ikke job, mens kun 6 pct. af dem søger job.

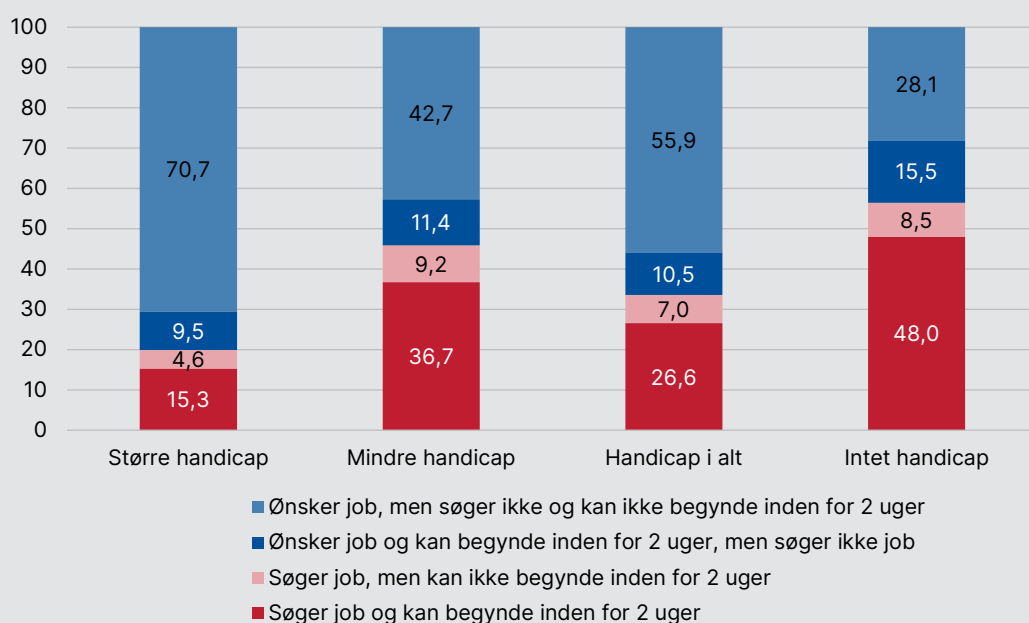
Vi zoomer dernæst ind på den gruppe af Ikke-beskæftigede, der enten søger job eller ønsker et job (her betegnet 'de udvalgte ikke-beskæftigede'), se Figur 4.7, idet vi formoder, at det største beskæftigelsespotentiale blandt de ikke-beskæftigede findes her.

Blandt de udvalgte ikke-beskæftigede må personer, der søger job og kan begynde inden for 2 uger, betragtes som dem, der er tættest på arbejdsmarkedet. Denne gruppe udgør 27 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap mod 48 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede uden handicap, se Figur

4.7. For 56 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap gælder derimod, at de hverken søger job eller kan begynde inden for 2 uger. Denne gruppe udgør 28 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede uden handicap.

Figur 4.7 Hvor mange af de ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job, er jobsøgende og kan begynde inden for 2 uger?

Ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job, fordelt efter, om de søger job, og om de kan begynde inden for 2 uger. Særskilt efter, om personerne har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 58.653/151; mindre handicap: 65.454/195; handicap, i alt: 124.107/346; Intet handicap: 182.878/601. Personer med handicap (større, mindre og i alt) adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

Sammensætningen af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap er meget afhængig af handicappets størrelse. 15 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med større handicap søger job og kan begynde inden for 2 uger mod 37 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med mindre handicap. Denne forskel afspejler, at ikke-beskæftigede med handicap, der søger eller ønsker et job – ikke overraskende – i større omfang er tilgængelige for arbejdsmarkedet, desto mindre handicappet er.

Tabel 4.3 Andel af ikke-beskæftigede, der har søgt job inden for de seneste 4 uger, som har anvendt udvalgte jobsøgningskanaler. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap	Mindre handicap	Handicap i alt	Intet handicap
Andel, der				
... har indrykket eller svaret på stillingsopslag	31,4	45,9*	41,3*	28,7
... har læst stillingsopslag	50,8	68,5*	62,9*	38,8
... har lavet eller opdateret CV og lagt det ud online	39,3*	49,6*	46,4*	26,5
... har kontaktet arbejdsgivere direkte	35,1	36,2*	35,9*	25,3
... har kontaktet familie eller bekendte	20,0	28,3*	25,7*	18,0
... har kontaktet kommune, a-kasse eller jobcenter	29,6	31,8*	31,1*	18,9
... har været til samtale og/eller prøve	20,2	33,3*	29,1*	18,5
Anden metode	17,5*	11,6	13,4*	6,7
Opregnet antal personer	14.919	32.134	47.053	159.042
Uvægtet antal personer	48	113	161	634

Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 14.919/48; mindre handicap: 32.134/113; handicap, i alt: 47.053/161; Intet handicap: 159.042/634

Overordnet set anvender ikke-beskæftigede med handicap, der har været jobsøgende inden for de seneste 4 uger, flere forskellige jobsøgningskanaler end den tilsvarende gruppe af ikke-beskæftigede uden handicap, se Tabel 4.3. Desuden gælder det for hver af de anførte jobsøgningskanaler, at andelen er størst blandt ikke-beskæftigede med handicap. Forskellen mellem ikke-beskæftigede med og uden handicap viser sig især for ikke-beskæftigede med mindre handicap.

4.5 Ydelser til ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job

Dette afsnit viser, hvilke ydelser ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker et job, modtager. Vi får dermed et indblik i, hvor tæt disse ikke-beskæftigede er på arbejdsmarkedet.

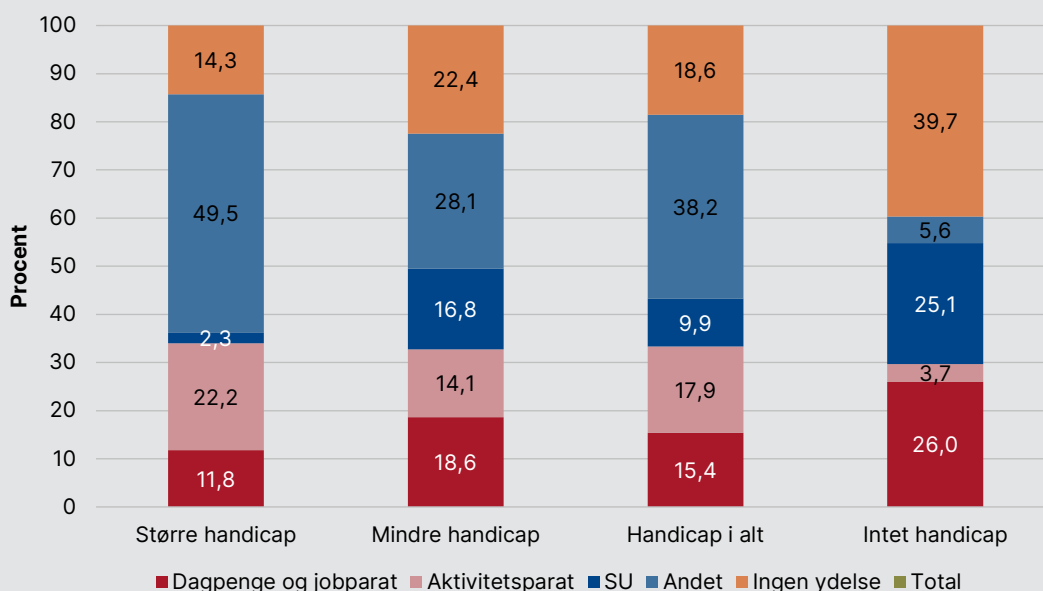
Der er stor forskel på, hvordan ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job (også her betegnet 'de udvalgte ikke-beskæftigede'), er fordelt på ydelser afhængigt af, om de har et handicap eller ej, se Figur 4.8. 15 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap modtager dagpenge eller er jobparate kontanthjælpsmodtagere mv.¹⁶ Disse ikke-beskæftigede må formodes at være dem, der er tættest på arbejdsmarkedet. Den tilsvarende andel af de udvalgte ikke-beskæftigede uden handicap er 26 pct. Herudover modtager en forholdsvis stor andel af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap, nemlig 38 pct., 'andet', som bl.a. dækker over ledighedsydelse, sygedagpenge, revalidering, ressourceforløb og førtidspension. De tilsvarende andele for de udvalgte ikke-beskæftigede er 50 pct. for personer med større handicap og 28 pct. for personer med mindre handicap. Samtidig er der lidt flere af de udvalgte ikke-beskæftigede med større handicap end af de udvalgte ikke-beskæftigede med mindre handicap, der er aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere mv. Forskellene indikerer, at ikke-beskæftigede med større handicap, der ønsker eller søger et job, generelt er lidt længere fra arbejdsmarkedet end den tilsvarende gruppe af ikke-beskæftigede med mindre handicap.

10 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap modtager SU – dvs. er under uddannelse – mod 25 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede uden handicap. 19 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap mod 40 pct. af de udvalgte ikke-beskæftigede uden handicap modtager ikke nogen ydelse. En af forklaringerne på sidstnævnte forskel kan være, at færre af de udvalgte ikke-beskæftigede med handicap har en partner, som i en periode kan forsørge dem.

¹⁶ Kontanthjælpsmodtagere mv. dækker her over personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp eller SHO-ydelse (Selvforsørgelses- og Hjemrejseydelse eller Overgangsydelse).

Figur 4.8 Ydelser til ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job

Ikke-beskæftigede, der søger eller ønsker job, fordelt efter forskellige typer af ydelser. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 58.892/152; mindre handicap: 65.454/195; handicap, i alt: 124.346/347; Intet handicap: 184.511/608. Personer med handicap (større, mindre og i alt) adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap. 'Dagpenge og jobparat' dækker også over dagpengemodtagere, jobparate, som modtager kontanthjælp eller SHO-ydelse, og (åbenlyst) uddannelsesparate, som modtager uddannelseshjælp. 'Aktivitetsparat' dækker over aktivitetsparate, som modtager kontanthjælp, SHO-ydelse eller uddannelseshjælp. 'Andet' omfatter ledighedsydelse, sygedagpenge, revalidering, ressourceforløb, efterløn, fleksydelse og førtidspension.

4.6 Beskæftigelsesvilkår under covid-19

I dette afsnit viser vi, hvor mange der har været hjemsendt på lønkompensationsordningen, samt hvor længe de har været hjemsendt. Lønkompensationsordningen var en af de største beskæftigelsespolitiske tiltag under covid-19, og dette afsnit afdækker, i hvilket omfang beskæftigede med handicap har været omfattet af ordningen. Vi undersøger også, om beskæftigede med handicap har oplevet et øget arbejdspress, frygt for afskedigelse og bekymring for helbredet under covid-19. Spørgsmålene, der er afrapporteret i dette afsnit, er besvaret af personer, der enten var lønmodtager på interviewtidspunktet eller var lønmodtager et år tidligere.

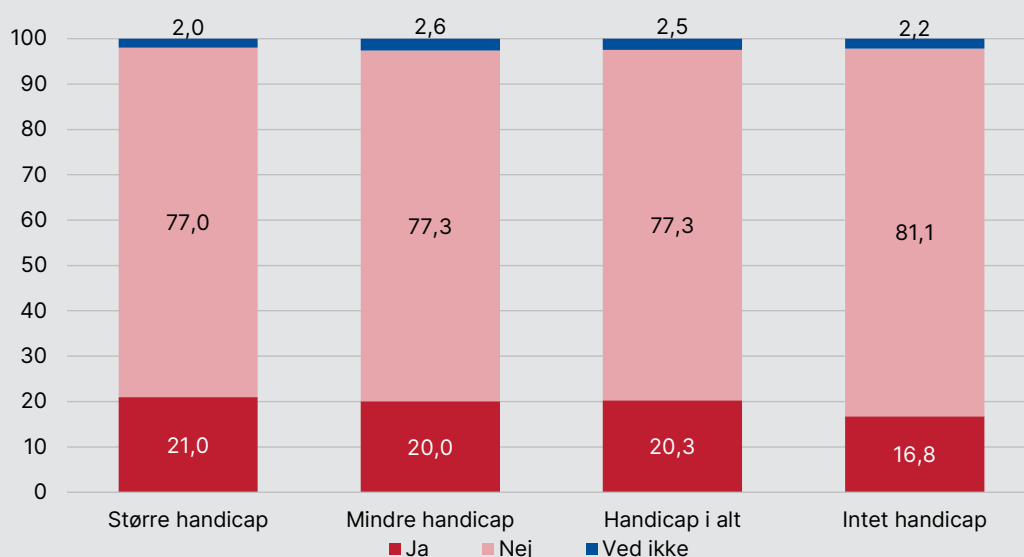
4.6.1 Hjemsendt på lønkompensationsordningen

Hjemsendelse på lønkompensation kan have fundet sted på arbejdsgiverens initiativ eller kan være et resultat af en fælles aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver. En hjemsendelse på lønkompensation er dermed ikke nødvendigvis en ufrivillig hjemsendelse. Hjemsendelse som en fælles aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver kan potentielt især have været relevant for personer med handicap, hvis de eksempelvis har været (særligt) bekymrede for deres helbred.

20 pct. af lønmodtagerne med handicap angiver, at de har været hjemsendt på lønkompensation, mens dette gør sig gældende for en lidt mindre andel af lønmodtagerne uden handicap, nemlig 17 pct., se Figur 4.9. Der er ikke nævneværdig forskel på lønmodtagere med større og mindre handicap i denne forbindelse.

Figur 4.9 Hjemsendt på lønkompensationsordning under covid-19

Lønmodtagere fordelt efter, om de var hjemsendt på lønkompensationsordning under covid-19. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 118.482/419; mindre handicap: 374.490/1.334; handicap, i alt: 492.972/1.753; Intet handicap: 2.117.143/7.158. Personer med handicap i alt og personer med mindre handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

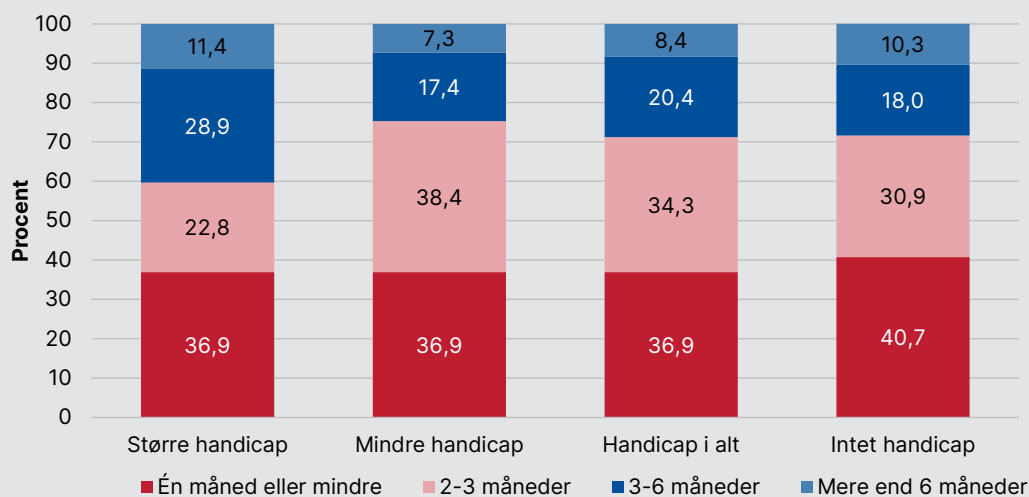
Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

Varigheden af hjemsendelsen på lønkompensationsordningen er ikke nævneværdig forskellig for lønmodtagere med og uden handicap, se Figur 4.10. 37 pct. af lønmodtagerne med handicap har været hjemsendt på lønkompensationsordningen én måned eller mindre, mens 34 pct. har været hjemsendt 2-3 måneder.

Lønmodtagere med større handicap adskiller sig ved, at 40 pct. af dem har været hjemsendt i mere end 3 måneder, mens dette kun gør sig gældende for 28 pct. af lønmodtagerne uden handicap. Resultatet stemmer overens med, at personer med større handicap har oplevet større beskæftigelsesmæssige konsekvenser under covid-19 end andre grupper. Resultatet kan afspejle, at beskæftigede med større handicap i større omfang end andre har været hjemsendt på lønkompensation for at forebygge afskedigelse.

Figur 4.10 Varighed af hjemsendelse på lønkompensationsordning under covid-19

Lønmodtagere, der var hjemsendt på lønkompensationsordning under covid-19, fordelt efter varighed af hjemsendelsen. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej og om handicapet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 24.711/85; mindre handicap: 70.066/248; handicap, i alt: 94.777/333; Intet handicap: 335.994/1.085. Personer med større handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

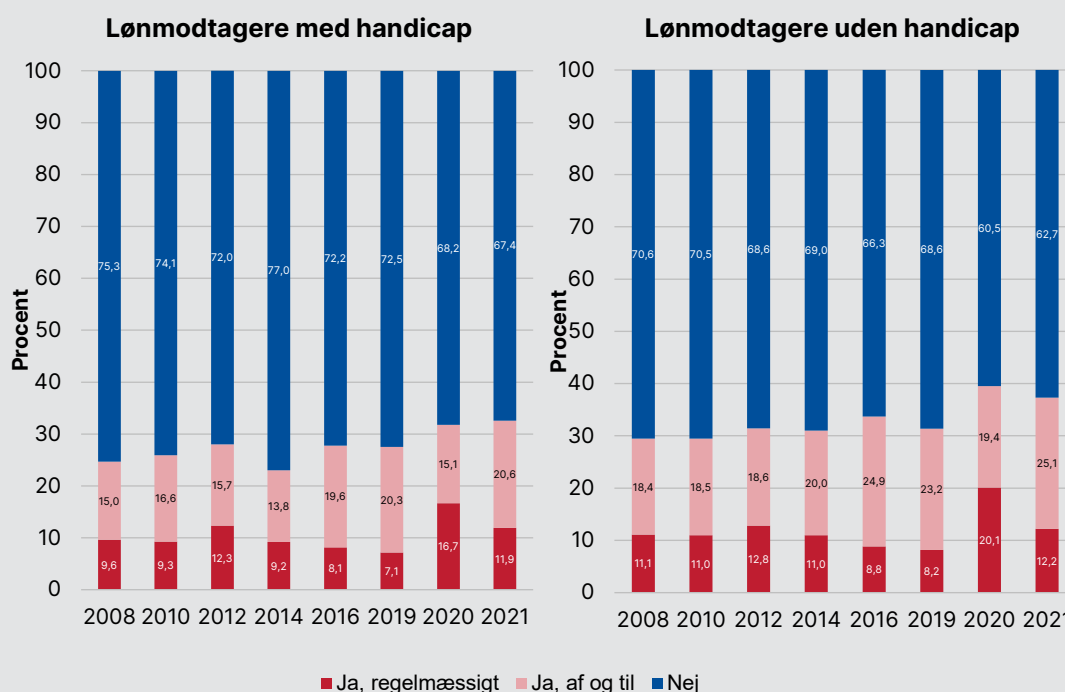
Hjemmearbejde

Hjemmearbejde kan potentielt forøge muligheden for at komme ind på arbejdsmarkedet for personer med visse typer af handicap, eksempelvis mobilitetshandicap.

Op mod 30 pct. af lønmodtagerne med og uden handicap arbejder regelmæssigt eller af og til hjemme. Denne andel har ligget relativt stabilt i perioden 2008-2019, se Figur 4.11. Ikke overraskende steg denne andel i 2020, da covid-19-pandemien ramte. For lønmodtagere med handicap steg andelen, der regelmæssigt eller af og til arbejder hjemme, fra 27 til 32 pct. fra 2019 til 2020. For lønmodtagere uden handicap steg denne andel mere markant, nemlig fra 26 til 40 pct.

Figur 4.11 Hjemmearbejde

Lønmodtagere fordelt efter, om og i hvilket omfang de har arbejdet hjemme inden for de seneste 4 uger. Særsklit efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019 og 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 118.042/422; mindre handicap: 374.490/1.334; handicap, i alt: 491.738 1.756; Intet handicap: 2.209.673/7.476.

Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

Fra 2020 til 2021 var der ikke de store ændringer i andelen af lønmodtagere, der enten regelmæssigt eller af og til arbejder hjemme – dette gælder både personer med og personer uden handicap. Der var dog for begge grupper en forskydning fra at arbejde hjemme regelmæssigt til at arbejde hjemme af og til. Spørgsmålet er, om det lidt højere niveau af hjemmearbejde, der viste sig under covid-19-pandemien, bibeholdes i de kommende år. I givet fald kan det potentielt være med til at skabe bedre beskæftigelsesmuligheder for personer med handicap.

4.6.2 Arbejdspres, frygt for afskedigelse og bekymring for helbredet

I dette afsnit afdækker vi, om arbejdspreset er øget eller formindsket under covid-19-pandemien, og om der har været en større frygt for afskedigelse. Herudover ser vi på, om der under pandemien har været en øget bekymring for helbredet, i forbindelse med at man er på arbejde.

Arbejdspres

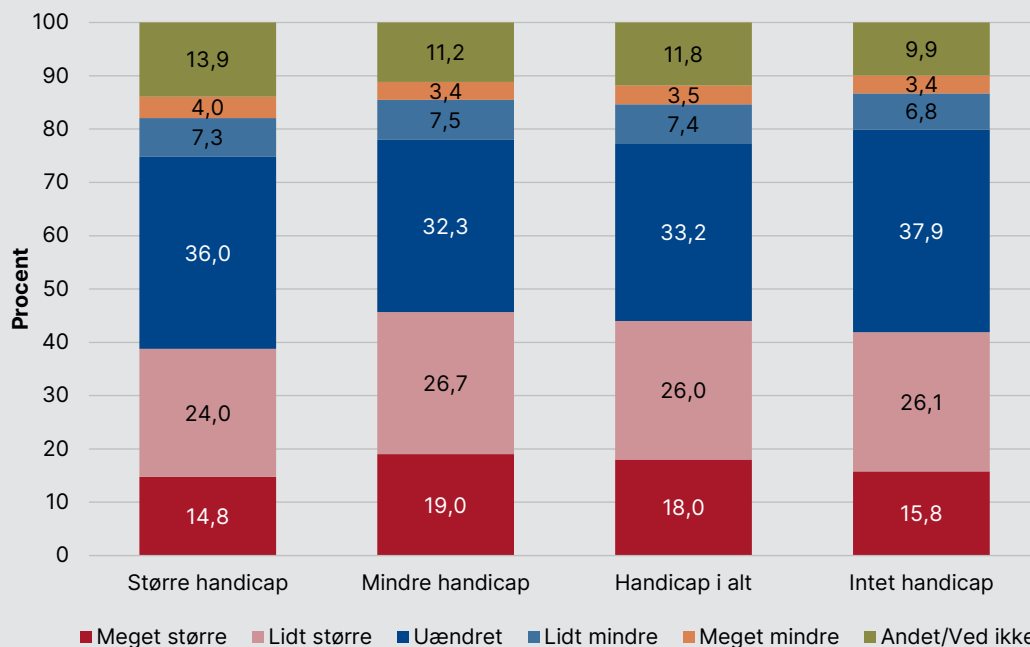
Lidt flere af lønmodtagerne med handicap end af lønmodtagerne uden handicap har oplevet et meget større arbejdspres under covid-19 end normalt (18 vs. 16 pct.), se Figur 4.12. Desuden har lidt færre af lønmodtagerne med handicap oplevet, at arbejdspreset har været uændret (33 vs. 38 pct.).

Lidt færre af lønmodtagerne med større handicap end af lønmodtagerne med mindre handicap har oplevet et større arbejdspres. 15 pct. af lønmodtagerne med større handicap har oplevet et meget større arbejdspres, mens 24 pct. har oplevet et lidt større arbejdspres. De tilsvarende andele for lønmodtagerne med mindre handicap er hhv. 19 og 27 pct. Desuden har en lidt større andel af lønmodtagerne med større handicap svaret 'ved ikke' eller 'andet'. Sidstnævnte dækker bl.a. over, at en større andel af dem ikke har arbejdet under covid-19-pandemien (6,4 pct. for større handicap mod 2,9 pct. for mindre handicap).

At personer med større handicap i mindre omfang har oplevet et øget arbejdspres end personer med mindre handicap kan hænge sammen med, at en større andel af dem er ansat på særlige vilkår, jf. kapitel 6. Personer ansat på særlige vilkår kan potentielt have en større grad af beskyttelse, der forebygger et for stort arbejdspres.

Figur 4.12 Arbejdspres under covid-19-pandemien

Lønmodtagere fordelt efter, om de har oplevet et større eller mindre arbejdspres under covid-19-pandemien. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 118.482/419; mindre handicap: 374.490/1.334; handicap, i alt: 492.972 1.753; Intet handicap: 2.117.143/7.158. Personer med handicap i alt og personer med mindre handicap adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

Frygt for afskedigelse

Langt de fleste lønmodtagere har – uanset handicap eller ej – slet ikke været nervøse for at blive afskediget under covid-19. Dette gælder for 73 pct. af lønmodtagerne med handicap mod 77 pct. af lønmodtagerne uden handicap, se Tabel 4.4.

6 pct. af lønmodtagere med større handicap har i høj eller meget høj grad været nervøse for afskedigelse mod 4 pct. af lønmodtagere med mindre handicap og 3 pct. af lønmodtagere uden handicap.

Tabel 4.4 Lønmodtagere fordelt efter, i hvilket omfang de har været nervøse for at blive afskediget fra deres arbejde under covid-19-pandemien. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
I meget høj grad	2,7	2,1	2,3	1,2
I høj grad	3,2	2,0	2,3	1,8
I nogen grad	4,8	5,7	5,5	5,8
I ringe grad	7,5	7,9	7,8	7,6
Nej, slet ikke	71,2	74,1	73,4	76,8
Andet/Ved ikke	10,6	8,2	8,8	6,9
Opregnet antal	118.482	374.490	492.972	2.117.143
Uvægtet antal	419	1.334	1.753	7.158

Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

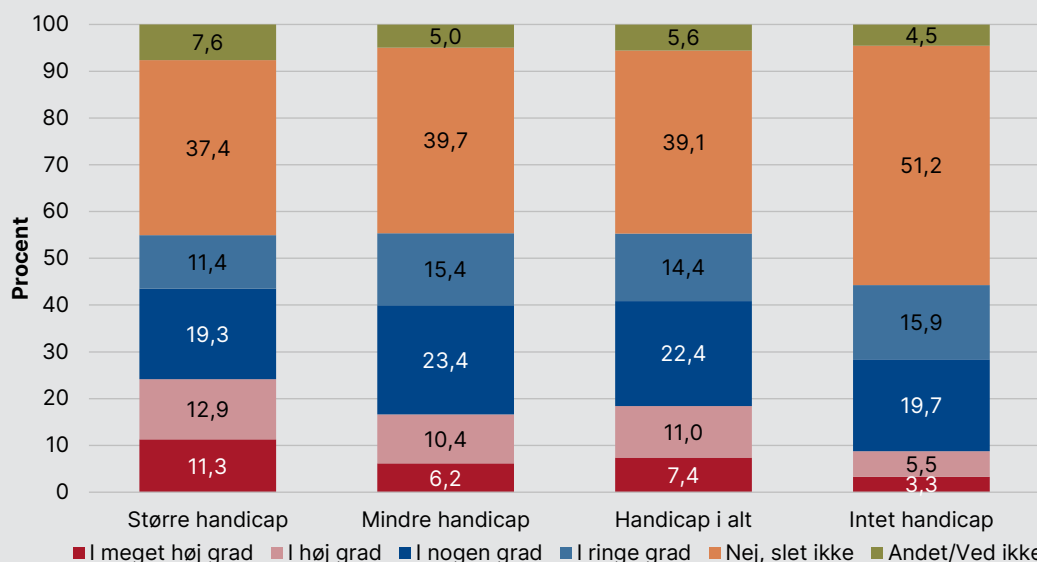
Bekymring for helbredet

Især lønmodtagere med handicap har været nervøse for deres helbred under covid-19-pandemien. 18 pct. af lønmodtagerne med handicap har i høj eller meget høj grad været nervøse, mens dette gør sig gældende for 9 pct. af lønmodtagerne uden handicap, se Figur 4.13.

Især lønmodtagere med større handicap har været nervøse for deres helbred. 24 pct. af denne gruppe har i høj eller meget høj grad været nervøse.

Figur 4.13 Nervøs for helbred i forbindelse med arbejde under covid-19-pandemien

Lønmodtagere fordelt efter, i hvilken grad de har været nervøse for deres helbred i forbindelse med deres arbejde under covid-19-pandemien. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Opregnet/uvægtet antal: Større handicap: 118.482/419; mindre handicap: 374.490/1.334; handicap, i alt: 492.972 1.753; Intet handicap: 2.117.143/7.158. Personer med handicap (større, mindre og i alt) adskiller sig statistisk signifikant fra personer uden handicap.

Note: 'Lønmodtagere' omfatter her personer, der på interviewtidspunktet er eller et år forinden var lønmodtagere.

4.7 Opsamling



Beskæftigelsen er lavere for personer med handicap end for personer uden handicap. Blandt personer med handicap er 61 pct. i beskæftigelse mod 86 pct. af personerne uden handicap. Der er betydelige forskelle i beskæftigelsen afhængig af handicappets størrelse. 39 pct. af personerne med større handicap er i beskæftigelse mod 74 pct. af personerne med mindre handicap.

Tidligere rapporter har fundet, at beskæftigelsen for personer med handicap er mere konjunkturfølsom end for personer uden handicap. Resultaterne i dette kapitel peger i samme retning, idet beskæftigelsen er steget mere for personer med end for personer uden handicap fra 2020 til 2021, hvor beskæftigelsen generelt set er steget relativt markant.

Den store beskæftigelsesfremgang for personer med handicap betyder også, at beskæftigelsesgabets mellem personer med og uden handicap er faldet. Beskæftigelsesgabets er i dag det laveste i perioden 2008-2021. Det er i denne forbindelse dog vigtigt at have i mente, at den opgjorte beskæftigelsesudvikling kan være påvirket af, at opfattelsen af at have et handicap (med vores opgørelsesmetode) ser ud til at have ændret sig over tid.

Ledighedsgabets mellem personer med og uden handicap er steget fra 2020 til 2021, fordi ledigheden er faldet mindre for personer med end for personer uden handicap. Til gengæld er andelen af personer med handicap, der er uden for arbejdsstyrken, faldet relativt markant fra 2020 til 2021. I 2021 er denne andel 35 pct., hvilket er den laveste andel i perioden 2008-2021.

Udsving i beskæftigelsen for personer med handicap ser ud til især at blive modsvaret af udsving i andelen af personer uden for arbejdsstyrken. Dette gælder tilsyneladende primært personer med større handicap. Resultaterne kan tale for, at der især blandt personer med (større) handicap findes nogle, der opgiver at søge job, når beskæftigelsesmulighederne er begrænsede, også kaldet *discouraged worker effect*. Dette kan bidrage til den mere konjunkturfølsomme beskæftigelsesudvikling for personer med handicap.

Færre af de ikke-beskæftigede med handicap end af de ikke-beskæftigede uden handicap søger eller ønsker et job. Desuden ser ikke-beskæftigede med handicap, der søger eller ønsker et job, ud til typisk at være længere fra arbejdsmarkedet end den tilsvarende gruppe af personer uden handicap. Dette resultat viser sig ved, at færre af de ikke-beskæftigede med handicap søger job og kan tiltræde inden for 2 uger. Resultatet viser sig også, når vi sammenligner de ydelser, som ikke-beskæftigede med og uden handicap, der ønsker eller søger job, modtager.

Under covid-19 var lidt flere af lønmodtagerne med end af lønmodtagerne uden handicap hjemsendt på lønkompensationsordningen. Samtidig var lønmodtagerne med handicap hjemsendt i lidt længere tid. Forskellene mellem de to grupper er dog relativt små.

Relativt set lidt flere af lønmodtagere med handicap end af lønmodtagerne uden handicap har oplevet et større arbejdspress under covid-19. Samtidig har lidt flere af lønmodtagere med handicap frygtet at blive afskediget, og flere af dem har været nervøse for deres helbred i forbindelse med deres arbejde.

5 Uddannelse og beskæftigelse

Uddannelse har stor betydning for den enkeltes beskæftigelsesmuligheder. I dette kapitel har vi derfor fokus på uddannelsesniveaet og sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap. Vi ser først på, hvordan personer med handicap er fordelt på deres højeste fuldførte uddannelse. Dernæst ser vi på, om sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse er stærkere for personer med end for personer uden handicap. I forlængelse heraf viser vi, om det stigende uddannelsesniveau har bidraget til at forklare stigningen i beskæftigelsen fra 2008 til 2021 (se kapitel 4, som viser, at beskæftigelsesfrekvensen er steget i den nævnte periode).

5.1 Hvilke uddannelser har personer med handicap?

Tidligere undersøgelser viser, at uddannelsesniveaet er lavere for personer med handicap end for personer uden handicap, se fx Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020) og Amilon, Østergaard & Olsen (2021). Det samme finder vi i denne undersøgelse, se Tabel 5.1, som viser, hvordan personer med og uden handicap er fordelt på højeste fuldførte uddannelse i 2021. Sammenlignet med personer uden handicap har relativt flere personer med handicap en grundskoleuddannelse og relativt færre en gymnasial eller videregående uddannelse. Især personer med et større handicap har et lavt uddannelsesniveau. Andelen med grundskole som højeste fuldførte uddannelse er 44 pct. for personer med større handicap, 27 pct. for personer med mindre handicap og 25 pct. for personer uden handicap. Andelen med en lang videregående uddannelse som højeste fuldførte uddannelse er 3 pct. for personer med større handicap, 9 pct. for personer med mindre handicap og 13 pct. for personer uden handicap.

Mens andelen med en videregående uddannelse er relativt lav for personer med handicap, er andelen af dem, der har en erhvervsfaglig uddannelse, en smule højere end for personer uden handicap. 31 pct. af personerne med større handicap og 29 pct. af personerne med mindre handicap har en sådan uddannelse mod 27 pct. af personerne uden handicap.

Tabel 5.1 Personer fordelt efter uddannelsesniveau. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Grundskole	43,9	27,0	33,3	25,1
Gymnasiale uddannelser	7,2	11,5	9,9	11,9
Erhvervsfaglige uddannelser	30,5	29,1	29,7	26,8
Korte videregående uddannelser	2,8	4,7	4,0	4,7
Mellemlange videregående uddannelse	12,6	18,3	16,2	18,2
Lange videregående uddannelse	3,0	9,3	7,0	13,2
I alt, procent	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	302.315	507.383	809.698	3.392.497
Uvægtet antal	969	1.758	2.727	8.762

Uddannelsesniveaut for personer med handicap varierer med alderen for handicappets opståen, se Tabel 5.2. Personer, hvor handicappet er medfødt eller er opstået i 0-29-årsalderen, har en lavere andel med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse end personer, hvor handicappet er opstået i 30-64-årsalderen.

Generelt tager mange deres uddannelse, inden de fylder 30 år, og mange af de personer, der får et handicap i 30-64-årsalderen, vil derfor have taget den uddannelse, de havde planlagt at få, inden de fik deres handicap. Det forholdsvis lave uddannelsesniveau blandt personer, som har fået deres handicap, før de fyldte 30 år, afspejler dermed, at et handicap kan være en barriere for at tage en uddannelse. Dette understøttes af tidligere undersøgelser, som viser, at unge med handicap har et større fravær i 9. klasse, i mindre omfang tager folkeskolens afgangsprøve, får lavere karakterer ved afslutningen af 9. klasse og i mindre omfang gennemfører en ungdomsuddannelse end unge uden handicap (Amilon et al., 2021; Mortensen et al., 2020; Phil & Salmon, 2021). Sidstnævnte hænger bl.a. sammen med, at unge med handicap har et relativt stort frafald på uddannelserne. Flere unge med handicap fremhæver, at deres sygdom eller handicap var årsagen til frafaldet, eller at frafaldet skyldtes stress, depression eller lignende (Amilon et al., 2021).¹⁷

¹⁷ Fordelingen i Tabel 5.2 tyder endvidere på, at unge med større handicap i større omfang vælger erhvervsfaglige uddannelser end videregående uddannelser. Dette underbygges af en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som viser, at blandt 18-årige, der er i gang med en uddannelse, er relativt flere personer med handicap end personer uden handicap i gang med en erhvervsfaglig uddannelse (Phil & Kirkbak, 2019).

Tabel 5.2 Personer med handicap fordelt efter uddannelsesniveau. Særskilt efter alder for handicappets opståen, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Medfødt eller 0-29 år	30-64 år	Ved ikke
Større handicap		*	
Grundskole	54,1	36,3	46,8
Gymnasiale uddannelser	10,8	3,9	11,0
Erhvervsfaglige uddannelser	19,3	39,5	24,6
Videregående uddannelser	15,7	20,3	17,6
I alt, procent	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal personer	109.044	159.861	33.078
Uvægtet antal personer	302	559	107
Mindre handicap		*	
Grundskole	30,6	21,6	36,2
Gymnasiale uddannelser	18,2	5,1	13,8
Erhvervsfaglige uddannelser	21,7	36,3	26,6
Videregående uddannelser	29,4	37,0	23,5
I alt, procent	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	210.014	239.710	57.659
Uvægtet antal	655	922	181
Handicap i alt		*	
Grundskole	38,7	27,5	40,1
Gymnasiale uddannelser	15,7	4,6	12,8
Erhvervsfaglige uddannelser	20,9	37,6	25,8
Videregående uddannelser	24,7	30,4	21,3
I alt, procent	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	319.059	399.570	90.737
Uvægtet antal	957	1.481	288

Anm.: *Statistisk signifikant forskel mellem uddannelsesfordelingen for denne gruppe og fordelingen for personer, hvor handicappet er medfødt eller opstået i 0-29 års alderen

Endelig er det værd at bemærke, at personer, hvis handicap er opstået i 30-64-årsalderen, har en højere andel med en erhvervsfaglig uddannelse og en lavere andel med en videregående uddannelse end personer uden handicap, se Tabel 5.1 og Tabel 5.2. Forskellen kan bl.a. være et udtryk for, at personer med en erhvervsfaglig uddannelse har en større risiko for at få et handicap end personer med en videregående uddannelse. Personer med et handicap

opstået i 30-64-årsalderen er samtidig ældre i gennemsnit end personer uden handicap vist i Tabel 5.1.¹⁸ Da andelen, der tager en erhvervsfaglig uddannelse, har været faldende i de senere år (Amilon et al., 2021),¹⁹ kan den forskellige alderssammensætning også bidrage til at forklare den forholdsvis store andel af personer med et handicap opstået i 30-64-årsalderen, som har en erhvervsfaglig uddannelse.

Tabel 5.3 Personer med en erhvervsfaglig uddannelse fordelt efter uddannelsesretning. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Bygge- og anlægsteknik	9,8	7,4	8,3	11,9
Erhvervsøkonomi, administration og jura	33,2	38,7	36,6	34,0
Mekanik, jern og metal	15,2	13,1	13,9	14,1
Social og sundhed	18,7	13,2	15,3	9,7
Teknik, teknologi og industriel produktion	9,0	9,9	9,6	11,8
Service	6,9	6,3	6,5	7,1
Jordbrug, skovbrug og fiskeri	4,2	5,8	5,2	6,5
Andet	2,9	5,7	4,6	4,9
I alt, procent	100	100	100	100
Opregnet antal	92.333	147.891	240.223	693.143
Uvægtet antal	332	510	842	2.272

Det er ikke kun uddannelsesniveaet, der varierer for personer med og uden handicap, men også, hvilke erhvervsfaglige og videregående uddannelser personer i de to grupper har gennemført. Dette fremgår af Tabel 5.3 og 5.4, som viser, hvordan hhv. personer med en erhvervsfaglig uddannelse og personer med en videregående uddannelse er fordelt på uddannelsesretning. Blandt personer med en erhvervsfaglig uddannelse er personer med handicap især overrepræsenterede inden for retningen 'social og sundhed'. Andelen med en uddannelse inden for 'social og sundhed' er 19 pct. for personer med større handicap, 13 pct. for personer med mindre handicap og 10 pct. for personer uden handicap. Omvendt er personer med handicap fx underrepræsenterede

¹⁸ Personer, hvis handicap er opstået i 30-64-årsalderen, er 53 år i gennemsnit, mens gennemsnitsalderen for personer uden handicap er 40 år.

¹⁹ Det er variabelen STATUS10, som er anvendt.

inden for uddannelsesretningerne 'bygge- og anlægsteknik' og 'teknik, teknologi og industriel produktion' (Tabel 5.3).

Tabel 5.4 Personer med en videregående uddannelse fordelt efter uddannelsesretning. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, 2021. Vægtet procent

	Større handicap*	Mindre handicap*	Handicap i alt*	Intet handicap
Bygge- og anlægsteknik	1,5	2,7	2,4	4,0
Erhvervsøkonomi, administration og jura	10,8	13,2	12,6	18,4
Mekanik, jern og metal	3,2	1,8	2,1	2,0
Social og sundhed	41,0	35,2	36,7	26,1
Samfundsvidenskab	6,3	9,7	8,9	9,4
Undervisning og læring	15,2	10,2	11,5	9,4
Teknik, teknologi og industriel produktion	6,4	7,4	7,1	8,7
Naturvidenskab	2,5	2,9	2,8	4,4
Andet	13,1	16,9	16,0	17,5
I alt, procent	100	100	100	100
Opregnet antal	55.496	164.119	219.615	933.061
Uvægtet antal	217	640	857	3.329

Blandt personer med en videregående uddannelse er personer med handicap også i høj grad overrepræsenterede inden for retningen 'social og sundhed'. Blandt personer med en videregående uddannelse er andelen med en uddannelse inden for 'social og sundhed' 41 pct. for personer med større handicap, 35 pct. for personer med mindre handicap og 26 pct. for personer uden handicap. Omvendt er personer med handicap underrepræsenterede inden for uddannelsesretningen 'erhvervsøkonomi, administration og jura'. Blandt personer med en videregående uddannelse er andelen med en uddannelse inden for denne retning 11 pct. for personer med større handicap, 13 pct. for personer med mindre handicap og 18 pct. for personer uden handicap.

5.2 Sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse

Uddannelse øger sandsynligheden for at være i beskæftigelse – det gælder både for personer med og uden handicap, se fx Rode Larsen & Høgelund (2015) og Rode Larsen & Larsen (2017). Tidligere undersøgelser tyder endvidere på, at uddannelse betyder mere for personer med handicap end for personer uden handicap, se fx Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020). I dette afsnit undersøger vi nærmere, om den positive sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse er mest udtalt for personer med handicap.

Personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse har ifølge Tabel 5.5 – og i overensstemmelse med tidligere undersøgelser – en lavere beskæftigelsesfrekvens end personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Dette gælder både personer med og uden handicap. Personer med en lang videregående uddannelse har den højeste beskæftigelsesfrekvens. Vi finder også, at forskellen mellem beskæftigelsesfrekvensen for personer med grundskole og personer med en lang videregående uddannelse er størst for personer med handicap. Dette tyder ligesom Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020) på, at sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse er stærkere for personer med handicap end for personer uden handicap.

For at undersøge, om den stærkere sammenhæng er statistisk signifikant, har vi gennemført en regressionsanalyse for hvert af årene 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021, hvor beskæftigelsesandsynligheden er den afhængige variabel, og hvor vi medtager interaktionsled mellem uddannelsesniveau, og om personen har et handicap eller ej. Er koefficienterne til interaktionsleddene positive og statistisk signifikante, er sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelsesandsynlighed stærkere for personer med handicap end for personer uden handicap. Vi finder positive og statistisk signifikante koefficienter til interaktionsleddene for alle. Resultatet er vist for 2008 og 2021 i Bilagstabel 4.1.²⁰ Regressionsresultaterne underbygger dermed, at uddannelse har stærkere betydning for personer med end for personer uden handicap.²¹

²⁰ Regressionsresultaterne for de øvrige år kan fås ved henvendelse til rapportens forfattere.

²¹ Vi har også gennemført regressionsanalyser særskilt for personer med og uden handicap, hvor vi har medtaget interaktionsled mellem år og uddannelsesniveau med det formål at undersøge, om betydningen af uddannelse for beskæftigelsesandsynlighed har ændret sig fra 2008 til 2021. Resultaterne tyder ikke på, at betydningen af uddannelse har ændret sig over tid. Disse regressionsresultater kan fås ved henvendelse til forfatterne.

Tabel 5.5 Beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige særskilt efter om de har et handicap eller ej, og om handicappet er større eller mindre, og særskilt efter uddannelsesniveau, 2021. Vægtet procent.

	Større handicap	Mindre handicap	Handicap i alt	Intet handicap
Grundskole	32,7 *	60,2 *	46,6 *	73,2
Gymnasiale uddannelser	32,5 *	59,8 *	52,4 *	77,0
Erhvervsfaglige uddannelser	40,2 *	79,4 *	64,3 *	92,1
Korte videregående uddannelser	56,4 *	86,3	78,6 *	91,3
Mellemlange videregående uddannelser	51,5 *	81,3 *	72,7 *	90,7
Lange videregående uddannelser	68,3 *	90,9	87,2 *	94,6

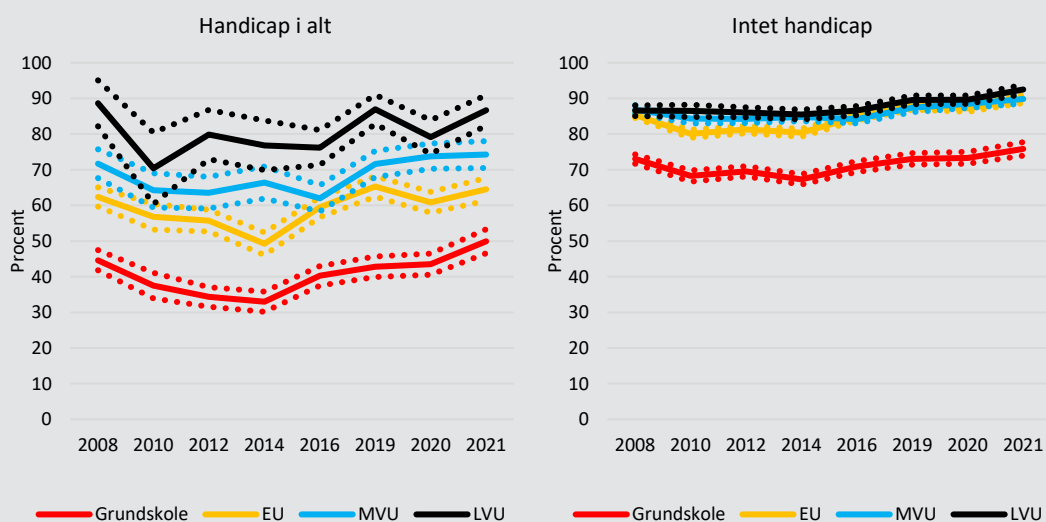
Anm.: Det mindste beregningsgrundlag har vi for personer med mindre handicap med kort videregående uddannelse, hvor opregnet/uvægtet antal personer er 3.291/12.

For at illustrere, at uddannelse ser ud til at betyde mest for personer med handicap, har vi med afsæt i resultaterne af de lineære regressionsanalyser beregnet sandsynligheden for at være i beskæftigelse for personer med et givet uddannelsesniveau for hvert af de undersøgte år. Sandsynlighederne er beregnet særskilt for personer med og uden handicap, mens de øvrige forklarende variabler (køn, alder og herkomst samt om personen har en partner eller ej) antager gennemsnitsværdien for alle (se også afsnit 2.2). De beregnede sandsynligheder er vist i Figur 5.1 for personer med hhv. en grundskoleuddannelse, en erhvervsfaglig uddannelse, en mellemlang videregående uddannelse og en lang videregående uddannelse.

Figuren illustrerer, at der er væsentlig større forskel på beskæftigelsesandsynligheden for personer med en grundskoleuddannelse og en videregående uddannelse blandt personer med handicap end blandt personer uden handicap. Figuren illustrerer også, at forskellen i beskæftigelsesandsynligheden for personer med og uden handicap især er stor for personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse.

Spørgsmålet er, hvad der forklarer den relativt stærke sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap. Internationale undersøgelser viser, at uddannelse har en kausal effekt på lønindkomst (Card, 1999), men vi kan ikke på baggrund af denne analyse sige noget om kausalitet. Vi kan med andre ord ikke sige med sikkerhed, at uddannelse har en større *kausal* effekt på beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap end for personer uden handicap.

Figur 5.1 Beregnet beskæftigelsesandsynlighed for personer med udvalgte uddannelsesniveauer. Særskilt efter, om de har et handicap eller ej. Vægtet procent med et 90-procents-konfidensinterval.



Anm.: De beregnede sandsynligheder er baseret på regressionsanalyser for hvert undersøgelsesår fra 2008 til 2021. Resultaterne af regressionsanalyserne for 2008 og 2021 er vist i Bilagstabel 4.1. Resultater for de øvrige år kan fås ved henvendelse til rapportens forfattere.

Note: Der er anvendt følgende forkortelser: 'EU': erhvervsfaglig uddannelse; 'MVU': mellemlang videregående uddannelse; 'LVU': lang videregående uddannelse.

Der kan være flere forklaringer på den store forskel på beskæftigelsesandsynligheden for personer med handicap, afhængigt af om de har grundskole eller uddannelse ud over grundskolen. En af forklaringerne kan være, at handicappet er en stor barriere både for at tage en uddannelse og for at opnå beskæftigelse for mange af dem, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse. En anden – og kausal – forklaring på den store forskel kan være, at uddannelse kan være et vigtigt signal om god arbejdsevne, især for personer med handicap: Er arbejdsgiverne generelt usikre på ressourcerne hos personer med handicap, kan en uddannelse bidrage til at signalere en arbejdsevne på et vist niveau.

Uanset uddannelsesniveau har personer med handicap dog en lavere beskæftigelsesandsynlighed end personer uden handicap. Forskellen kan bl.a. hænge sammen med informationsasymmetri på arbejdsmarkedet, hvor både arbejdsgiver og jobansøger mangler information. Denne asymmetri kan være

en særlig udfordring for personer med handicap. Arbejdsgiveren har svært ved at vurdere jobansøgerens reelle produktivitet, herunder hvad en evt. funktionsnedsættelse betyder for udførelsen af arbejdsopgaverne, og kan af den grund fravælge en jobansøger med handicap. Jobansøgeren har sjældent (tilstrækkelig) viden om arbejdspladsens tilgængelighed (hvilket kan være vigtigt for personer med et fysisk handicap) eller virksomhedens holdning til at have personer med handicap ansat (Bredgaard & Thuesen, 2020). Mangel på netværk og arbejdsmarkedserfaring kan desuden være en særlig barriere for personer med handicap. Tidligere undersøgelser viser, at personer med handicap har færre jobrelevante netværk end personer uden handicap (Thuesen & Sharmshiri-Petersen, 2020). Manglende arbejdsmarkedserfaring kan også gøre det svært at finde job efter endt uddannelse for personer med handicap (Holt, 2020). Manglen på arbejdsmarkedserfaring kan bl.a. hænge sammen med, at personer med handicap i mindre omfang har fritids- og studiejob end personer uden handicap (Larsen et al., 2020).

5.3 Stigende beskæftigelse: Hvad betyder et stigende uddannelsesniveau?

Som det fremgår af kapitel 4, stiger beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap fra 51,4 pct. i 2008 til 60,8 pct. i 2021. I dette afsnit har vi undersøgt, om en ændret sammensætning af gruppen af personer med handicap bidrager til at forklare det stigende beskæftigelsesniveau for denne gruppe fra 2008 til 2021.

Til dette formål har vi anvendt dekomponeringsmetoden, se illustration heraf i Figur 5.2.²² Ved brug af denne metode har vi "opløst" forskellen på beskæftigelsesfrekvensen i 2008 og 2021 i en del, der hænger sammen med, at personer med handicap er fordelt forskelligt på en række karakteristika, herunder uddannelsesniveau (i figuren kaldet 'forskelle i karakteristika'), og i den resterende del (i figuren kaldet 'rest').

Vores fokus er på, hvor stor en del af stigningen i beskæftigelsesfrekvensen der kan tilskrives, at personer med handicap er anderledes sammensat i 2021 end i 2008. Det vil sige, at vi har fokus på at opgøre betydningen af 'forskelle i karakteristika', jf. Figur 5.2. Det primære formål er at belyse, om et stigende uddannelsesniveau har bidraget til den stigende beskæftigelse. (Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2020) viser, at uddannelsesniveaue for personer med handicap er steget fra 2008 til 2019). Vi ser dog også på, om 'forskelle i karakteristika', hvad angår køn, alder og herkomst, samt om man har en partner eller ej, har bidraget til beskæftigelsesstigningen. Vi har lavet en tilsvarende

²² For nærmere beskrivelse af dekomponeringsmetoden, se afsnit 2.2 og Bilag 1.

analyse for personer uden handicap. Beskæftigelsesfrekvensen er også steget for personer uden handicap fra 2008 til 2021 – stigningen (fra 81,8 pct. til 85,6 pct.) er dog mindre end for personer med handicap.

Figur 5.2 Oversigt over dekomponeringsanalyse

Opløsning af forskel på beskæftigelsesfrekvens i 2008 og 2021 i en del, der hænger sammen med, at personernes sammensætning på karakteristika er forskellig i de to år, og i den resterende del.



Vi viser først, hvordan sammensætningen af personer med og uden handicap på uddannelsesniveau og på de øvrige nævnte karakteristika har ændret sig fra 2008 til 2021. Dernæst viser vi, hvorvidt ændringer i uddannelsesniveaet har bidraget til beskæftigelsesstigningen fra 2008 til 2021.

Både personer med og uden handicap har et højere uddannelsesniveau i 2021 end i 2008: Relativt færre har grundskole som højeste fuldførte uddannelse, mens relativt flere har en mellemlang eller en lang videregående uddannelse (Tabel 5.6). Personer med handicap er yngre i gennemsnit i 2021 end i 2008: Relativt flere er 16-29 år, og relativt færre er 49-64 år. Alderssammensætningen blandt personer uden handicap er derimod stort set den samme i 2021 som i 2008: Andelen af 16-29-årige er omtrent den samme i de to år, mens lidt færre er 30-49 år, og lidt flere er 50-64 år i 2021.

Lidt færre af personerne med handicap er indvandrere i 2021 end i 2008, mens lidt flere er efterkommere. Blandt personer uden handicap udgør både indvandrere og efterkommere derimod en større andel i 2021. I begge grupper har relativt færre en partner i 2021 end i 2008 (Tabel 5.6).

Tabel 5.6 Fordeling på karakteristika i 2008 og 2021. Særskilt for personer med og uden handicap. Vægtet procent.

	Handicap i alt		Intet handicap	
	2008	2021	2008	2021
Uddannelse		*		*
Grundskole	44,6	33,3	30,8	25,1
Gymnasial	5,2	9,9	9,4	11,9
Erhvervsfaglig	33,3	29,7	32,4	26,8
Kort videregående	2,7	4,0	4,2	4,7
Mellemlang videregående	11,6	16,2	15,2	18,2
Lang videregående	2,5	7,0	8,1	13,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Køn				
Mænd	45,2	44,7	51,7	52,2
Kvinder	54,8	55,3	48,3	47,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Alder		*		*
16-29 år	13,5	19,3	28,6	28,7
30-39 år	15,5	16,2	22,4	21,3
40-49 år	23,4	19,4	22,4	21,0
50-64 år	47,5	45,1	26,7	29,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Herkomst		*		*
Dansk	91,7	92,0	91,5	87,9
Indvandrer	7,9	7,2	7,3	10,5
Efterkommer	0,4	0,9	1,2	1,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Partner		*		*
Nej	37,3	42,7	34,3	37,9
Ja	62,7	57,3	65,7	62,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal (min)	652.407	809.698	2.873.970	2.582.799
Uvægtet antal (min)	3.071	2.725	14.547	8.762

Anm.: *Statistisk signifikant forskel på uddannelsesfordelingen for 2021 og 2008.

Spørgsmålet er, om den ændrede sammensætning på uddannelse og andre karakteristika fra 2008 til 2021 bidrager til at forklare den stigende beskæftigelse. Dette undersøger vi som nævnt med dekomponeringsmetoden, og resultaterne heraf er vist i Tabel 5.7. I den første række i tabellen er stigningen i beskæftigelsesfrekvensen fra 2008 til 2021 vist. Beskæftigelsesfrekvensen er steget med 9,4 procentpoint (60,8-51,4) for personer med handicap og med 3,8 procentpoint for personer uden handicap. Det er disse beskæftigelsesstigninger, som vi forsøger at forklare med dekomponeringsanalysen. Fortolkningen af bidrag fra 'forskelle i karakteristika' er beskrevet i Boks 5.1.²³

En ændret sammensætning af gruppen af personer med handicap kan ifølge analyserne vist i Tabel 5.7 forklare 2,0 procentpoint af stigningen i gruppens beskæftigelsesfrekvens fra 2008 til 2021 på 9,4 procentpoint. Det svarer til, at 21 pct. af beskæftigelsesstigningen kan tilskrives 'forskelle i karakteristika'. Det stigende uddannelsesniveau forklarer 2,8 procentpoint svarende til 30 pct. af beskæftigelsesstigningen. Grunden til, at det samlede bidrag fra 'forskelle i karakteristika' er mindre end bidraget fra ændringen i uddannelsesniveau er bl.a., at faldet i andelen af personer med handicap, der har en partner, omvendt bidrager til et fald i beskæftigelsesfrekvensen. Dette fald kan tilskrives, at der er en positiv sammenhæng mellem at have en partner og sandsynligheden for at være i beskæftigelse, se Bilagstabel 4.2.

Beskæftigelsesstigningen har som nævnt været mindre fra 2008 til 2021 for personer uden handicap end for personer med handicap, men det er også en mindre andel af beskæftigelsesstigningen, som er forklaret med 'forskelle i karakteristika': En ændret sammensætning forklarer 0,4 procentpoint af beskæftigelsesstigningen på 3,8 procentpoint, hvilket svarer til 11 pct. af beskæftigelsesstigningen for personer uden handicap. Et stigende uddannelsesniveau forklarer 19 pct. af beskæftigelsesstigningen, hvilket også er en mindre andel end for personer med handicap.

²³ Regressionsanalyserne, der ligger bag dekomponeringsanalyserne, er vist i Bilagstabel 3.2.

Tabel 5.7 Dekomponeringsanalyse af forskel i beskæftigelsesfrekvens mellem 2008 og 2021. Særskilt for personer med og uden handicap. Vægtet procentpoint og vægtet procent.

	Personer med handicap			Personer uden handicap	
	Procentpoint	Procent		Procentpoint	Procent
Forskel i beskæftigelsesfrekvens	9,4	100,0		3,8	100,0
Forskelle i karakteristika, i alt	2,0	21,1	*	0,4	10,9
Uddannelsesniveau	2,8	30,4	*	0,7	18,7
Køn	0,0	-0,4		0,0	0,8
Alder	-0,2	-2,5		-0,1	-3,2
Partner	-0,7	-7,7	*	-0,1	-3,3
Herkomst	0,1	1,3		-0,1	-2,2
Rest, i alt	7,4	78,9	*	3,3	89,1
Opregnet antal	5.801			23.309	
Uvægtet antal	1.462.106			5.459.753	

Analyserne viser, at et stigende uddannelsesniveau bidrager til at forklare stigningen i beskæftigelsesfrekvensen. Det meste af beskæftigelsesstigningen falder dog i kategorien 'Rest' (79 pct. for personer med handicap og 98 pct. for personer uden handicap). Denne del kan, som det fremgår af Figur 5.2, tilskrives forskellig beskæftigelsessandsynlighed for personer i 2008 og 2021 med samme karakteristika (fx at beskæftigelsessandsynligheden for personer med grundskole er forøget fra 2008 til 2021) eller uobserverbare forhold, som analysen ikke tager højde for (fx forbedret kvalitet af støtten til personer med handicap i forhold til at få en uddannelse eller komme i beskæftigelse og forbedret mulighed for at få et fleksjob).

Boks 5.1 Dekomponeringsanalyse: Fortolkning af bidrag fra forskelle i karakteristika

- Bidrag med positivt fortegn: Hvis fordelingen på det pågældende karakteristikum havde været den samme i 2021 som i 2008, ville forskellen i beskæftigelsesfrekvensen have været mindre (reduktionen svarer til bidragets størrelse). Det vil sige, at hvis personer med handicap fx havde haft samme (lavere) uddannelsesniveau i 2021 som i 2008, ville stigningen i beskæftigelsesfrekvensen have været mindre.
- Bidrag med negativt fortegn: Hvis fordelingen på det pågældende karakteristikum havde været den samme i 2021 som i 2008, ville forskellen i beskæftigelsesfrekvensen have været større (stigningen svarer til bidragets størrelse). Det vil sige, at hvis fx personer med handicap i 2021 havde haft samme (lavere) andel uden en partner som i 2008, så ville stigningen i beskæftigelsesfrekvensen have været større.

5.4 Opsamling



Flere af personerne med handicap end af personerne uden handicap har en grundskoleuddannelse, og færre af dem har en gymnasial eller videregående uddannelse. Især personer med et større handicap har et lavt uddannelsesniveau. Andelen med grundskole som højeste fuldførte uddannelse er 44 pct. for personer med større handicap, 27 pct. for personer med mindre handicap og 25 pct. for personer uden handicap.

Uddannelsesniveaut for personer med handicap afhænger af alderen for handicappets opståen. Personer, der har et medfødt handicap eller et handicap, der er opstået i 0-29-årsalderen, har et lavere uddannelsesniveau end personer med et handicap, der er opstået i 30-64-årsalderen. Det forholdsvist lave uddannelsesniveau for personer, som har fået deres handicap, før de fyldte 30 år, afspejler dermed, at et handicap kan være en barriere for at tage en uddannelse.

Uddannelse øger beskæftigelsessandsynligheden for både personer med og uden handicap, men den positive sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelse er tilsyneladende mest udtalt for personer med handicap.

Beskæftigelsesfrekvensen er steget for personer med handicap fra 2008 til 2021, se kapitel 4. Stigningen i denne gruppes uddannelsesniveau forklarer 30

pct. af stigningen i gruppens beskæftigelsesfrekvens. Beskæftigelsesfrekvensen er også steget for personer uden handicap. Stigningen er dog mindre for personer uden end for personer med handicap. En stigning i uddannelsesniveauet forklarer 19 pct. af stigningen i beskæftigelsesfrekvensen for personer uden handicap. Det meste af beskæftigelsesstigningen kan dog tilskrives forskelle i beskæftigelsesandsynligheden for personer i 2008 og 2021 med samme karakteristika og/eller uobserverbare forhold, som analysen i sagens natur ikke kan tage højde for.

6 Ordinære job og fleksjob

Frem til 2025 er der en politisk målsætning om, at flere af de personer, der har et større selvoplevet handicap, og som er på en midlertidig ydelse, kommer ind på arbejdsmarkedet. Det kan enten være i ordinær beskæftigelse eller i et fleksjob (se kapitel 1).

Formålet med dette kapitel er for det første at vise, hvordan personer med handicap er fordelt på ordinære job og job på særlige vilkår, herunder fleksjob (her kaldet *jobtyper*). Vi ser i denne forbindelse også på, hvordan beskæftigelsesfremgangen fra 2020 til 2021 for personer med handicap, se kapitel 4, er fordelt på disse jobtyper.

Jobforhold spiller en central rolle for beskæftigedes levestandard og muligheder for livsudfoldelse. Formålet med kapitlet er derfor for det andet at vise, hvad der karakteriserer beskæftigelsen for personer med handicap afhængigt af deres jobtype. Vi karakteriserer her beskæftigelsen med hensyn til branche, arbejdsfunktion, personaleledelse, arbejdstid, tilknytning til arbejdsplads, kvalifikationskrav og barrierer for jobmobilitet.

6.1 Hvor mange har job på særlige vilkår?

20 pct. af de beskæftigede med handicap har et job på særlige vilkår, se Tabel 6.1. Heraf har de 15 pct. et fleksjob. Job på særlige vilkår omfatter her – ud over fleksjob – bl.a. løntilskudsjob for førtidspensionister, aftalebaserede skånejob uden offentligt tilskud, job under isbryderordningen og beskyttet beskæftigelse (disse jobtyper er i det følgende betegnet 'andet job på særlige vilkår'). 78 pct. har et ordinært job, mens 2 pct. ikke ved, om de er ansat på særlige vilkår.

Blandt beskæftigede med større handicap har halvdelen (49 pct.) et job på særlige vilkår, hvoraf flertallet (38 pct.) er ansat i et fleksjob. De tilsvarende andele for beskæftigede med mindre handicap er hhv. 11 og 8 pct. 47 pct. af de beskæftigede med større handicap og 88 pct. af de beskæftigede med mindre handicap har et ordinært job. Især beskæftigede med et kognitivt handicap er beskæftigede på særlige vilkår, se Bilagstabel 2.10. Kun 44 pct. af dem har et ordinært job, mens 36 pct. har et fleksjob.

Beskæftigelsen er steget med 5,5 procentpoint fra 2020 til 2021 for personer med handicap, se kapitel 4. Af Figur 6.1 fremgår, hvordan denne beskæftigelsesfremgang er fordelt på jobtyper. Beskæftigelsesfremgangen for personer

med handicap viser sig især ved, at relativt flere (4,7 procentpoint) af dem er i ordinære job i 2021. Desuden er andelen af personer med handicap i 'andet job på særlige vilkår' (dvs. andet job end fleksjob) steget med 0,8 procentpoint. Andelen af personer i fleksjob er derimod næsten uændret.²⁴

Tabel 6.1 Beskæftigede med handicap fordelt på jobtype. I alt og særskilt efter, om handicappet er større eller mindre. Vægtet procent.

	Større handicap*	Mindre handicap	Handicap i alt
Ordinært job	47,2	87,6	77,9
Fleksjob	37,8	8,1	15,3
Andet job på særlige vilkår ¹	11,0	2,6	4,6
Ved ikke	4,0	1,6	2,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	118.042	373.696	491.738
Uvægtet antal	422	1.334	1.756

Anm.: Opgørelsen er baseret på følgende spørgsmål: *Er du ansat i job på særlige vilkår pga. helbredsproblemet eller handicappet? Vi tænker på fx fleksjob eller i et løntilskudsjob for førtidspensionister.* Respondenterne har kunnet svare 'ja' (til forskellige typer af job på særlige vilkår), 'nej' eller 'ved ikke'. Personer, der har svaret nej til, at de er ansat på særlige vilkår, er her kategoriseret som værende i 'ordinært job'.

Note: ¹ 'Andet job på særlige vilkår' omfatter bl.a. løntilskudsjob for førtidspensionister, aftalebaserede skånejob uden offentligt tilskud, job under isbryderordningen og beskyttet beskæftigelse.

Udviklingen fra 2020 til 2021 er forskellig for personer med større og mindre handicap. For personer med mindre handicap gælder, at beskæftigelsen er stort set den samme i 2021 som i 2020, se kapitel 4. Desuden er denne gruppes fordeling på jobtype stort set den samme i de to år: 7-8 pct. af de beskæftigede med mindre handicap er ansat på særlige vilkår.

Beskæftigelsen for personer med større handicap er derimod steget med 4,7 procentpoint fra 2020 til 2021, se kapitel 4. Beskæftigelsesfremgangen for denne gruppe viser sig især ved, at relativt flere af dem har et job på særlige vilkår (ca. 3 procentpoint ligeligt fordelt på fleksjob og andet job på særlige vilkår). En mindre del (knap 1 procentpoint) af stigningen kan tilskrives, at relativt flere af personerne med større handicap har et ordinært job.²⁵

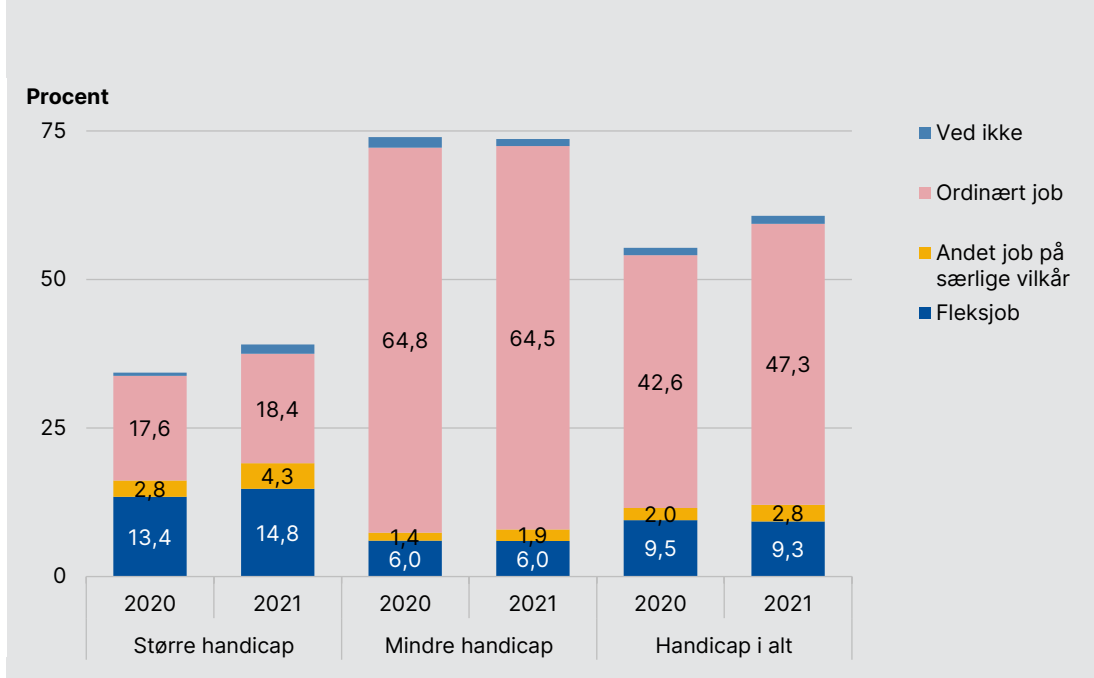
²⁴ *Antallet* af personer med handicap i fleksjob er dog ifølge vores opgørelse steget (ikke vist i figur).

²⁵ Den sidste del af stigningen viser sig ved, at relativt flere (1 procentpoint) har svaret 'ved ikke' i 2021, dvs. at lidt flere af personerne med større handicap har anført, at de ikke ved, om de er ansat på særlige vilkår.

Stigningen i andelen af personer med større handicap, der har job på særlige vilkår, slår ikke igennem blandt personer med handicap generelt set. Det skyldes for det første, at kun 37 pct. (mod 47 pct. i 2020) af personerne med handicap har et større handicap, se afsnit 3.1 og Larsen, Jakobsen & Mikkelsen (2021). For det andet er beskæftigelsen markant mindre blandt personer med større handicap end blandt personer med mindre handicap, se kapitel 4.

Figur 6.1 Fordeling på jobtype i 2020 og 2021

Andel beskæftigede med handicap fordelt på jobtype. I alt og særskilt efter handicappets størrelse, 2020 og 2021. Vægtet procent.



Anm.: For opregnet/uvægtet antal, se afsnit 2.1, Tabel 2.1. Statistisk signifikant forskel mellem 2020 og 2021 for handicap i alt og for større handicap.

6.2 Branche, arbejdsfunktion og personaleledelse

I dette og de resterende afsnit i kapitlet ser vi på, hvad der karakteriserer beskæftigelsen for personer med handicap i 2021 afhængigt af jobtype. Vi har her valgt at skelne mellem, om de beskæftigede er i fleksjob eller har et ordinært job.²⁶ Vi sammenligner undervejs a) beskæftigede med handicap i hhv. ordinære job og fleksjob og b) beskæftigede i ordinære job blandt personer

²⁶ Antallet af respondenter i kategorien 'andet job på særlige vilkår' er for lille til, at det giver mening at lave særskilte opgørelser for denne gruppe.

med og uden handicap. Sidstnævnte sammenligning tager afsæt i en antagelse om, at alle beskæftigede uden handicap har et ordinært job.^{27, 28} Vi af-rapporterer også løbende resultater for personer med handicap i alt.^{29, 30}

Der er ikke de helt store forskelle på, hvordan beskæftigede med handicap er fordelt på branche afhængigt af deres jobtype, se Tabel 6.2. 42-44 pct. er beskæftigede inden for 'offentlig forvaltning og service', 25-29 pct. er beskæftigede inden for 'byggeri, handel og transport', og 18-19 pct. er beskæftigede inden for 'service, finans og ejendom', og 10-14 pct. er beskæftigede inden for 'landbrug samt fremstillings- og forsyningsvirksomhed'.

Tabel 6.2 Beskæftigede fordelt på branche. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap		Intet handicap	
	Ordinært job	Fleksjob	I alt	Ordinært job*
Landbrug, fremstillings- og forsyningsvirksomhed	14,1	9,8	13,0	14,6
Byggeri, handel og transport	24,5	28,5	25,2	25,3
Service, finans og ejendom	19,1	17,5	19,3	22,0
Offentlig forvaltning og service	42,2	44,2	42,5	38,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	378.769	74.749	487.213	2.198.560
Uvægtet antal	1.347	292	1.743	7.445

Branchefordelingen for beskæftigede med handicap ligner også fordelingen for beskæftigede uden handicap, når vi fokuserer på beskæftigede i ordinære job: Der er dog lidt færre af personerne med handicap, der er beskæftigede

²⁷ Spørgsmål om ansættelse på særlige vilkår er alene stillet til personer med handicap.

²⁸ I tabeller er statistisk signifikant forskel mellem beskæftigede med handicap i hhv. ordinære job og fleksjob markeret med * ud for 'handicap, fleksjob', mens statistisk signifikant forskel mellem beskæftigede i ordinære job blandt personer med og uden handicap er markeret med * ud for 'intet handicap, ordinært job'. I figurer fremgår statistisk signifikant forskel mellem grupperne af anmærkning.

²⁹ Det maksimale opregnede/uvægtede antal for de undersøgte grupper i dette og de resterende afsnit fremgår af Tabel 6.3. Beregningsgrundlaget er i nogle tilfælde en smule mindre end anført her, fordi specifikke spørgsmål ikke er stillet til alle beskæftigede, men kun til lønmodtagere og beskæftigede i øvrigt, der har en lønftale, og fordi spørgsmål i enkelte tilfælde er besvaret med 'ved ikke'.

³⁰ Kapitlets resultater for 'handicap i alt' afviger statistisk signifikant fra resultaterne for 'intet handicap, ordinært job', med mindre andet er anført.

inden for 'service, finans og ejendom' (19 vs. 22 pct.), mens lidt flere af dem er beskæftigede inden for 'offentlig forvaltning og service' (42 vs. 38 pct.).

Der er større forskelle mellem beskæftigede med handicap afhængigt af jobtype, når vi ser på fordelingen på arbejdsfunktioner, se Tabel 6.3. Flere af de beskæftigede i fleksjob end af de beskæftigede i ordinære job har 'almindeligt kontor- og kundeservicearbejde' (17 vs. 7 pct.), 'service- og salgsarbejde' (28 vs. 19 pct.) samt andet manuelt arbejde (23 vs. 8 pct.), mens færre af dem har 'arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau' (10 vs. 28 pct.) og 'arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau' (13 vs. 18 pct.).

Tabel 6.3 Beskæftigede fordelt på arbejdsfunktioner. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap		Intet handicap	
	Ordinært job	Fleksjob*	I alt	Ordinært job*
Militært arbejde	0,4	0,0	0,3	0,5
Ledelsesarbejde	2,2	0,0	1,8	3,0
Arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau	28,4	10,4	25,0	29,1
Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau	18,1	13,0	17,1	19,3
Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde	6,7	16,7	8,2	6,1
Service- og salgsarbejde	19,0	27,6	20,1	17,4
Håndværkspræget arbejde	6,3	3,7	5,7	7,6
Operatør-, monterings- og transportarbejde	6,3	3,4	5,7	4,8
Andet manuelt arbejde	8,1	22,5	11,6	8,9
Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri og uoplyst	4,6	2,7	4,5	3,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	383.002	75.040	492.046	2.211.093
Uvægtet antal	1.359	293	1.757	7.482

Omvendt er der meget begrænset forskel på, hvordan beskæftigede i ordinære job (afhængigt af, om de har et handicap eller ej) er fordelt på arbejdsfunktioner. Eksempler på små forskelle er, at lidt flere af disse beskæftigede

med handicap har 'service- og salgsarbejde' (19 vs. 17 pct.), mens lidt færre af dem har 'håndværkspræget arbejde' (6 vs. 8 pct.).

Uafhængigt af arbejdsfunktion kan beskæftigede have personaleledelse som arbejdsopgave. Beskæftigede med handicap har i væsentligt mindre omfang personaleledelse som en af deres arbejdsopgaver, hvis de er i fleksjob, end hvis de har et ordinært job (3 vs. 13 pct.).³¹ På dette område er der derimod relativt begrænset forskel på beskæftigede med og uden handicap, hvis vi alene ser på dem, der har et ordinært job (13 vs. 15 pct.) (tal for personaleledelse ikke vist i tabel).

6.3 Arbejdstid

Det normale antal arbejdstimer pr. uge varierer markant, afhængigt af om beskæftigede med handicap har et ordinært job eller et fleksjob, se Tabel 6.4. 40 pct. af de beskæftigede i fleksjob arbejder 10 timer pr. uge eller derunder, 51 pct. arbejder 11-20 timer, mens kun 9 pct. arbejder mere end 20 timer. For beskæftigede med handicap i ordinære job gælder derimod, at 90 pct. arbejder mere end 20 timer.

Den ugentlige arbejdstid for beskæftigede med handicap i ordinære job ligner langt mere arbejdstiden for tilsvarende beskæftigede uden handicap. Små forskelle er, at lidt færre af de beskæftigede med handicap i ordinære job arbejder 37 timer eller mere pr. uge (71 vs. 74 pct.), mens lidt flere af dem arbejder 28-36 timer pr. uge (16 vs. 14 pct.).

Vi har også set på, hvad deltidsbeskæftigede³² angiver som årsag til, at de har et deltidsjob, se Tabel 6.5. Hele 97 pct. af de beskæftigede i fleksjob angiver ikke overraskende 'sygdom, handicap, fleksjob' som årsag til, at de er deltidsbeskæftigede (ikke vist i tabel). Blandt beskæftigede i ordinære job gælder dette kun 11 og 3 pct. for hhv. personer med og personer uden handicap.

³¹ Andel beskæftigede med handicap i alt, der har personaleledelse som en af deres arbejdsopgaver, er 12 pct.

³² Der er ikke fuld overensstemmelse mellem deltidsbeskæftigelse og det anførte normale antal arbejdstimer pr. uge (se også note 1 til Tabel 6.5): Knap 1 pct. (vægtet) af alle, der anfører, at de arbejder på deltid, arbejder normalt mindst 37 timer pr. uge, mens 9 pct. af alle, der anfører, at de arbejder på fuldtid, normalt arbejder mindre end 37 timer pr. uge. Heraf arbejder langt størstedelen 28-36 timer pr. uge.

Tabel 6.4 Beskæftigede fordelt på normalt antal arbejdstimer pr. uge. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap, ordinært job	Handicap, fleksjob*	Handicap i alt	Intet handicap, ordinært job*
1-5 timer	1,8	12,0	3,7	1,4
6-10 timer	4,0	28,2	8,3	4,1
11-15 timer	1,7	25,1	5,7	2,4
16-20 timer	2,4	25,5	6,4	2,1
21-27 timer	3,1	4,8	4,1	2,2
28-36 timer	15,7	1,9	13,5	13,6
37+ timer	71,3	2,6	58,2	74,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	383.002	75.040	491.738	2.209.673
Uvægtet antal	1.359	293	1.756	7.478

Tabel 6.5 Deltidsbeskæftigede¹ fordelt på årsager til at arbejde på deltid. Personer med handicap i alt og særskilt for dem, der er i ordinære job, og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap, ordinært job	Handicap i alt	Intet handicap, ordinært job*
Kombinerer arbejde med uddannelse	24,3	12,4	38,2
Sygdom, handicap, fleksjob	11,0	51,0	3,0
Passer børn eller andre familiemedlemmer	0,8	0,6	2,9
Andre familiemæssige grunde	31,0	16,8	24,8
Andre personlige grunde	3,4	1,7	3,2
Kan ikke få job på fuld tid	12,5	7,0	9,8
Andre grunde	16,9	10,6	18,2
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	90.016	180.325	446.439
Uvægtet antal	347	685	1730

Note: ¹ Deltidsbeskæftigelse er her baseret på følgende spørgsmål: *Er du beskæftiget på fuldtid eller deltid?*² Datagrundlaget gør det ikke muligt at lave særskilt opgørelse for 'fleksjob'.

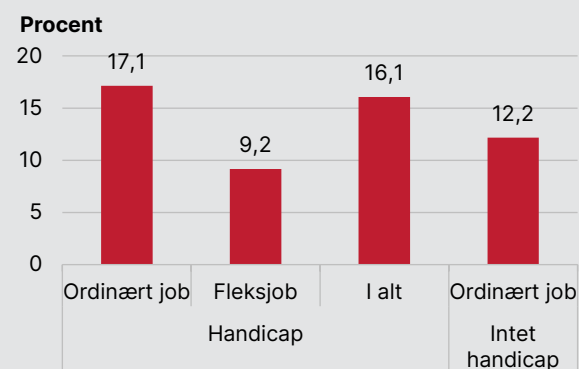
Beskæftigede med handicap i ordinære job angiver derimod især 'andre familiemæssige grunde' (end 'passe børn eller andre familiemedlemmer') (31 pct.) og 'kombinerer arbejde med uddannelse' (24 pct.) som årsager til at have et deltidsjob. De samme årsager er også de mest udbredte blandt tilsvarende beskæftigede uden handicap, om end der her er relativt færre, der angiver 'andre familiemæssige grunde' (25 pct.), og relativt flere, der angiver 'kombinerer arbejde med uddannelse' (38 pct.). Det er også værd at bemærke, at 13 pct. af de beskæftigede med handicap i ordinære job angiver 'kan ikke få job på fuld tid' som årsag til deltidsbeskæftigelse. Den tilsvarende andel blandt tilsvarende beskæftigede uden handicap er lidt lavere, nemlig 10 pct.

I den aktuelle situation med omfattende arbejdskraftmangel i både den offentlige og den private sektor, se fx Larsen & Jakobsen (2022), er det særligt relevant at belyse, i hvilket omfang beskæftigede med handicap ønsker at arbejde flere timer pr. uge, end de gjorde på interviewtidspunktet.

Blandt de beskæftigede med handicap er der færre af dem, der har et fleksjob end af dem, der har et ordinært job, der ønsker at arbejde flere timer pr. uge, end de gjorde på interviewtidspunktet (9 vs. 17 pct.), se Figur 6.2.

Figur 6.2 Flere arbejdstimer

Andel beskæftigede, der ønsker at forøge det antal timer, de normalt arbejder pr. uge. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Statistisk signifikant forskel mellem 'handicap, ordinært job' og hhv. 'handicap, fleksjob' og 'intet handicap, ordinært job'.

Når vi alene ser på beskæftigede i ordinære job, er der relativt flest personer med handicap, der ønsker at arbejde flere timer, nemlig 17 pct. Den tilsvarende andel blandt beskæftigede uden handicap er 12 pct.

Vi har også undersøgt, hvor stor en andel af de beskæftigede der har fleksibel arbejdstid.³³ Dette gælder ca. 55 pct. af de beskæftigede (tal ikke vist i tabel). I dette tilfælde er der ikke forskel på vilkårene for beskæftigede med handicap afhængigt af jobtype eller mellem beskæftigede med og uden handicap, der har ordinære job.

³³ Opgørelsen er baseret på følgende spørgsmål: *Skal du møde og gå hjem på faste tidspunkter, eller har du flekstid?*

6.4 Tilknytning til arbejdsplads

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvordan beskæftigede med handicap er knyttet til deres arbejdsplads.

Vi ser først på, i hvilket omfang beskæftigede med handicap i fleksjob arbejdede på samme arbejdsplads, før de fik tilbudt deres aktuelle job. Vi anvender her personer med handicap, der er ansat i et andet job på særlige vilkår, som sammenligningsgrundlag. Resultaterne giver en indikation af, i hvilket omfang personer i fleksjob er blevet fastholdt på deres arbejdsplads i forbindelse med overgangen til fleksjobbet.

Tabel 6.6 Beskæftigede med handicap, der har job på særlige vilkår, fordelt på, om de arbejdede på samme arbejdsplads, på en anden arbejdsplads eller slet ikke arbejdede, før de fik tilbudt deres aktuelle job, i alt og særskilt efter jobtype, 2021. Vægtet procent.

	Fleksjob	Andet job på særlige vilkår ^{1*}	Job på særlige vilkår i alt
Ja, jeg arbejdede på samme arbejdsplads	36,7	57,1	40,5
Nej, jeg arbejdede på en anden arbejdsplads	43,3	18,0	38,6
Nej, jeg arbejdede slet ikke	20,0	24,9	20,9
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	73.098	16.657	89.755
Uvægtet antal	288	54	342

Note: ¹ 'Andet job på særlige vilkår' omfatter bl.a. løntilskudsjob for førtidspensionister, aftalebaserede skånejob uden offentligt tilskud, job under isbryderordningen og beskyttet beskæftigelse.

37 pct. af de beskæftigede i fleksjob arbejdede på samme arbejdsplads, før de fik tilbudt deres aktuelle job, se Tabel 6.6. Denne andel er relativt lav, når vi sammenligner de beskæftigede i fleksjob med beskæftigede med handicap, der har et andet job på særlige vilkår (57 pct.). Den lavere andel af beskæftigede i fleksjob, der er blevet fastholdt på arbejdspladsen, hænger givetvis sammen med, at man i dag typisk kun kan blive ansat i fleksjob på sin hidtidige arbejdsplads, hvis man forinden har været ansat på arbejdspladsen i 12 måneder under overenskomstens sociale kapitler eller på særlige vilkår (Beskæftigelsesministeriet, 2019). Til gengæld er der væsentligt flere af de beskæftigede i fleksjob, der tidligere arbejdede på en anden arbejdsplads (43 vs. 18 pct.).

Vi ser dernæst på, hvor mange af de beskæftigede med handicap der har et midlertidigt job. Vi finder, at denne andel er markant mindre blandt personer i fleksjob end blandt de personer med handicap, der har et ordinært job (5 vs. 13 pct.), se Figur 6.3.

5 pct. af de beskæftigede i fleksjob anfører, at de har en midlertidig ansættelse. Denne andel forekommer lille, set i lyset af at fleksjob som udgangspunkt kun bevilges for en periode på 5 år, hvorefter jobcentret skal tage stilling til, om personen i fleksjobbet fortsat opfylder betingelserne for at få et fleksjob. Personer over 40 år kan dog – efter det første fleksjob – få bevilliget et permanent fleksjob (Beskæftigelsesministeriet, 2019). En medvirkende årsag til den lave andel kan derfor være, at 81 pct. af personerne i fleksjob er over 40 år. Fokuserer vi alene på personer i fleksjob under 40 år, er andelen af midlertidigt ansatte lidt højere, men også relativt lav, nemlig 10 pct. En mulig forklaring på, at andelen også er relativt lav for personer under 40 år, kan være, at personer under 40 år med et fleksjob typisk anser det som en formalitet at få forlænget fleksjobbet (aldersopdelte tal ikke vist i tabel).

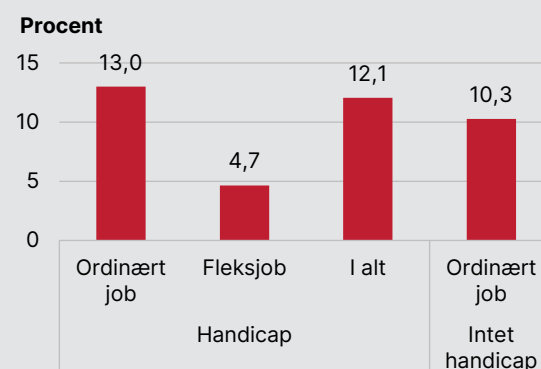
Ser vi alene på beskæftigede i ordinære job, finder vi, at der er lidt flere, der har en midlertidig ansættelse blandt beskæftigede med end blandt beskæftigede uden handicap (13 vs. 10 pct.).

Vi har også set på varigheden af og årsagen til midlertidige ansættelser. Datagrundlaget er desværre her for spinkelt til at belyse situationen for beskæftigede i fleksjob.

Midlertidige ansættelser af kort varighed er mere udbredt blandt beskæftigede med handicap i ordinære job end blandt tilsvarende beskæftigede uden handicap: Andelen af midlertidigt ansatte med et job af op til et års varighed i de to grupper er hhv. 48 og 38 pct., se Tabel 6.7.

Figur 6.3 Midlertidig ansættelse

Andel beskæftigede, der har en midlertidig ansættelse. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.



Anm.: Statistisk signifikant forskel mellem 'Handicap, ordinært job' og hhv. 'Handicap, fleksjob' og 'intet handicap, ordinært job'.

Tabel 6.7 Beskæftigede med midlertidig ansættelse fordelt efter varigheden af ansættelsen. Personer med handicap i alt og særskilt for dem, der er i ordinære job, og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap, ordinært job	Handicap i alt	Intet handicap, ordinært job*
< 1 mdr.	4,6	4,1	3,0
1-3 mdr.	14,9	16,5	7,6
3-6 mdr.	7,1	10,5	11,3
6-12 mdr.	21,2	20,1	16,0
12-18 mdr.	11,0	10,7	17,3
18-24 mdr.	9,1	8,0	6,5
24-36 mdr.	9,3	8,2	13,3
36+ mdr.	23,0	21,9	25,0
I alt	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	49.813	59.377	226.523
Uvægtet antal	162	191	801

Årsagerne til de midlertidige ansættelser adskiller sig derimod ikke nævneværdigt, når vi sammenligner beskæftigede med og uden handicap. Dette gælder uanset, om vi ser på alle beskæftigede med handicap eller alene fokuserer på dem, der har et ordinært job. De mest udbredte årsager (andele vedrører beskæftigede med handicap i ordinære job – tal ikke vist i tabel) er 'ansat som lærling/elev' (31 pct.), 'har selv ønsket det' (26 pct.), 'kunne ikke få fast beskæftigelse' (18 pct.), og 'job findes ikke som fastansættelse' (16 pct.).

Den lidt større udbredelse af midlertidige ansættelser kan være medvirkende til, at lidt færre af lønmodtagerne med handicap end af lønmodtagerne uden handicap er tilfredse med sikkerheden i deres ansættelse. Cirka 85 pct. af lønmodtagerne med handicap er – uanset jobtype – tilfredse eller meget tilfredse med sikkerheden i deres ansættelse mod 91 pct. af lønmodtagerne uden handicap, se Tabel 6.8.

Tabel 6.8 Lønmodtagere fordelt efter, hvor tilfredse de er med sikkerheden i deres ansættelse. Personer med handicap i alt og særskilt efter

jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

	Handicap, ordinært job	Handicap, fleksjob	Handicap i alt	Intet handicap, ordinært job *
Meget tilfreds	50,9	48,2	51,6	57,3
Tilfreds	34,3	37,6	33,8	33,8
Hverken/eller	10,7	11,6	10,8	6,7
Utilfreds	4,1	2,7	3,8	2,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	352.735	73.290	456.900	2.027.697
Uvægtet antal	1.253	286	1.635	6.874

6.5 Kvalifikationskrav og barrierer for jobmobilitet

I dette afsnit ser vi på, i hvilket omfang beskæftigede med handicap oplever, at deres kvalifikationer matcher deres jobkrav, og om deres helbredsproblem eller handicap hæmmer deres muligheder for jobmobilitet.

Markant færre af de beskæftigede med handicap i fleksjob end af de beskæftigede med handicap i ordinære job oplever, at de har kvalifikationerne til at klare mere krævende opgaver end dem, de skal udføre i deres aktuelle job. 31 pct. af de beskæftigede med fleksjob anfører, at dette i høj eller nogen grad er tilfældet mod 72 pct. af de beskæftigede med handicap i ordinære job, se den øverste halvdel af Tabel 6.9.

Samtidig er der færre af de beskæftigede med handicap i fleksjob end af de beskæftigede med handicap i ordinære job, der angiver at have behov for mere uddannelse eller oplæring for at klare de opgaver, de har på interviewtidspunktet. 67 pct. af dem med fleksjob mener, at dette slet ikke er tilfældet mod 53 pct. af dem med ordinære job, se den nederste halvdel af Tabel 6.9.

Resultaterne for beskæftigede med handicap kan umiddelbart tale for, at især beskæftigede i fleksjob oplever, at deres kvalifikationer matcher de jobkrav, de møder i deres aktuelle job. En medvirkende årsag til de fundne forskelle kan imidlertid også være, at beskæftigede med handicap i ordinære job i større omfang dels har kvalifikationer, der gør det muligt at bestride flere forskellige job, dels oplever, at jobkravene løbende er under forandring.

Forskellene er mindre, når vi sammenligner beskæftigede med og uden handicap i ordinære job. Vi finder dog, at færre af de beskæftigede med handicap i høj grad mener, at de har kvalifikationerne til at klare mere krævende opgaver (27 vs. 35 pct.). Forskellen mellem de to grupper peger i samme retning, men er mindre udtalt, når det gælder, om de mener at have behov for mere uddannelse eller oplæring for at klare deres opgaver. I dette tilfælde angiver 21 pct. af de beskæftigede med handicap mod 25 pct. af de beskæftigede uden handicap, at dette i høj eller nogen grad er tilfældet.

Tabel 6.9 Beskæftigede fordelt efter, i hvilket omfang de a) har kvalifikationerne til at klare mere krævende opgaver end dem, de skal udføre i deres nuværende job og b) har behov for mere uddannelse eller oplæring for at klare deres nuværende opgaver. Personer med handicap i alt og særskilt efter jobtype og personer uden handicap i ordinære job, 2021. Vægtet procent.

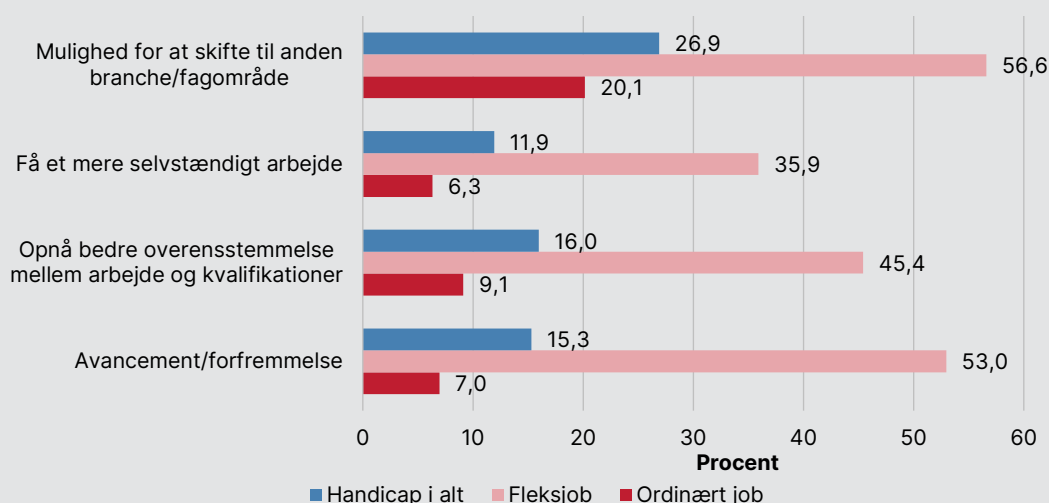
	Handicap, ordinært job	Handicap, fleksjob	Handicap i alt	Intet handicap, ordinært job
Kan klare mere krævende opgaver		*		*
I høj grad	26,7	11,9	24,0	34,5
I nogen grad	45,6	28,6	41,8	47,6
I ringe grad	9,7	18,4	11,2	5,5
Slet ikke	8,3	28,5	12,1	4,3
Ved ikke	9,7	12,6	11,0	8,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Har behov for mere uddannelse/oplæring		*		*
I høj/nogen grad	21,3	11,4	18,8	24,7
I ringe grad	21,7	18,0	20,5	18,6
Slet ikke	52,7	66,5	55,8	51,4
Ved ikke	4,4	4,2	4,8	5,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	383.002	75.040	491.738	2.209.673
Uvægtet antal	1.359	293	1.756	7.478

Afslutningsvis ser vi på, om jobtypen har betydning for, om beskæftigede med handicap oplever, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet deres

muligheder for jobmobilitet. Vi finder, at en relativt stor andel af de beskæftigede med handicap i fleksjob oplever, at dette er tilfældet, se Figur 6.4. Lidt mere end halvdelen (53-57 pct.) af denne gruppe mener, at de har været hæmmet, når det gælder deres mulighed for at skifte til et job i en anden branche eller et andet fagområde og i forhold til avancement/forfremmelse. 45 pct. af dem angiver, at de har oplevet begrænsninger i forhold til at opnå bedre overensstemmelse mellem arbejde og kvalifikationer. Endelig mener 36 pct., at de har været hæmmet i forhold til muligheden for at få et mere selvstændigt arbejde. Lignende resultater fremgår af Holt et al. (2015). Resultaterne kan potentielt være udtryk for, at nogle beskæftigede i fleksjob føler sig fastlåst i jobbet.

Figur 6.4 Handicap som barriere for jobmobilitet

Andel beskæftigede med handicap, der mener, at helbredsproblemet eller handicapet har hæmmet dem med hensyn til a) avancement/forfremmelse, b) at opnå bedre overensstemmelse mellem arbejde og kvalifikationer, c) at få et mere selvstændigt arbejde og d) mulighed for at skifte til et job i en anden branche eller på et andet fagområde. I alt og særskilt efter job-type, 2021. Vægtet procent.



Anm.: I alle tilfælde statistisk signifikant forskel mellem 'ordinært job' og 'fleksjob'.

De anførte andele er markant mindre for beskæftigede med handicap i ordinære job, nemlig under 10 pct. i 3 ud af 4 tilfælde. Det er dog værd at bemærke, at 20 pct. af dem mener, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet dem i forhold til deres mulighed for at skifte til anden branche eller fagområde. Det vil sige, at der også er en del beskæftigede med handicap i ordinære job, der oplever begrænsninger.

6.6 Opsamling



Cirka hver femte af de beskæftigede med handicap er beskæftiget på særlige vilkår. Blandt beskæftigede med større handicap gælder det halvdelen, mens det gælder ca. hver tiende af de beskæftigede med mindre handicap. Størstedelen af de beskæftigede på særlige vilkår har et fleksjob. 37 pct. af de beskæftigede i fleksjob arbejdede på samme arbejdsplads, før de fik tilbudt deres aktuelle job. Den tilsvarende andel blandt beskæftigede med handicap, der har et andet job på særlige vilkår, er 57 pct.

En væsentlig andel af den beskæftigelsesmæssige fremgang, som personer med handicap har oplevet fra 2020 til 2021, kan tilskrives, at flere af dem har et ordinært job. Ser vi isoleret på beskæftigelsesstigningen for personer med større handicap, finder vi imidlertid, at den især kan tilskrives, at flere har et job på særlige vilkår – en stigning, der er ligeligt fordelt på fleksjob og på andre job på særlige vilkår.

Med det formål at karakterisere beskæftigede med handicap i fleksjob har vi sammenlignet dem med beskæftigede med handicap i ordinære job.

Beskæftigede i fleksjob er fordelt anderledes på arbejdsfunktioner end de beskæftigede med handicap, der har et ordinært job: Flere af dem har almindeligt kontor- og kundeservicearbejde, service- og salgsarbejde samt andet manuelt arbejde, mens færre har arbejde, der forudsætter viden på højeste niveau eller mellemniveau. Beskæftigede i fleksjob adskiller sig også ved, at relativt få af dem har personaleledelse (3 vs. 13 pct.). Der er derimod ikke de store forskelle på de to grupper, når det gælder deres fordeling på branche.

Beskæftigede med fleksjob har markant færre timer pr. uge end beskæftigede med handicap i ordinære job: 40 pct. af dem arbejder kun op til 10 timer pr. uge, mens kun 9 pct. arbejder mere end 20 timer pr. uge. Til sammenligning arbejder 90 pct. af de beskæftigede med handicap mere end 20 timer pr. uge. Færre af de beskæftigede i fleksjob (9 vs. 17 pct.) ønsker at forøge deres ugentlige arbejdstid. Endelig har 55 pct. af de beskæftigede i fleksjob fleksibel arbejdstid. På dette punkt er de på niveau med beskæftigede med handicap i ordinære job.

Relativt få (5 vs. 13 pct.) af de beskæftigede i fleksjob har en midlertidig ansættelse. Den lave andel forekommer lille i lyset af, at fleksjob er midlertidige for personer under 40 år. Resultaterne kan indikere, at personer i fleksjob typisk anser det som en formalitet at få fleksjobbet forlænget.

Færre af de beskæftigede i fleksjob end af de beskæftigede med handicap i ordinære job oplever, at de har kvalifikationerne til at klare mere krævende

opgaver end dem, de skal udføre i deres aktuelle job. Samtidig oplever færre af dem, at de har behov for mere uddannelse eller oplæring for at klare deres arbejdsopgaver. Forskellene mellem de to grupper kan bl.a. være en følge af, at beskæftigede med handicap i ordinære job i større omfang dels har kvalifikationer, der gør det muligt at bestride flere forskellige job, dels oplever, at jobkravene løbende er under forandring.

Markant flere af de beskæftigede i fleksjob end af de beskæftigede med handicap i ordinære job oplever, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet deres muligheder for jobmobilitet. Dette gælder både muligheden for at skifte til et job i en anden branche eller et andet fagområde og for at avancere/blive forfremmet. Mange har også oplevet begrænsninger i forhold til at opnå bedre overensstemmelse mellem arbejde og kvalifikationer, og at de har været hæmmet i forhold til muligheden for at få et mere selvstændigt arbejde. Resultaterne kan potentielt være udtryk for, at nogle beskæftigede i fleksjob føler sig fastlåst i jobbet.

Vi har også sammenlignet beskæftigede med og uden handicap i ordinære job. De to grupper ligner i høj grad hinanden, når det gælder branche, arbejdsfunktion, andel, der har personaleledelse, ugentlig arbejdstid og årsager til deltidsarbejde. Der er dog lidt flere af de beskæftigede med handicap, der ønsker at arbejde flere timer pr. uge (17 vs. 12 pct.). Desuden har lidt flere af dem en midlertidig ansættelse (13 vs. 10 pct.), og lidt flere af de midlertidigt ansatte i denne gruppe har en ansættelse på 1 års varighed eller derunder (48 vs. 38 pct.). Endelig er der færre af de beskæftigede med handicap, der mener, at de har kvalifikationer til at klare mere krævende opgaver end dem, de skal udføre i deres aktuelle job.

Endelig skal bemærkes, at der også blandt beskæftigede med handicap i ordinære job er nogle, der oplever begrænsninger i forhold til jobmobilitet pga. deres helbredsproblem eller handicap: 20 pct. af dem mener, at det har hæmmet dem i forhold til deres mulighed for at skifte til anden branche eller fagområde.

Konklusion

Beskæftigelsen er væsentligt lavere blandt personer med handicap end blandt personer uden handicap. Denne undersøgelse skal bidrage med viden til at understøtte en politisk målsætning om, at der frem mod 2025 skal flere personer med handicap i beskæftigelse.

Undersøgelsens formål er:

- at beskrive, hvor mange personer der har et handicap, og hvad der karakteriserer denne gruppe
- at kortlægge beskæftigelse og jobsøgning blandt personer med handicap, herunder beskæftigelsessituationen under covid-19
- at belyse sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap
- at kortlægge, i hvilket omfang personer med handicap er beskæftiget i hhv. ordinære job og fleksjob, og hvad der karakteriserer beskæftigelsen for disse grupper.

Undersøgelsens primære datagrundlag er Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse for 4. kvartal 2021, hvortil der er knyttet et tillægsmodul med spørgsmål om handicap og beskæftigelse. Undersøgelsens resultater er den eneste eksisterende statistiske kilde (baseret på officielle definitioner) til opgørelse af beskæftigelsessituationen for personer med handicap i Danmark.

I det følgende har vi beskrevet de vigtigste resultater af undersøgelsen.

Næsten hver fjerde har et handicap

I 2021 har 24 pct. af befolkningen i alderen 16-64 år ifølge eget udsagn et handicap eller et længerevarende helbredsproblem (i det følgende blot betegnet 'handicap'). Dette svarer til, at ca. 810.000 personer i aldersgruppen har et handicap. 37 pct. af dem – svarende til ca. 300.000 personer – angiver, at de har et større handicap. De mest udbredte typer af handicap er mobilitetshandicap (36 pct.) og længerevarende sygdom (25 pct.). Denne opgørelse er baseret på oplysninger om, hvad den enkelte betragter som sit væsentligste handicap eller længerevarende helbredsproblem.

Flere har et mindre handicap

Andelen af personer, der angiver at have et handicap, er steget fra 17 pct. i 2014 til 24 pct. i 2021. I samme periode er andelen af personer med mindre handicap steget fra 7 til 15 pct., mens andelen af personer med større handicap har ligget nogenlunde stabilt på 9-11 pct. Den fundne stigning i andelen af personer, der anfører at have et mindre handicap, ser dog bl.a. ud til at hænge sammen med den anvendte opgørelsesmetode.

Især personer med psykiske og kognitive handicap har udfordringer

Personer med psykiske eller kognitive handicap vurderer i gennemsnit deres arbejdsevne lavere end andre personer med handicap. Desuden oplever flere af dem begrænsninger i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge. Endelig har flere af dem begrænset tillid til, at de kan klare de udfordringer, de møder.

Det mindste beskæftigelsesgab siden 2008

61 pct. af personerne med handicap er i beskæftigelse i 2021 mod 86 pct. af personerne uden handicap. De tilsvarende andele for personer med større og mindre handicap er hhv. 39 og 74 pct. Beskæftigelsesgabets mellem personer med og uden handicap på 25 procentpoint er det mindste gab i perioden 2008-2021. Den opgjorte beskæftigelsesudvikling kan dog være påvirket af, at opfattelsen af at have et handicap (med vores opgørelsesmetode) ser ud til at have ændret sig over tid.

Beskæftigelsesfremgang især til gavn for personer med handicap

Beskæftigelsen er steget mere for personer med end for personer uden handicap fra 2020 til 2021 (5,5 vs. 1,7 procentpoint). Stigningen kan tilskrives, at a) beskæftigelsen er steget med 4,7 procentpoint for personer med større handicap, og b) flere af personerne med handicap har et mindre handicap. Sidstnævnte bidrager til beskæftigelsesstigningen, fordi flere af personerne med mindre handicap end af personerne med større handicap er i beskæftigelse.

Færrest uden for arbejdsstyrken siden 2008

35 pct. af personerne med handicap er uden for arbejdsstyrken i 2021. Blandt personer med større handicap drejer det sig om 58 pct. Disse andele er de mindste i perioden 2008-2021. En placering uden for arbejdsstyrken er her udtryk for, at man hverken er i beskæftigelse eller aktivt har søgt job inden for 4 uger og kan tiltræde et job inden for 2 uger.

Færre af de ikke-beskæftigede ønsker job

Flere af de ikke-beskæftigede med handicap end af de beskæftigede uden handicap ønsker ikke at få et job (61 vs. 51 pct.). Blandt de ikke-beskæftigede, der gerne vil have et arbejde (det vil her sige, at de søger eller ønsker job), er der markant færre af personerne med handicap (27 vs. 48 pct.), der søger job og kan begynde inden for 2 uger. Resultaterne tyder på, at ikke-beskæftigede med handicap er endnu længere væk fra arbejdsmarkedet end ikke-beskæftigede uden handicap. En sammenligning af de ydelser, som ikke-beskæftigede med og uden handicap, der ønsker og søger job, modtager, peger i samme retning.

Mere udbredt at opgive at søge job

Rapportens resultater tyder på, at det er mere udbredt blandt personer med end blandt personer uden handicap at opgive at søge job, når beskæftigelsesmulighederne er begrænsede, også kaldet *discouraged worker effect*. Dette kan medvirke til, at beskæftigelsesudviklingen for personer med handicap er mere konjunkturfølsom end for personer uden handicap.

Flere var nervøse for deres helbred under covid-19-pandemien

18 pct. af lønmodtagerne med handicap var i høj eller meget høj grad nervøse for deres helbred i forbindelse med deres arbejde under covid-19. Blandt lønmodtagere med større handicap drejede det sig om 24 pct. Den tilsvarende andel blandt lønmodtagere uden handicap var 9 pct.

Tilbøjeligheden til at arbejde hjemme steg mindre (fra 27 til 32 pct.) under covid-19 blandt lønmodtagere med handicap end blandt lønmodtagere uden handicap (fra 31 til 40 pct.).

Forskellene mellem lønmodtagere med og uden handicap er mindre, når det gælder, hvor mange af dem der var hjemsendt på lønkomensation (20 vs. 17 pct.) og hvor mange af dem der oplevede et meget større arbejdspress under covid-19 (18 vs. 16 pct.).

Handicap kan være en barriere for uddannelse

Personer med handicap har mindre uddannelse end personer uden handicap. Forskellen viser sig bl.a. ved, at flere af personerne med handicap har grundskole som højeste fuldførte uddannelse, mens færre af dem har en gymnasial eller en videregående uddannelse.

Det lavere uddannelsesniveau er bl.a. en følge af, at handicappet kan være en barriere for at tage en uddannelse. Dette viser sig ved, at personer, der har et handicap, der enten er medfødt eller er opstået, før de fyldte 30 år, har et lavere uddannelsesniveau end personer, der har fået handicappet efter 30-årsalderen.

Uddannelse ser ud til at være vigtigere for beskæftigelse

Beskæftigelsessandsynligheden stiger med stigende uddannelsesniveau for både personer med og uden handicap, men den positive sammenhæng ser ud til at være stærkest for personer med handicap.

Beskæftigelsesfrekvensen er højere i 2021 end i 2008 for både personer med og uden handicap, men forskellen er størst for personer med handicap. For personer med handicap gælder, at et stigende uddannelsesniveau for denne gruppe kan forklare 30 pct. af stigningen i gruppens beskæftigelsesfrekvens fra 2008 til 2021. Den tilsvarende andel for personer uden handicap er 19 pct.

De fleste beskæftigede har et ordinært job

Op mod 80 pct. af de beskæftigede med handicap har et ordinært job, mens 15 pct. har et fleksjob. De resterende er typisk ansat i et andet job på særlige vilkår, fx et løntilskudsjob for førtidspensionister eller et aftalebaseret skånejob uden offentligt tilskud. For personer med større handicap gælder, at næsten halvdelen har et ordinært job, mens op mod 40 pct. har et fleksjob.

Mange beskæftigede i fleksjob oplever barrierer for jobmobilitet

Beskæftigede med handicap i fleksjob adskiller sig på en række måder fra beskæftigede med handicap i ordinære job: For eksempel har færre af dem personaleledelse (3 vs. 13 pct.), de arbejder typisk markant færre timer pr. uge (40 pct. arbejder 10 timer eller derunder, mens 90 pct. af de ordinært beskæftigede arbejder mere end 20 timer pr. uge), og færre af dem ønsker at forøge deres ugentlige arbejdstid (9 vs. 17 pct.). Desuden er der markant flere af dem, der oplever, at deres handicap udgør en barriere for jobmobilitet. For eksempel anfører 57 pct. af dem, at deres helbredsproblem eller handicap har hæmmet dem med hensyn til deres mulighed for at skifte til et job i en anden branche eller på et andet fagområde. Den tilsvarende andel for de beskæftigede med handicap i ordinære job er 20 pct.

Beskæftigede i ordinære job ligner beskæftigede uden handicap

Beskæftigede med handicap i ordinære job ligner langt hen ad vejen de tilsvarende beskæftigede uden handicap, men der er også forskelle. For eksempel ønsker flere af de ordinært beskæftigede med handicap at arbejde flere timer pr. uge (17 vs. 12 pct.), lidt flere af dem har en midlertidig ansættelse (13 vs. 10 pct.), og færre af dem oplever, at de i høj grad har kvalifikationerne til at klare mere krævende opgaver (27 vs. 35 pct.).

Litteratur

- Amilon, A., Østergaard, S.V., & Olsen, R. F. (2021). *Mennesker med handicap: Hverdagsliv og levevilkår 2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Benati, L. (2001). Some empirical evidence on the 'discouraged worker' effect. *Economics Letters*, 70(3), 387-395.
- Beskæftigelsesministeriet. (2018). *Aftale om udmøntning af satspuljen for 2019 på beskæftigelsesområdet*. København: Beskæftigelsesministeriet.
- Beskæftigelsesministeriet. (2019). *Lov nr. 548 af 07/05/2019: Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats*. København: Beskæftigelsesministeriet.
- Beskæftigelsesministeriet, & Børne- og Socialministeriet. (2018). *Udspil: Flere mennesker med handicap skal i job*. København: Beskæftigelsesministeriet.
- Bredgaard, T., & Thuesen, F. (2020). Integreret arbejdsmarkedsforståelse. In T. Bredgaard, F. Amby, H. Holt & F. Thuesen (Eds.), *Handicap og beskæftigelse: Fra barrierer til broer* (pp. 35-55). København: Djøf Forlag.
- Card, D. (1999). The causal effect of education on earnings. In O. C. Ashenfelter, & D. Card (Eds.), *Handbook of labor economics, volume 3A* (pp. 1801-1863). Amsterdam: Elsevier.
- Danmarks Statistik (2019). *2019-opregningens effekt på arbejdskraftundersøgelsens hovedtal*. København: Danmarks Statistik.
- Danmarks Statistik (2021a). Mangel på arbejdskraft spreder sig. *Nyt Fra Danmarks Statistik*, 349.
- Danmarks Statistik (2021b). *Statistikdokumentation for arbejdskraftundersøgelsen 2020 4. kvartal*. København: Danmarks Statistik.
- Danmarks Statistik (2022a). Statistikbanken. Retrieved from <https://statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1920>
- Danmarks Statistik (2022b). *Statistikdokumentation for arbejdskraftundersøgelsen (AKU) 2021 4. kvartal*. København: Danmarks Statistik.
- Danmarks Statistik (2022c). *Statistikdokumentation for registeret ledighed 2022*. København: Danmarks Statistik.
- Holt, H. (2020). Et vendepunkt i et livsforløb. In T. Bredgaard, F. Amby, H. Holt & F. Thuesen (Eds.), *Handicap og beskæftigelse: Fra barrierer til broer* (pp. 161-182). København: Djøf Forlag.
- Holt, H., Larsen, M., Bach, H.B., & Jensen, S. (2015). *Borgere i fleksjob efter reformen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

- Jann, B. (2008). The Blinder–Oaxaca decomposition for linear regression models. *The Stata Journal*, 8(4), 453-479.
- Kjeldsen, M.M., Houlberg, H.S., & Høgelund, J. (2013). *Handicap og beskæftigelse: Udviklingen mellem 2002 og 2012*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Larsen, B., & Høgelund, J. (2009). *Handicap og beskæftigelse: Udviklingen mellem 2002 og 2008*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Larsen, M., Jakobsen, V., & Mikkelsen, C.H. (2021). *Handicap og beskæftigelse 2020: Viden til at understøtte at flere personer med handicap kommer i beskæftigelse*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Larsen, M., Jakobsen, V., & Mikkelsen, C.H. (2020). *Handicap og beskæftigelse 2019: Viden til at understøtte at flere personer med handicap kommer i beskæftigelse*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Larsen, M., & Jakobsen, V. (2022). *Arbejdskraftmangel og rekrutteringsudfordringer på de store velfærdsområder: Forundersøgelse af eksisterende viden*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Miiller, M.M., Høgelund, J., & Geerdsen, P.P. (2006). *Handicap og beskæftigelse: Udviklingen mellem 2002 og 2005*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Mortensen, N.P., Andreasen, A.G., & Tegtmejer, T. (2020). *Uddannelsesresultater og -mønstre for børn og unge med funktionsnedsættelser*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Oaxaca, R.L., & Ransom, M.R. (1994). On discrimination and the decomposition of wage differentials. *Journal of Econometrics*, 61(1), 5-21.
- Phil, M.D., & Kirkbak, J. (2019). *Mange unge med handicap får ikke en ungdomsuddannelse*. København: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.
- Phil, M.D., & Salmon, R. (2021). *Unge med diagnoser har svær start på uddannelseslivet*. København: Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd.
- PwC (2021). *Målgrupperne i socialpsykiatrien: Registeranalyse*. Hellerup: PwC.
- Rode Larsen, M., & Høgelund, J. (2014). *Handicap, uddannelse og beskæftigelse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Rode Larsen, M., & Høgelund, J. (2015). *Handicap og beskæftigelse: Udviklingen mellem 2002-2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

- Rode Larsen, M., & Larsen, M. (2017). *Handicap, beskæftigelse og uddannelse i 2016*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Singhammer, J. (2008). *Etniske minoriteters sundhed*. Aarhus: Center for folkesundhed, Region Midtjylland.
- Stata (2021). Subpopulation estimation – subpopulation estimation for survey. *Stata survey data reference manual: Release 17* (pp. 67-72). Texas: Stata Press.
- Thomsen, L.B., & Høgelund, J. (2011). *Handicap og beskæftigelse: Udviklingen mellem 2002 og 2010*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Thuesen, F., & Sharmshiri-Petersen, D. (2020). Sociale netværk og deres betydning for jobsøgning og beskæftigelse. In T. Bredgaard, F. Amby, H. Holt & F. Thuesen (Eds.), *Handicap og beskæftigelse: Fra barrierer til broer* (pp. 107-131). København: Djøf Forlag.

Bilag 1 Dekomponeringsanalyse

For at beregne, i hvor høj grad den observerede, gennemsnitlige forskel i beskæftigelsesfrekvensen mellem 2008 og 2021 hænger sammen med udvalgte forklarende variabler, anvender vi den traditionelle Blinder-Oaxaca-dekomponeringsmetode, se fx Oaxaca & Ransom (1994). Ved hjælp af denne metode dekomponerer vi forskellen i beskæftigelsesfrekvensen. Vi foretager analysen i to trin. Først udfører vi en regressionsanalyse med udgangspunkt i hhv. 2008 og 2021, og dernæst dekomponerer vi forskellen i beskæftigelsesfrekvens ved hjælp af regressionsresultaterne. Beregningsformlen for regressionsanalyserne er:

$$(A.1) \quad B_{2008} = X_{P2008}\beta_{2008} + \varepsilon_{2008}$$

$$(A.2) \quad B_{2021} = X_{2021}\beta_{2021} + \varepsilon_{2021}$$

Den afhængige variabel beskriver, om personen er i beskæftigelse eller ej (B) i hhv. 2008 og 2021. De forklarende variabler (fx uddannelse og alder) er angivet ved vektorerne X_{2008} og X_{2021} . Sammenhængen mellem beskæftigelses-sandsynligheden og de forklarende variabler måles ved hhv. β_{2008} og β_{2021} . Disse størrelser er koefficienter til de forklarende variabler. Da de forklarende variabler ikke 'forklarer' beskæftigelses-sandsynligheden helt præcist, indeholder regressionsligningerne også et fejleled, ε_{2008} og ε_{2021} .

Forskellen i beskæftigelsesfrekvens mellem 2008 og 2021 er defineret som:

$$(A.3) \quad \text{Forskel}_{2008 \text{ vs. } 2021} = \bar{B}_{2021} - \bar{B}_{2008}$$

hvor \bar{B}_{2008} og \bar{B}_{2021} angiver den gennemsnitlige beskæftigelses-sandsynlighed (beskæftigelsesfrekvens) i hhv. 2008 og 2021.

Resultaterne af regressionsanalysen gør det muligt at opdele forskellen i beskæftigelsesfrekvensen i en 'forklaret' og en 'uforklaret' del. Med andre ord kan forskellen dekomponeres på følgende måde:

Beskæftigelsesfrekvensen findes ud fra regressionsligningerne:

$$(A.4) \quad \bar{B}_{2008} = \bar{X}_{2008}\hat{\beta}_{2008}$$

$$(A.5) \quad \bar{B}_{2021} = \bar{X}_{2021}\hat{\beta}_{2021}$$

hvor \bar{X}_{2008} og \bar{X}_{2021} angiver gennemsnittet af de forklarende variabler i hhv. 2008 og 2021, og $\hat{\beta}_{2008}$ og $\hat{\beta}_{2021}$ er de estimerede koefficienter. Forskellen i (A.3) kan nu dekomponeres på følgende måde:

$$\begin{aligned}
\text{(A.6)} \quad \text{Forskel}_{2008 \text{ vs. } 2021} &= \bar{X}_{2021}\hat{\beta}_{2021} - \bar{X}_{2008}\hat{\beta}_{2008} \\
&= \bar{X}_{2021}\hat{\beta}_{2021} - \bar{X}_{2008}\hat{\beta}_{2008} + \bar{X}_{2008}\hat{\beta}_{2021} - \bar{X}_{2008}\hat{\beta}_{2021} \\
&= (\bar{X}_{2021} - \bar{X}_{2008})\hat{\beta}_{2021} + \bar{X}_{2008}(\hat{\beta}_{2021} - \hat{\beta}_{2008})
\end{aligned}$$

Det første led (efter lighedstegnet i tredje linje) er lig med den 'forklarede' del, dvs. forskellen mellem gennemsnittet af de forklarende variabler i hhv. 2021 og 2008 ganget med koefficienterne fra regressionsligningen baseret på 2008 (A.2). Dette led betegner vi 'forskelle i karakteristika'.

Det andet led (efter lighedstegnet i tredje linje) er lig med den 'uforklarede' del, dvs. forskellen i beskæftigelsen blandt personer med samme karakteristika (inkl. et konstantled), der her er beregnet som forskellen mellem koefficienterne i regressionsligningerne for hhv. 2008 og 2021 (A.1 og A.2) ganget med de gennemsnitlige forklarende variabler fra 2021. Dette led betegner vi 'rest'.

Bilag 2 Udvalgte opgørelser for seks hovedkategorier af handicap

Større eller mindre handicap?

Bilagstabel 2.1 Personer med handicap fordelt efter, om handicappet er større eller mindre. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap, i alt
Større handicap	35,5	28,6	47,1	47,4	28,7	42,8	37,3
Mindre handicap	64,5	71,4	52,9	52,6	71,3	57,2	62,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.497	809.698
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	422	2.727

Alder for handicappets opståen

Bilagstabel 2.2 Personer med handicap fordelt efter alder ved handicappets opståen. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap, i alt
Medfødt	3,2	29,6	5,4	38,4	8,9	7,0	8,7
1-15 år	5,4	15,9	13,7	11,1	14,9	7,6	10,0
16-29 år	22,9	9,5	30,0	10,2	16,1	20,9	20,7
30-39 år	22,0	7,0	14,2	3,9	12,1	17,5	16,0
40-49 år	20,0	16,5	11,4	6,1	17,2	18,2	16,6
50-64 år	18,8	13,4	6,6	9,7	22,0	16,9	16,7
Ved ikke	7,8	8,1	18,6	20,5	8,7	11,9	11,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.165	809.366
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	421	2.726

Uddannelse

Bilagstabel 2.3 Personer med handicap fordelt efter højeste fuldførte uddannelse. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobili- tetshan- dicap	Sanse- og kom- munika- tions- handi- cap	Psykisk handi- cap	Kogni- tivt han- dicap	Sygdom	Andet	Handi- cap, i alt
Grundskole	32,6	28,0	33,1	55,8	29,6	31,3	33,3
Gymnasial uddan- nelse	6,5	14,0	19,2	9,5	10,1	7,7	9,9
Erhvervsfaglig ud- dannelse	35,7	23,3	23,6	19,7	29,6	27,3	29,7
Kort videregående uddannelse	4,5	4,0	3,5	2,3	3,9	4,2	4,0
Mellemlang vide- regående uddan- nelse	15,0	18,1	15,9	8,8	17,8	19,8	16,2
Lang videregå- ende uddannelse	5,6	12,6	4,6	4,0	9,0	9,7	7,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.497	809.698
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	422	2.727

Anm.: Oplysninger om uddannelse er baseret på registerdata for 2020.

Handicap som barriere for ligeværdig deltagelse

Bilagstabel 2.4 Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i sociale sammenhænge. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Slet ikke	27,3	22,6	3,3	7,4	46,3	29,4	27,2
I ringe grad	25,6	17,1	14,1	14,8	22,6	18,7	21,1
I nogen grad	34,6	46,6	45,4	42,3	22,9	33,6	34,0
I høj grad	12,5	13,7	37,1	35,4	8,2	18,2	17,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	286.222	17.901	121.867	59.148	202.975	115.441	803.553
Uvægtet antal	1.008	66	356	166	703	408	2.707

Anm.: Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasorteret (0,8 pct. af alle).

Bilagstabel 2.5 Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i arbejdsmæssige sammenhænge¹. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Slet ikke	14,1	17,6	5,8	5,7	37,3	21,0	19,2
I ringe grad	19,4	26,0	11,0	17,0	22,5	19,9	19,0
I nogen grad	31,4	26,5	27,4	27,3	17,0	18,6	24,9
I høj grad	17,4	7,8	28,3	24,5	7,4	18,1	16,9
Helt uden for arbejdsmarkedet	17,6	22,1	27,5	25,4	15,7	22,4	20,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	285.878	17.901	121.056	58.501	203.017	117.454	803.807
Uvægtet antal	1.008	66	354	164	703	414	2.709

Anm.: Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasorteret (0,7 pct. af alle).

Note: ¹ Spørgsmålet er stillet til beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken, der enten har lovning på arbejde (om mere end 3 måneder) eller som ønsker arbejde. De resterende personer, som vi betegner som 'Helt uden for arbejdsmarkedet', er tilføjet til beregningsgrundlaget for at få et billede af de arbejdsmæssige begrænsninger i gruppen af personer med handicap som helhed.

Arbejdsevne, evne til at læse og skrive og mestringsforventninger

Bilagstabel 2.6 Personer med handicap fordelt efter arbejdsevne opgjort på en skala fra 1-10. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent og gennemsnit.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
1-3	23,3	18,5	44,1	36,5	17,3	30,0	26,7
4-7	30,5	14,1	32,7	41,1	17,0	24,6	26,9
8-10	46,2	67,4	23,1	22,4	65,7	45,5	46,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gennemsnit	6,4	7,4	4,7	4,9	7,5	6,1	6,3
Opregnet antal	283.708	17.901	120.571	57.962	202.237	116.162	798.540
Uvægtet antal	1.000	66	352	162	700	411	2.691

Anm.: Spørgsformulering: "Hvordan opfatter du din arbejdsevne nu? Angiv på en skala fra 1 til 10, hvor 1 betyder, at man slet ikke kan arbejde, og 10 betyder, at man har fuld arbejdsevne". Personer, der har svaret 'ved ikke', er frasortet (i alt 1,0 pct. af alle).

Bilagstabel 2.7 Personer med handicap fordelt efter, om de kan læse og skrive på papir eller skærm. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Ja, uden besvær	82,5	64,5	74,6	64,2	85,0	78,5	79,6
Ja, med lidt besvær	12,7	15,1	19,5	26,4	12,1	15,4	15,0
Nej eller med meget besvær	4,8	20,4	5,9	9,4	2,8	6,1	5,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.497	809.698
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	422	2.727

Bilagstabel 2.8 Personer med handicap fordelt efter mestringsforventninger. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobilitetshandicap	Sanse- og kommunikationshandicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Meget enig	60,7	65,9	23,2	23,3	68,9	58,9	54,2
Lidt enig	20,5	20,8	30,9	31,1	17,1	17,0	21,5
Hverken enig eller uenig	12,4	5,5	19,0	28,5	9,8	17,0	14,4
Lidt eller meget uenig	6,5	7,8	27,0	17,1	4,2	7,1	9,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.497	809.698
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	422	2.727

Anm.: Spørgsmaalsformulering: "Hvor enig eller uenig er du i følgende: Jeg har tillid til, at jeg kan klare de problemer, jeg møder".

Arbejdsmarkedsstatus

Bilagstabel 2.9 Personer med handicap fordelt efter arbejdsmarkedsstatus. I alt og særskilt efter type af handicap, 2021. Vægtet procent.

	Mobili- tetshandicap	Sanse- og kom- munika- tions- handicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Beskæftigede	68,6	71,2	33,2	37,0	71,0	62,8	60,8
Ledige	3,5	-	5,2	4,1	4,6	3,5	4,1
Uden for ar- bejdsstyrken	27,8	-	61,6	58,9	24,4	33,6	35,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet an- tal	287.780	17.901	121.867	59.148	203.505	119.497	809.698
Uvægtet antal	1.012	66	356	166	705	422	2.727

Ansættelse på særlige vilkår

Bilagstabel 2.10 Beskæftigede med handicap fordelt på jobtype. I alt og særskilt efter type af handicap. Vægtet procent.

	Mobili- tetshand- icap	Sanse- og kom- munika- tions- handicap	Psykisk handicap	Kognitivt handicap	Sygdom	Andet	Handicap i alt
Ordinært job	78,4	93,7	64,5	44,3	86,7	73,8	77,9
Fleksjob	16,1	-	19,2	36,3	9,4	18,3	15,3
Andet job på særlige vilkår ¹	3,9	-	8,5	14,1	2,9	5,2	4,6
Ved ikke	1,6	-	7,7	5,3	1,0	2,7	2,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet an- tal	197.489	12.444	40.465	21.872	144.392	75.077	491.738
Uvægtet antal	719	46	136	62	514	279	1.756

Anm.: Opgørelsen er baseret på følgende spørgsmål: Er du ansat i job på særlige vilkår pga. helbredsproblemet eller handicapet? Vi tænker på fx fleksjob eller i et løntilskudsjob for førtidspensionister. Respondenterne har kunnet svare 'ja' (til forskellige typer af job på særlige vilkår), 'nej' eller 'ved ikke'. Personer, der har svaret nej til, at de er ansat på særlige vilkår, er her kategoriseret som værende i 'ordinært job'.

Note: ¹ Andet job på særlige vilkår omfatter løntilskudsjob for førtidspensionister, aftalebaserede skånejob uden offentligt tilskud, job under isbryderordningen og beskyttet beskæftigelse.

Bilag 3 Udvalgte opgørelser for alder for handicappets opståen

Handicap som barriere for ligeværdig deltagelse

Bilagstabel 3.1 Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i sociale sammenhænge, i alt og særskilt efter alder for handicappets opståen, 2021. Vægtet procent.

	Medfødt eller 0-29 år	30-64 år	Ved ikke	Handicap i alt
Slet ikke	29,8	27,0	18,5	27,2
I ringe grad	21,3	20,9	21,2	21,1
I nogen grad	30,2	36,5	36,2	34,0
I høj grad	18,7	15,6	24,1	17,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	319.059	399.378	85.117	803.553
Uvægtet antal	957	1.480	270	2.707

Anm.: Personer, der har svaret 'ved ikke' til, om handicappet begrænser dem i sociale sammenhænge, er frasorteret (< 1 pct.). Grupperne 'medfødt eller 0-29 år', '30-64 år' og 'ved ikke' adskiller sig alle statistisk signifikant fra hinanden.

Bilagstabel 3.2 Personer med handicap fordelt efter, i hvilket omfang de oplever, at handicappet begrænser dem i arbejdsmæssige sammenhænge¹. I alt og særskilt efter alder for handicappets opståen, 2021. Vægtet procent.

	Medfødt eller 0-29 år	30-64 år	Ved ikke	Handicap i alt
Slet ikke	22,5	17,8	13,7	19,2
I ringe grad	21,2	17,8	16,0	19,0
I nogen grad	24,7	25,1	24,9	24,9
I høj grad	16,4	16,9	18,9	16,9
Helt uden for arbejdsmarkedet	15,2	22,3	26,6	20,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	317.249	399.099	87.459	803.807
Uvægtet antal	953	1.479	277	2.709

Anm.: Personer, der har svaret 'ved ikke' til, om handicappet begrænser dem i arbejdsmæssige sammenhænge, er frasorteret (0,7 pct. af alle). Gruppen 'medfødt eller 0-29 år', adskiller sig statistisk signifikant fra både gruppen '30-64 år' og gruppen 'ved ikke'.

Note: ¹ Spørgsmålet er stillet til beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken, der enten har lovning på arbejde (om mere end 3 måneder) eller som ønsker arbejde. De resterende personer, som vi betegner som 'Helt uden for arbejdsmarkedet', er tilføjet til beregningsgrundlaget for at få et billede af de arbejdsmæssige begrænsninger i gruppen af personer med handicap som helhed.

Arbejdsmarkedsstatus

Bilagstabel 3.3 Personer fordelt efter arbejdsmarkedsstatus og beskæftigelsestype. Særskilt efter alder for handicappets opståen, 2014, 2016, 2019, 2020 og 2021. Vægtet procent.³⁴

	2014	2016	2019	2020	2021
Medfødt eller 0-29 år		*			
Beskæftigelse	44,7	51,3	55,8	55,1	59,0
Lønmodtagere	42,8	48,2	52,8	52,3	55,1
Selvstændige	1,8	3,1	3,0	2,8	3,8
Ikke-beskæftigede	55,3	48,7	44,2	44,9	41,0
Ledige	6,8	5,8	5,1	4,4	4,7
Uden for arbejdsstyrken	48,6	42,9	39,2	40,6	36,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	222.706	369.191	274.354	296.322	319.059
Uvægtet antal	996	1.323	1.056	1.078	957
30-64 år		*	*		*
Beskæftigelse	43,9	51,7	61,2	58,8	65,2
Lønmodtagere	39,6	47,4	56,1	53,4	60,8
Selvstændige	4,3	4,3	5,0	5,4	4,4
Ikke-beskæftigede	56,1	48,3	38,8	41,2	34,8
Ledige	5,0	4,1	3,6	4,1	3,6
Uden for arbejdsstyrken	51,1	44,2	35,2	37,1	31,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	322.208	519.159	346.807	359.758	399.903
Uvægtet antal	1.445	1.982	1.564	1.576	1.482
Ved ikke					
Beskæftigelse	39,9	44,9	46,5	43,5	47,4

³⁴ Med afsæt i tallene i tabellen har vi desuden set på, om gruppernes beskæftigelsesfrekvens og ledighedsprocent ændrer sig signifikant over årene. Vi finder, at der er statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) på beskæftigelsesfrekvensen mellem årene for 'medfødt eller 0-29 år': 2014-2016, 2016-2019, og '30-64 år': 2014-2016, 2016-2019, 2020-2021. For 'ved ikke' er der ikke signifikant forskel mellem årene. Desuden finder vi, at der er statistisk signifikant forskel (10-procents-niveau) på ledighedsprocenten mellem årene for '30-64 år': 2014-2016 og 'ved ikke': 2016-2019. For 'medfødt eller 0-29 år' er der ikke signifikant forskel mellem årene.

	2014	2016	2019	2020	2021
Lønmodtagere	36,8	42,0	43,4	42,1	42,7
Selvstændige	3,1	2,9	3,1	1,4	4,7
Ikke-beskæftigede	60,1	55,1	53,5	56,5	52,6
Ledige	5,2	8,2	3,0	5,2	3,8
Uden for arbejdsstyrken	55,0	46,9	50,5	51,3	48,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Opregnet antal	31.873	78.792	68.583	102.468	90.737
Uvægtet antal	138	311	282	402	288

Bilag 4 Bilagstabeller til kapitel 5

Bilagstabel 4.1 Lineær regression: Betydning af handicap og uddannelse og interaktionen mellem disse for beskæftigelses sandsynligheden. Koefficienter og standardfejl (sidstnævnte i parentes). Særskilt for 2008 og 2021. Vægtet.

	2008	2021
Handicap	-0,388*	-0,299*
	(0,031)	(0,037)
Gymnasial uddannelse	0,065*	0,054*
	(0,016)	(0,018)
Erhvervsfaglig uddannelse	0,123*	0,140*
	(0,010)	(0,014)
Kort videregående uddannelse	0,175*	0,131*
	(0,013)	(0,018)
Mellemlang videregående uddannelse	0,139*	0,140*
	(0,011)	(0,015)
Lang videregående uddannelse	0,135*	0,167*
	(0,012)	(0,015)
Kvinde	-0,062*	-0,052*
	(0,007)	(0,008)
16-29 år	-0,190*	-0,130*
	(0,010)	(0,013)
30-39 år	-0,034*	-0,053*
	(0,007)	(0,011)
50-64 år	-0,194*	-0,067*
	(0,008)	(0,009)
Har partner	0,059*	0,034*
	(0,008)	(0,010)
Indvandrer	-0,106*	-0,026
	(0,018)	(0,018)
Efterkommer	-0,047	0,003

	2008	2021
	(0,046)	(0,035)
Handicap # Gymnasial uddannelse	0,129*	0,007
	(0,048)	(0,045)
Handicap # Erhvervsfaglig uddannelse	0,054*	0,006
	(0,024)	(0,031)
Handicap # Kort videregående uddannelse	0,139*	0,142*
	(0,050)	(0,047)
Handicap # Mellemlang videregående uddannelse	0,132*	0,103*
	(0,031)	(0,034)
Handicap # Lang videregående uddannelse	0,305*	0,201*
	(0,044)	(0,037)
Handicap # Kvinde	-0,045*	-0,042*
	(0,020)	(0,022)
Handicap # 16-29 år	0,261*	0,049
	(0,038)	(0,038)
Handicap # 30-39 år	0,026	0,008
	(0,031)	(0,036)
Handicap # 50-64 år	-0,007	-0,043*
	(0,024)	(0,026)
Handicap # Har partner	0,089*	0,098*
	(0,022)	(0,024)
Handicap # Indvandrere	-0,029	-0,020
	(0,042)	(0,046)
Handicap # Efterkommer	-0,001	0,178*
	(0,152)	(0,095)
Konstant	0,846*	0,833*
	(0,011)	(0,015)
Uvægtet antal personer	17.610	11.487

Anm.: Referenceperson: Person uden handicap, grundskoleuddannelse, mand, 40-49 år, har ingen partner og har dansk herkomst.

Bilagstabel 4.2 Regressionsanalyser til dekomponeringsanalyse. Lineær regression: Betydning af uddannelse for beskæftigelsesandsynligheden. Særskilt for personer med og uden handicap. Koefficienter og standardfejl (sidstnævnte i parentes). Særskilt for 2008 og 2021. Vægtet.

	Personer med handicap		Personer uden handicap	
	2008	2021	2008	2021
Gymnasial uddannelse	0,194*	0,061	0,065*	0,054*
	(0,045)	(0,041)	(0,016)	(0,018)
Erhvervsfaglig uddannelse	0,178*	0,146*	0,123*	0,140*
	(0,022)	(0,028)	(0,010)	(0,014)
Kort videregående uddannelse	0,315*	0,272*	0,175*	0,131*
	(0,049)	(0,044)	(0,013)	(0,018)
Mellemlang videregående uddannelse	0,271*	0,243*	0,139*	0,140*
	(0,029)	(0,031)	(0,011)	(0,015)
Lang videregående uddannelse	0,440*	0,367*	0,135*	0,167*
	(0,042)	(0,034)	(0,012)	(0,015)
Kvinde	-0,106*	-0,094*	-0,062*	-0,052*
	(0,019)	(0,020)	(0,007)	(0,008)
16-29 år	0,071*	-0,081*	-0,190*	-0,130*
	(0,037)	(0,036)	(0,010)	(0,013)
30-39 år	-0,008	-0,045	-0,034*	-0,053*
	(0,031)	(0,035)	(0,007)	(0,011)
50-64 år	-0,201*	-0,110*	-0,194*	-0,067*
	(0,023)	(0,025)	(0,008)	(0,009)
Har partner	0,148*	0,132*	0,059*	0,034*
	(0,020)	(0,022)	(0,008)	(0,010)
Indvandrer	-0,134*	-0,046	-0,106*	-0,026
	(0,038)	(0,042)	(0,018)	(0,018)
Efterkommer	-0,049	0,180*	-0,047	0,003
	(0,145)	(0,088)	(0,046)	(0,035)
Konstant	0,458*	0,534*	0,846*	0,833*
	(0,029)	(0,033)	(0,011)	(0,015)
Observations	3.071	2.725	14,539	8,762

Anm.: Referenceperson: Person uden handicap, grundskoleuddannelse, mand, 40-49 år, har ingen partner og har dansk herkomst.

VIVÉ